

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

Informationsnummer

Indhold

Side

I *Meddelelser*

.....

II *Forberedende retsakter*

Det økonomiske og sociale Udvalg

Forsamling af februar 1992

92/C 98/01	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om vedtagelse af en handlingsplan for udveksling mellem medlemsstaternes forvaltninger af de nationale embedsmænd, der har til opgave at gennemføre de for virkeliggørelsen af det indre marked nødvendige EF-forskrifter	1
92/C 98/02	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om ændring af afgørelse 90/233/EØF af 7. maj 1990 om indførelse af et program for tværeuropæisk mobilitet inden for de videregående uddannelser (TEMPUS)	3
92/C 98/03	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, og forordning (EØF) nr. 574/72 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71	4
92/C 98/04	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om fremme af den frie bevægelighed for læger og gensidig anerkendelse af deres eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser	6
92/C 98/05	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om fastsættelse af nærmere regler for indbyrdes tilnærmelse af programmer for nedbringelse af forureningen fra affald fra titandioxidindustrien med henblik på at bringe den til ophør	9

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
92/C 98/06	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om landbrugs- og skovbrugshjultraktorer	10
92/C 98/07	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om Fællesskabets deltagelse i tredje reviderede beslutning af rådet af Organisationen for økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) om national behandling	12
92/C 98/08	Udtalelse om reform af den fælles landbrugspolitik: — Kommissionens udkast til Rådets forordning (EØF) om indførelse af en støtteordning for planteproducenter, — Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om den fælles markedsordning for korn, — Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 2727/75 om den fælles markedsordning for korn	15
92/C 98/09	Udtalelse om reform af den fælles landbrugspolitik: — Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om den fælles markedsordning for råttobak, — Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fastsættelse af præmierne for tobak i blade pr. sortsgruppe samt af forarbejdningsskatterne fordelt på sortsgruppe og på medlemsstater	18
92/C 98/10	Udtalelse om reform af den fælles landbrugspolitik: — Kommissionens udkast til forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 805/68 om den fælles markedsordning for oksekød samt om ophævelse af forordning (EØF) nr. 468/87 om de generelle regler for ordningen med en særlig præmie til oksekødsproducenter og forordning (EØF) nr. 1357/80 om indførelse af en præmieordning for opretholdelse af besætninger af ammekøer, — Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fastsættelse af interventionsprisen for voksent kvæg for perioden fra den 1. juli 1993 til den 30. juni 1996, — Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om foranstaltninger til forbrugsfremme og afsætning af kvalitetsoksekød, — Kommissionens udkast til forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 3013/89 om den fælles markedsordning for fåre- og gedekød, — Kommissionens udkast til forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 3493/90 om almindelige regler for ydelse af præmien til fåre- og gedekødsproducenter	20
92/C 98/11	Udtalelse om reformen af den fælles landbrugspolitik: — Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 804/68 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter, — Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om en tillægsafgift på mælk og mejeriprodukter, — Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fastsættelse af en godtgørelse ved nedsættelse af de individuelle referencemængder i mælke-sektoren og af en godtgørelse for definitivt ophør med mælkeproduktion,	

	— Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fastsættelse af indikativprisen for mælk og interventionspriserne for smør, skummetmælkspulver samt ostesorterne grana padano og parmigiano reggiano for tre årsperioder fra 1. juli 1993 til 30. juni 1996,	
	— Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om en præmieordning for malkekøer,	
	— Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fremme af forbruget i Fællesskabet og udvidelse af markederne for mælk og mejeriprodukter	22
92/C 98/12	Udtalelse om reform af den fælles landbrugspolitik:	
	— Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om produktionsmetoder i landbruget, der er forenelige med behovet for beskyttelse af miljøet og vedligeholdelse af naturen,	
	— Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om en EF-ordning med støtte til skovbrugsforanstaltninger i landbruget,	
	— Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om en EF-ordning med støtte til førtidspensionering i landbruget	25
92/C 98/13	Udtalelse om reform af den fælles landbrugspolitik:	
	— Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om et integreret system for forvaltning og kontrol af visse EF-støtteordninger	29
92/C 98/14	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om brancheorganisationer og brancheaftaler i tobakssektoren	31
92/C 98/15	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets beslutning om vedtagelse af den økonomiske årsberetning 1991/1992 om den økonomiske situation i Fællesskabet og fastlæggelse af retningslinjerne for den økonomiske politik i Fællesskabet i 1992 — Økonomisk årsberetning 1991/1992	32
92/C 98/16	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets henstilling om fremme af lønmodtagernes andel i overskud og virksomhedens resultater (herunder besiddelse af kapitalandele)	40
92/C 98/17	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om samordning af visse bestemmelser vedrørende ophavs- og fremførelsesrettigheder i forbindelse med radio- og tv-spredning via satellit og viderespredning pr. kabel	44
92/C 98/18	Udtalelse om »økonomisk og social samhørighed«	50

II

(Forberedende retsakter)

DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om vedtagelse af en handlingsplan for udveksling mellem medlemsstaternes forvaltninger af de nationale embedsmænd, der har til opgave at gennemføre de for virkeliggørelsen af det indre marked nødvendige EF-forskrifter ⁽¹⁾

(92/C 98/01)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 28. november 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 100 A at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Social-, Familie-, Uddannelses- og Kulturspørgsmål, som udpegede Richard Müller til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling af 26.-27. februar 1992, mødet den 27. februar 1992, uden stemmer imod og med 1 stemme hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Forslaget drejer sig om en handlingsplan for udveksling af nationale embedsmænd i medlemsstaternes forvaltninger, der har til opgave at gennemføre de for virkeliggørelsen af det indre marked nødvendige EF-forskrifter.

1.2. Handlingsplanens succes er betinget af, at de nationale embedsmænd, der beskæftiger sig med at gennemføre EF-lovgivningen, gør det på en sådan måde, at der tages hensyn til borgernes umiddelbare problemer, så offentligheden bliver sig det indre markeds betydning bevidst.

1.3. Handlingsplanen udspringer af Kommissionens hvidbog om gennemførelsen af det indre marked, der blev udsendt i 1985. Indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning og medlemsstaternes gensidige anerkendelse af standarder på bestemte nøgleområder hører til grundprincipperne i den målsætning, der opstilles i hvidbogen.

1.4. Gennemførelsen af EF's retsfor skrifter i medlemsstaterne er en vigtig del af programmet for det

indre markeds virkeliggørelse.

1.5. Kommissionen har tidligere varslet en række initiativer, som skal sikre, at EF-forskrifterne gennemføres korrekt og rettidigt i national lovgivning. Støtte til udveksling af nationale embedsmænd og funktionærer, der beskæftiger sig med gennemførelse af EF-retten, er et af disse initiativer.

1.6. Med den forestående gennemførelse af det indre marked for øje hilses Kommissionens formål med handlingsplanen velkomment. Forslaget til Rådets beslutning bifaldes i princippet. ØSU påpeger dog herunder en række problemer i forbindelse med handlingsplanens gennemførelse.

2. Generelle bemærkninger**2.1. Deltagerantal**

2.1.1. Der regnes med 500 deltagere pr. år, hvis initiativet kommer til at omfatte alle de områder, der vedrører det indre marked. Dette deltagerantal er ikke tilstrækkeligt til at leve op til formålet »... at sikre ... at EF-forskrifterne gennemføres korrekt og rettidigt i national lovgivning«. Det må anbefales, at antallet øges væsentligt.

⁽¹⁾ EFT nr. C 299 af 20. 11. 1991, s. 25.

2.2. *Inddragelse af fagforeninger og faglige sammenslutninger*

2.2.1. ØSU anser det for nødvendigt, at de fagforeninger og faglige sammenslutninger, som repræsenterer de berørte embedsmænd, inddrages i handlingsplanens udformning og udvikling og i udvælgelsen af de personer, der skal udveksles. Et samarbejde med disse organisationer hører med til den europæiske arbejds-markedsdialog.

2.3. *Sprogundervisning*

2.3.1. For at kunne yde en effektiv arbejdsindsats i en anden medlemsstat må man have tilstrækkelige kundskaber i det pågældende lands sprog. Hvis de embedsmænd, der udvælges til at deltage i programmet, ikke allerede har et godt kendskab til værtslandets sprog, må de derfor kort før udvekslingstidspunktet have en sådan undervisning i det, at de kan deltage aktivt i udførelsen af opgaverne på det tjenestested, de gæster.

2.3.2. En forberedende, effektiv sprogundervisning for deltagerne er en vigtig forudsætning for program-mets succes.

3. *Særlige bemærkninger*

3.1. *De udvekslede embedsmænds retlige status*

3.1.1. ØSU går ud fra, at de udvekslede embedsmænd udsendes af deres nationale tjenestested, så deres nationale rettigheder hvad angår løn og social sikring er uberørte. Under udvekslingen skal de udvekslede embedsmænd have samme retlige status som værtsnationens embedsmænd. Det er et spørgsmål, om der ikke findes retsregler i medlemsstaterne, som dette er i strid med. Af særlig betydning er en eventuel risiko for at pådrage sig et erstatningsansvar. Hvis gæstende embedsmænd stilles lige med værtsnationens embedsmænd i tilfælde af regres, behandles de måske ringere, end hvis de gjorde tjeneste i deres hjemland.

3.2. *Handlingsplanens hovedindhold*

3.2.1. Der regnes med udvekslinger af mindst to måneders varighed.

3.2.2. Det forventes af udvekslingsdeltagerne, at de under udvekslingsopholdet deltager i det daglige rutinearbejde i værtsforvaltningen.

3.2.3. ØSU anser en varighed på to måneder for utilstrækkelig, hvis udvekslingsembesdmændene på kvalificeret vis skal deltage i varetagelsen af værtsforvaltningens daglige rutinearbejde. Det opfordrer derfor til, at udvekslingernes minimale varighed sættes til tre måneder.

3.3. *Handlingsplanens organisation*

3.3.1. *Ansøgningsordningen*

3.3.1.1. ØSU beder Kommissionen om i forbindelse med de årlige prioriteringer vedrørende udvekslingen både at tage hensyn til borgernes og til forvaltningernes behov i forbindelse med skabelsen af et fælles Europa.

3.3.2. *Medvirken af et rådgivende udvalg*

3.3.2.1. Kommissionen bistås af et rådgivende udvalg, der består af repræsentanter for medlemsstaterne og har Kommissionens repræsentant som formand. De relevante samfundsmæssige grupperinger som arbejdsgivere og arbejdstagere må inddrages.

3.3.3. *Kommissionens rapport til ØSU*

3.3.3.1. Den årsrapport om handlingsplanens gennemførelse, som Kommissionen skal forelægge Europa-Parlamentet og Rådet, bør også tilstilles ØSU.

4. *Afsluttende konstatering*

4.1. ØSU anser handlingsplanen for et glædeligt første skridt hen imod en harmonisering af efteruddannelsen for de nationale embedsmænd, der beskæftiger sig med at gennemføre de for virkeliggørelsen af det indre marked nødvendige forskrifter.

Bryssel, den 27. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om ændring af afgørelse 90/233/EØF af 7. maj 1990 om indførelse af et program for tværeuropæisk mobilitet inden for de videregående uddannelser (TEMPUS)

(92/C 98/02)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 22. januar 1992 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Social-, Familie-, Uddannelses- og Kulturspørgsmål, som udpegede Herbert Nierhaus til ordfører uden studiegruppe. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling af 26.-27. februar 1992, mødet den 26. februar 1992, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Generelle bemærkninger

1.1. Som led i PHARE-programmet om bistand til landene i Central- og Østeuropa vedtog Rådet den 7. maj 1990 afgørelse 90/233/EØF om indførelse af et program for tværeuropæisk mobilitet inden for de videregående uddannelser (TEMPUS).

1.2. I sin udtalelse (dok. ØSU 506/90) af 25. april 1990 støttede Det økonomiske og sociale Udvalg TEMPUS, hvis aktiviteter er rettet mod lærere og studerende på de højere læreanstalter. Samtidig fremsatte ØSU nogle supplerende forslag.

1.3. I forbindelse med virkeliggørelsen af TEMPUS-programmet, hvorunder der allerede finansieres aktiviteter i de akademiske år 1990/1991 og 1991/1992, fastsattes en indledende forsøgsfase på tre år. Der vil inden udgangen af 1992 blive fremlagt en foreløbig beretning og senest i december 1995 en endelig beretning. Dette blev fastlagt i TEMPUS-afgørelsens artikel 11.

1.4. Kommissionen har i mellemtiden til evaluering af TEMPUS-programmet engageret en ekstern organisation, som tidligst vil kunne forelægge evalueringsresultaterne i juni 1992.

2. Særlige bemærkninger

2.1. For at kunne sikre kontinuitet i programmet og gnidningsløs afvikling af de planlagte TEMPUS-aktiviteter må aktivitetsrammerne for det akademiske år 1993 fastlægges så tidligt som muligt i 1992.

2.2. Da evalueringsmaterialet og den foreløbige beretning, som bygger på dette, på den anden side ikke vil være til rådighed som grundlag for en endelig beslutning inden for den i TEMPUS-afgørelsens artikel 11 fastlagte tidsramme, er der ikke tilstrækkelig tid til forberedelse af aktiviteterne i 1993-1994.

2.3. Kommissionen foreslår derfor, at den nuværende treårige forsøgsperiode forlænges med yderligere ét år.

2.4. ØSU støtter fuldt ud den planlagte forlængelse af forsøgsfasen for TEMPUS med yderligere ét år. Det kan uden betænkeligheder give sin tilslutning, da det af årsberetningen om TEMPUS-aktiviteterne fra 1. maj 1990 til 31. juli 1991, som Kommissionen rettidigt har forelagt, fremgår, at de planlagte og påbegyndte foranstaltninger vil kunne opfylde målsætningen for TEMPUS og dermed også bidrage til at forbedre de central- og østeuropæiske landes økonomi ved hjælp af udvekslingsprogrammer og overførsel af knowhow.

2.5. ØSU mener endvidere, at de politiske, økonomiske og sociale begivenheder og forandringer, som for nylig har fundet sted i Central- og Østeuropa, gør TEMPUS-programmets mål og aktiviteter endnu mere aktuelle og nødvendige.

2.6. ØSU anser den finansieringsramme, som Kommissionen har lagt for det ekstra forsøgsår for at være fuldt ud rimelig (1991: 76 millioner ECU, 1992: 110 millioner ECU).

3. Afsluttende bemærkninger

3.1. ØSU konstaterer med tilfredshed, at den udstukne tidsramme for TEMPUS-aktiviteterne hidtil er overholdt til fulde, og at alle oplysninger og forslag er fremkommet rettidigt.

3.2. ØSU vil imidlertid gerne i denne udtalelse gentage to af de forslag, som det fremsatte i sin tidligere udtalelse om TEMPUS⁽¹⁾:

3.2.1. at også undervisningsplaner for uddannelse og videreuddannelse samt spørgsmål i forbindelse med social sikring bør høre til de prioriterede områder,

⁽¹⁾ EFT nr. C 168 af 10. 7. 1990.

3.2.2. som »andre organer« inddrages i TEMPUS også institutioner, som har til formål at sikre en høj faglig kvalificering af arbejdstagerne, og som drives af

arbejdsgivere, fagforeninger eller andre, der er impliceret i de faglige uddannelser.

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, og forordning (EØF) nr. 574/72 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71

(92/C 98/03)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 22. januar 1992 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Social-, Familie-, Uddannelses- og Kulturspørgsmål, som udpegede Gordon Pearson til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling af 26.-27. februar 1992, mødet den 26. februar, enstemmigt følgende udtalelse.

BEMÆRKNINGER

1. ØSU glæder sig over forslaget, for så vidt som det repræsenterer en yderligere nødvendig ajourføring af lovgivningen [forordning (EØF) nr. 1408/71] om emner, hvorom der allerede er opnået enighed, og procedurerne [forordning (EØF) nr. 574/72] for gennemførelsen af disse ændringer.

Der er lagt hindringer i vejen for opnåelsen af ét af EF's erklærede hovedmål — retten til fri bevægelighed — fordi bestemte kategorier af borgere stadig er udelukket fra de sociale sikringsordninger. Dette forslag forsøger at rette op på denne situation.

1.1. Det blev aftalt, at der inden for et Borgernes Europa skulle være fri bevægelighed for alle personer, og ikke kun for arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer.

1.2. I artikel 8 A i Den europæiske Fællesakt, som supplerer Traktatens bestemmelser, er fastsat bestemmelser om oprettelse af et indre marked, som indebærer

et område uden indre grænser med fri bevægelighed for personer.

1.3. Fællesskabspagten om de grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder har styrket disse principper med en understregning af retten til social beskyttelse.

1.4. Både Rådet, Kommissionen, EF-Parlamentet og Det økonomiske og sociale Udvalg har hidtil støttet disse foreslåede ændringer.

2.1. Rom-Traktaten indeholder ikke hjemmel til fjernelse af hindringerne i det sociale sikringssystem, således at der kan opnås fri bevægelighed for personer, som ikke er arbejdstagere, og deres familiemedlemmer, og de nuværende bestemmelser må derfor i henhold til Traktatens artikel 235 udvides som følger:

a) selvstændige erhvervsdrivende skal omfattes af reglerne om arbejdsløshedsunderstøttelse og familiefølgelse;

- b) de skal gælde for tjenestemænd og ligestillede, der er omfattet af særordninger;
- c) de skal finde anvendelse på studerende, som har ret til ydelser ifølge de fastsatte særregler, men med visse forbehold og begrænsninger hovedsagelig i forbindelse med forsikring og bopæl. Det omfatter studerende, som er statsløse eller flygtninge, samt de studerendes familiemedlemmer og efterladte;
- d) de skal finde anvendelse på ikke-erhvervsaktive, f.eks. unge, der lige er gået ud af skolen og for nylig har ladet sig registrere som arbejdsløse, samt pensionister.

2.2. Der er allerede i Rådets direktiver af 28. juni 1990 og 13. juli 1990 etableret »opholdsret« for alle EF-borgere, så det er kun ret og rimeligt, at de sociale sikringsordninger udvides til at omfatte de ovenfor i 2.1 nævnte personer, især studerende, som er optaget på en af de godkendte institutioner, der er opført i Adresseregistret for højere uddannelsesinstitutioner.

2.3. Med henblik på at gøre reglerne enklere, klarere og mere retfærdige udvider forslaget forordning (EØF) nr. 1408/71 og 574/72 til i stedet for at finde anvendelse på »arbejdstagerne, de selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer« at finde anvendelse på alle forsikrede, uden at ændre de regler, som allerede gælder for arbejdstagere, men ved at fastlægge principielt identiske tillægsbestemmelser for de persongrupper (nævnt ovenfor), der ikke allerede er dækket.

2.4. Alle forsikrede vil således være omfattet af følgende regler:

- a) ligebehandling med statsborgere i opholdslandet;
- b) bestemmelse af, hvilken lovgivning der skal finde anvendelse, med undtagelse af studerende, hvis situation, der på en gang både er midlertidig og først og fremmest omskiftelig, kun gør det muligt at fastsætte særlige regler for tilkendelse af ydelser;
- c) sammenlægning af forsikrings-, beskæftigelses- eller bopælsperioder med henblik på erhvervelse af ret til ydelser;
- d) tilsvarende anvendelse af de særlige regler om tilkendelse af ydelser, når dette er muligt;
- e) overførsel af invalide-, alders- og efterladtepension samt ulykkesrente inden for Fællesskabets område med visse forbehold og undtagelser.

2.5. Titlen på forordning (EØF) nr. 1408/71 og 574/72 ændres derfor til »Forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på personer, der flytter inden for Fællesskabet og forordning (EØF) nr. 574/72 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71« i denne ændrede forordning (EØF) dok. KOM(91) 528 endelig udg.

ARTIKEL 1

3. Ændringer af forordning (EØF) nr. 1408/71

3.1. Ændring af overskriften, så den omfatter alle forsikrede.

3.2. Udtrykket »studerende« betyder enhver anden person end en arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende eller et familiemedlem, som er optaget på en uddannelsesinstitution, der er godkendt eller anerkendt af en medlemsstats nationale myndigheder, for at gennemgå en videregående uddannelse eller en erhvervsuddannelse, og som er forsikret inden for rammerne af en social sikringsordning for studerende på de i bilag II fastsatte betingelser.

Under tidligere forhandlinger i Det økonomiske og Sociale Udvalg i 1990 opnåedes der enighed om, at den studerende bør være indskrevet under en anerkendt uddannelsesinstitution og følge eller deltage aktivt i undervisningen.

3.3. Udtrykkene »Den administrative Kommission for vandrende Arbejdstageres sociale Sikring« og »Det rådgivende Udvalg for vandrende Arbejdstageres sociale Sikring« er ændret til henholdsvis »Den administrative Kommission for Koordinering af sociale Sikringsordninger« og »Det rådgivende Udvalg for Koordinering af sociale Sikringsordninger«.

3.4. Tilføjelser til bilag II, VI & X sætter medlemsstaterne i stand til at definere »ordninger og særlige ordninger for studerende«, angive anvendelsesbetingelserne for de forskellige ordninger og i visse undtagelsestilfælde for studerendes udelukkelse fra ordningen i henhold til den nationale lovgivning. Der fastlægges procedurer for tilkendelse af pensionsydelser og andre ydelser til ikke-erhvervsaktive som defineret i hver enkelt medlemsstats lovgivning.

3.5. Tilskud, som ikke kan overføres, er ikke omfattet.

ARTIKEL 2

4. Ændringer af forordning (EØF) nr. 574/72

4.1. Forordningen skal også ændres for at fastlægge proceduren for gennemførelse af tilføjelserne til forordning (EØF) nr. 1408/71, da den finder anvendelse på »alle forsikrede« og ikke kun, som hidtil, på »arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer«. Den omfatter procedurerne for fremskaffelse og overførsel af informationer, dokumentation og refusioner inden for Fællesskabet.

4.2. Personer, som ophører med at være underlagt en medlemsstats lovgivning, så snart de ophører med

at udføre et erhverv, er nu underlagt bopælsstatens lovgivning. Denne bestemmelse finder anvendelse på alle ikke-erhvervsaktive og fjerner en tidligere skævhed.

ARTIKEL 3

5. Konklusion

5.1. Dette forslag er af afgørende betydning, da det repræsenterer det næste nødvendige skridt i retning af et Borgernes Europa, og det skulle bidrage til at nå frem til en enkelt officiel tekst, som er kodificeret og

ajourført, og som indeholder alle ændringerne siden denne opgave blev fuldført for første gang i 1983 [forordning (EØF) nr. 2001/83]. Det er vigtigt, at der snarest efter udarbejdelsen af den ny officielle tekst foreligger en ajourført »Samling af fællesskabsbestemmelserne om social sikring«, da den nuværende publikation er så forældet, at den praktisk taget er ubrugelig og derfor farlig.

5.2. ØSU konstaterer og bifalder, at denne forordning træder i kraft den dag, hvor den offentliggøres i *De europæiske Fællesskabers Tidende*, og at den er bindende i sin helhed og gælder direkte i alle medlemsstater.

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om fremme af den frie bevægelighed for læger og gensidig anerkendelse af deres eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser

(92/C 98/04)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 27. januar 1992 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Social-, Familie-, Uddannelses- og Kulturspørgsmål, som udpegede Gordon Pearson til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling af 26.-27. februar 1992, mødet den 26. februar, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. ØSU bemærker, at det foreslåede direktiv er en kodificering af de allerede gældende, ændrede direktiver om gensidig anerkendelse af lægers eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser og om foranstaltninger, som skal lette den faktiske udøvelse af retten til etablering og fri udveksling af tjenesteydelser. ØSU glæder sig over dette initiativ til tilvejebringelse af en samordnet tekst.

1.2. Forslaget forenkler og klargør bestemmelserne, hvorved både lægerne og deres patienter får mulighed for at nyde godt af lægernes frie bevægelighed. Kodifice-

ringen foretages ved hjælp af det foreslåede nye direktiv, som omfatter næsten alle de bestemmelser, der findes i de tidligere direktiver.

1.3. Den samordnede tekst bliver lettere at forstå for de læger, der ønsker at udøve deres fag i andre medlemsstater, og for andre berørte parter.

1.4. ØSU støtter Kommissionens forslag, da det mener, at det er nødvendigt at have en samlet tekst, der rummer alle oplysninger om de nødvendige kvalifikationer inden for alle lægelige specialer. Nedenstående kommentarer og ændringsforslag til teksten er imidlertid vigtige i forbindelse med den foreslåede kodificering og dens virkninger.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU erkender, at forslaget nøje begrænser sig til at koordinere lovttekster, der foreligger i eksisterende direktiver, og at de mindre tekstændringer, der forekommer, nødvendigvis må være af redaktionel karakter og tjene til at klargøre bestemmelsernes sigte; en sådan klargørelse af teksten er nyttig.

2.2. Da nogle af de berørte direktiver nu har været i kraft i mere end 16 år, glæder ØSU sig over at få mulighed for at kommentere nogle af deres stærke og svage sider ud fra de erfaringer, som er gjort af læger, der har benyttet sig af retten til at etablere sig og udbyde tjenesteydelser i andre medlemsstater.

2.3.1. Hver gang ØSU har behandlet direktiver om liberale erhverv, har det lagt stor vægt på kvalitet og sikkerhed i forbindelse med den service, der ydes som resultat af den gensidige anerkendelse af kvalifikationsbeviser med henblik på at realisere den frie bevægelighed.

2.3.2. Det bekymrer ØSU, at den betænkelighed, der har givet udtryk for både i udtalelsen om det oprindelige direktivforslag og ved senere lejligheder, stadig er aktuell i 1992.

2.3.3. Specielt lever de vage og juridisk ineffektive bestemmelser i artikel 20 ikke op til ØSU's henstillinger om sprogkundskaber og kendskab til sundhedssektoren (socialsikringen) i de enkelte medlemsstater.

2.4. I de 16 år, der er forløbet, siden det oprindelige direktiv blev vedtaget, har patienternes forventninger ændret sig, og inden for sundhedssektoren erkender man, at kvalitetskriterierne fra 1975 ikke længere er dækkende.

2.5. ØSU erkender, at der for sygeplejerskers og jordemødres vedkommende, og til en vis grad i forbindelse med almen praksis (86/457/EØF)⁽¹⁾, er tilføjet detaljer om uddannelsens indhold. Men hvad angår lægers grund- og specialuddannelse er minimumskriterierne stadig uændrede.

2.6.1. ØSU er klar over, at lægestanden og Det rådgivende Udvalg for Lægeuddannelse allerede er i gang med at revidere kvalitetskravene til speciallægeuddannelsen, og det opfordrer Kommissionen til at stille forslag om gennemførelse af eventuelle anbefalede ændringer så snart som muligt, af hensyn både til lægerne og deres patienter.

2.6.2. Da artikel 33 kræver en revision af afsnittet om den særlige uddannelse til alment praktiserende læge senest 1. januar 1996, og da lægestanden allerede

har krævet den minimale uddannelsesperiode på to år (art. 31) forøget til tre år, opfordrer ØSU Kommissionen til at indlede evalueringsprocessen så hurtigt som muligt, så forslag herom kan fremsættes uden forsinkelse. En udvidelse til tre år ville ikke blot sikre længere tid til uddannelsen af alment praktiserende læger, men ville også imødekomme den bekymring for kvaliteten, der ligger i kravene om længere uddannelse.

2.7. Lægevidenskaben og lægernes faglige kunnen udvikler sig for øjeblikket i et sådant tempo, at Kommissionen har en forpligtelse til kontinuerligt at holde hele det medicinske område under opsyn. Det er vigtigt, at ekspertudvalget (Det rådgivende Udvalg for Lægeuddannelse) får tilstrækkelig støtte, så det er i stand til i fuldt omfang at spille sin vigtige rolle som rådgiver.

2.8.1. I forbindelse med forslagens artikel 20 henviser ØSU til henstillingen i udtalelsen af 29. januar 1970⁽²⁾ om, at der bør være en tilpasningsperiode, hvori læger, der ønsker at praktisere i en anden medlemsstat, kan forbedre deres sprogkundskaber og deres kendskab til socialsikringsordningerne i værtslandet (se bilag 1).

2.8.2. ØSU er klar over, at indførelse af såvel en sådan periode som af en prøve i sprogkundskaber anses for en hindring for den frie bevægelighed. Som sådan er det ulovligt, og medlemsstaterne har måttet ændre deres lovgivning i overensstemmelse hermed. Ikke desto mindre rapporteres der om store problemer i nogle medlemsstater, hvor manglende sprogkundskaber truer patienternes sikkerhed og giver anledning til alvorlige bekymringer.

2.8.3. At være i stand til at kommunikere uden risiko for misforståelser er et så vigtigt element i en læges arbejde og af så stor betydning for forholdet mellem læge og patient, at det hører til de elementære kommunikative færdigheder, der er nødvendige for at kunne virke som læge. Et strengt krav om tilstrækkelige sprogkundskaber er derfor berettiget og bør ikke betragtes som diskrimination.

2.8.4. Sker der en yderligere udvidelse af EF, bliver der flere læger, der får mulighed for at benytte sig af den frie bevægelighed, hvorfor sprogproblemet kan blive endnu større. Derfor opfordrer ØSU Kommissionen til på ny at se på dette problem. Kommissionen bør i den forbindelse ikke blot overveje ØSU's oprindelige henstilling igen, men om nødvendigt løse problemet ved hjælp af Rom-Traktatens artikel 235 og 100 A, stk. 3.

⁽¹⁾ EFT nr. L 267 af 19. 9. 1986, s. 26.

⁽²⁾ EFT nr. C 36 af 28. 3. 1970, s. 18.

3. Særlige bemærkninger

3.2. Artikel 11

3.1. Præamblen

1. afsnit: ØSU konstaterer, at henvisningen i første afsnit til EØF-Traktatens artikel 235 er blevet udeladt. På baggrund af de betænkeligheder ved artikel 20, som der har givet udtryk for i punkt 2.3.3, finder ØSU, at henvisningen til artikel 235 bør indføjes igen.

I den engelske tekst tales om »activity of a doctor«, mens det i artikel 12 hedder »activities of a doctor«. ØSU henstiller, at sidstnævnte udtryk anvendes konsekvent i hele direktivet (art. 11, 12, 13, 15, 16, 17 og 19). De øvrige oversættelser bør gennemgås for at sikre en ensartet tekst.

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

BILAG

til Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse

Uddrag af ØSU's udtalelse af 29. januar 1970

Ny artikel

ØSU savner en bestemmelse, som repræsentanter for lægerne i de oprindelige seks medlemsstater i sin tid indtrængende stillede krav om. ØSU finder således, at man af enhver læge, der flytter til en anden medlemsstat, bør kræve gennemført en tilpasningsperiode på et halvt år, og det foreslår derfor, at der indføres en artikel, hvis ordlyd selv begrundet forslaget:

»Medlemsstaterne kræver af statsborgere i andre medlemsstater, at de gennemfører en tilpasningsperiode på et halvt år, før de kan opnå autorisation til at udøve en af de aktiviteter, der er nævnt i artikel 2 i Rådets direktiv af ... om gennemførelse af fri etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser for selvstændige læger. Formålet med tilpasningsperioden er, at de pågældende skal gøre sig bekendt med sproget, sundhedslovgivningen og de sociale sikringsordninger i værtslandet. Tilpasningsperioden kan kun afvikles på et hospital eller hos en dertil godkendt læge.«

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om fastsættelse af nærmere regler for indbyrdes tilnærmelse af programmer for nedbringelse af forureningen fra affald fra titandioxidindustrien med henblik på at bringe den til ophør⁽¹⁾

(92/C 98/05)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 14. februar 1992 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 100 A at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Miljø-, Sundheds- og Forbruger-spørgsmål, som udpegede Enzo Beltrami til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling af 26.-27. februar 1992, mødet den 26. februar, enstemmigt følgende udtalelse.

ØSU godkender uden forbehold Kommissionens nye forslag og henstiller, at de berørte institutioner afgiver udtalelse hurtigst muligt for at udfylde det juridiske tomrum.

1. Baggrund

1.1. Rådets direktiv 89/428/EØF af 21. juni 1989⁽²⁾ om fastsættelse af nærmere regler for indbyrdes tilnærmelse af programmer for nedbringelse af forureningen fra affald fra titandioxidindustrien med henblik på at bringe den til ophør blev annulleret af Domstolen ved dom af 11. juni 1991, sag nr. C-300/89, fordi der manglede et korrekt retsgrundlag.

1.2. Rådet havde nemlig valgt artikel 130 S, som Domstolen har forkastet som uegnet, som retsgrundlag i stedet for artikel 100 A, som Kommissionen i sit forslag og Europa-Parlamentet i sin udtalelse havde peget på som et passende retsgrundlag.

1.2.1. Rådets bevæggrunde

På baggrund af følgende betragtninger har Rådet anmodet Kommissionen om snarest muligt at forelægge et nyt forslag, der overtager bestemmelserne i det annullerede direktiv 89/428/EØF, og det har givet tilsagn om at behandle sagen så hurtigt, som det er muligt i henhold til den valgte beslutningsprocedure:

- som følge af Domstolens annullationsdom er direktiv 89/428/EØF ophævet, og derfor bortfalder med tilbagevirkende kraft de deri fastsatte forpligtelser for medlemsstaterne samt Kommissionens beføjelser med hensyn til kontrol og indgreb på dette område,
- for at efterkomme direktiv 89/428/EØF skulle medlemsstaterne inden den 31. december 1989 have indført de nødvendige bestemmelser med henblik på dets omsættelse til national ret,

- direktivet er i vid udstrækning blevet gennemført i form af nationale bestemmelser, som det er fornuftigt og hensigtsmæssigt at bibeholde,
- det er nødvendigt at udfylde det midlertidige tomrum i EF-retten, der er opstået som følge af ovennævnte annullationsdom.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU støtter målet med dette forslag og konstaterer med tilfredshed, at Kommissionens indgivelse af sagen til Domstolen har resulteret i en dom, der bidrager til en nyttig afklaring af, hvilket retsgrundlag der er det mest velegnede for miljøbeskyttelsesbestemmelser.

2.2. Det er således slået fast, at et direktiv, der på én gang vedrører miljøbeskyttelse og harmoniseringsforanstaltninger med henblik på gennemførelsen af det indre marked, har dobbelt retsgrundlag (100 A og 130 S); men artikel 100 A har forrang, idet den fastsætter en samarbejdsprocedure med Europa-Parlamentet, som er udtryk for et grundlæggende demokratisk princip om borgernes deltagelse gennem en repræsentativ forsamling.

2.3. Som det klart fremgår af Domstolens dom, er der ingen grund til at frygte, at målsætningen på

⁽¹⁾ EFT nr. C 317 af 7. 12. 1991, s. 5.

⁽²⁾ EFT nr. L 201 af 14. 7. 1989, s. 56.

miljøbeskyttelsesområdet ikke vil blive fastholdt, eftersom der i artikel 100 A, stk. 3, udtrykkeligt er

nedfældet en garanti for et højt miljøbeskyttelsesniveau.

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om landbrugs- og skovbrugshjultraktorer

(92/C 98/06)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 24. oktober 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Industri, Handel, Håndværk og Tjenesteydelser, som udpegede Hans-Jürgen Wick til ordfører. ØSU vedtog sin udtalelse den 5. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling af 26. og 27. februar 1992, mødet den 26. februar 1992, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Kommissionens forslag

1.1. For at det fælles marked kan fungere gnidningsløst, er det nødvendigt at harmonisere de eksisterende nationale retsfor skrifter vedrørende landbrugs- og skovbrugshjultraktorerens tekniske specifikationer.

1.2. Rådet for De europæiske Fællesskaber har derfor siden 1974 vedtaget i alt 24 direktiver om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om landbrugs- og skovbrugshjultraktorer, herunder rammedirektivet 74/150/EØF.

1.3. Da disse direktiver flere gange er blevet ændret på væsentlige punkter, vil det for klarhedens skyld være hensigtsmæssigt at kodificere dem og sammenfatte dem i én enkelt lovtekst.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Af hensyn til overskueligheden og retssikkerheden samt sikkerheden på arbejdspladsen og ulykkesforebyggelsen kan man kun bifalde EF-Kommissionens forslag om en konstitutiv kodificering af medlemsstaternes lovgivning om landbrugs- og skovbrugshjultraktorer.

2.2. Kodificeringen indebærer imidlertid også ændringer af de berørte direktiver. Der foretages således indholdsmæssige ændringer, som går videre end en egentlig kodificering. Dette harmonerer ikke med påstanden om, at der tages fuldt hensyn til hovedindholdet af de kodificerede tekster, jf. begrundelsen.

2.3. ØSU må derfor fremsætte en række »Særlige bemærkninger«, som må imødekommes, før den kan give sin tilslutning til Kommissionens forslag.

3. Særlige bemærkninger

3.1. For at lette varernes frie bevægelighed i EF er det i den aktuelle situation absolut påkrævet, at der ikke blot kan udstedes EF-tilladelser (EØF-standardtypegodkendelser for køretøjer) for komplette landbrugs- og skovbrugstraktorer. Der må også kunne udstedes EF-tilladelser (de s.k. EØF-standardtypegodkendelser for enkeltdele), som kun vedrører bestemte dele af en traktor (f.eks. bremses, styretøj, lygter og lyssignaler).

3.1.1. I henhold til artikel 10, stk. 1, i direktiv 74/150/EØF (rammedirektivet for meddelelse af EØF-standardtypegodkendelse for landbrugs- og skovbrugstraktorer) anvendes i medlemsstaterne de harmoniserede tekniske forskrifter som grundlag for standardtypegodkendelse med national gyldighed i stedet for de tilsvarende nationale forskrifter, såfremt dette forlanges af den, der anmoder om godkendelsen.

3.1.2. De forskellige sprogversioner af artikel 10, stk. 2, i direktiv 74/150/EØF kan føre til forskellige juridiske udlægninger.

3.1.3. I den tyske og engelske version er følgende anført:

»Absatz 1 wird aufgehoben, sobald alle für die Erteilung der EWG-Betriebserlaubnis notwendigen Vorschriften anwendbar sind.«

»The provisions of paragraph 1 of this Article shall be repealed once all requirements necessary for the granting of EEC type-approval are applicable.«

Den franske version lyder derimod som følger:

»Les dispositions du paragraphe 1 sont abrogées dès que toutes les prescriptions nécessaires pour procéder à la réception CEE sont applicables.«

Som stk. 2 er formuleret i bl.a. den tyske og den engelske version (... ophæves ...), er det således påkrævet med en selvstændig, formel retsakt for at ophæve stk. 1, hvori proceduren for standardtypegodkendelse af enkeltdele er fastlagt. Hvis det var meningen, at stk. 1 skulle ophæves automatisk med vedtagelsen af det sidste relevante enkeltdirektiv (89/173/EØF), skulle artikel 10, stk. 2, i direktiv 74/150/EØF have været formuleret som følger på alle officielle sprog: »Stk. 1 træder ud af kraft, så snart ...«

3.1.4. Rådet har endnu ikke truffet nogen formel beslutning om ophævelse af proceduren for EØF-standardtypegodkendelse for enkeltdele. En konstitutivt kodificeret udgave kan imidlertid kun udgøre en sammenfatning af de hidtidige enkeltdirektiver under hensyntagen til de officielle ændringer. Derfor må også bestemmelserne i artikel 10 i direktiv 74/150/EØF medtages i den kodificerede udgave i uændret form.

3.2. Rådet behandler i øjeblikket et forslag fra Kommissionen om ændring af direktiv 70/156/EØF om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om godkendelse af motordrevne køretøjer og påhængskøretøjer hertil [dok. KOM(91) 279 endelig udg. af 23. september 1991].

3.2.1. Dette forslag indeholder bestemmelser, hvorefter proceduren for den s.k. EØF-standardtypegodkendelse af enkeltdele under bestemte forudsætninger kan opretholdes selv efter forelæggelsen af alle relevante enkeltdirektiver om EØF-standardtypegodkendelsesproceduren.

3.2.2. ØSU foreslår Kommissionen at undersøge, om disse bestemmelser vedrørende motorkøretøjer også kan anvendes for landbrugs- og skovbrugstraktorer, og hvilke yderligere specifikke bestemmelser, der i givet fald måtte være påkrævede for landbrugs- og skovbrugstraktorer i denne forbindelse.

3.2.3. På nuværende tidspunkt finder sektionen det absolut påkrævet, at artikel 10, stk. 1 og 2, i direktiv 74/150/EØF bibeholdes uændret også i den kodificerede udgave, som i bl.a. den tyske og engelske version.

3.3. I artikel 2 i direktiv 77/311/EØF fastlægges grænseværdier for støjniveauet i ørehøjde for førere af landbrugs- og skovbrugstraktorer. Artikel 2 i direktiv 77/311/EØF er opdelt i to stykker.

3.3.1. ØSU konstaterer, at overgangsordningerne er fjernet fra stk. 1 i den kodificerede udgave af direktivet, og at stk. 2 er udeladt helt.

3.3.2. I artikel 2, stk. 1, er fastsat bestemte overgangsordninger, efter hvilke de nævnte grænseværdier i visse tilfælde kan hæves med 6 dB (A). Disse overgangsordninger skulle udløbe på et tidspunkt, som efter proceduren i artikel 13 i direktiv 74/150/EØF skulle have været fastsat inden 1. oktober 1981.

3.3.3. Rent faktisk har tilpasningsudvalget efter artikel 13 i direktiv 74/150/EØF imidlertid endnu ikke truffet nogen beslutning om tidspunktet for disse overgangsordningers ophør, således at de den dag i dag har uændret gyldighed.

3.3.4. En nedsættelse af støjniveauet i førerens ørehøjde vil utvivlsomt bidrage væsentligt til arbejderbeskyttelsen. ØSU anmoder derfor Kommissionen om at straks at give tilpasningsudvalget efter artikel 13 i direktiv 74/150/EØF i opdrag at ændre direktiv 77/311/EØF. ØSU tillader sig at henstille, at der i de nye bestemmelser tages højde for forskellene i traktorens konstruktion og i de forhold, under hvilke de anvendes.

3.3.5. ØSU foreslår, at man giver de berørte kredse mulighed for at fremsætte henstillinger og forslag i forbindelse med beslutningstagningen i tilpasningsudvalget.

3.3.6. Indtil tilpasningsudvalget har truffet en afgørelse, må imidlertid det fuldstændige indhold af direktiv 77/311/EØF bibeholdes i uændret form i den konstituttivt kodificerede udgave.

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om Fællesskabets deltagelse i tredje reviderede beslutning af rådet af Organisationen for økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) om national behandling

(92/C 98/07)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 23. december 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 57 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for EF's Eksterne Forbindelser, Handels- og Udviklingspolitik, som udpegede Helmut Giesecke til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 18. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling af 26.-27. februar 1992, mødet den 26. februar, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

Med forbehold af nedenstående bemærkninger godkender ØSU Kommissionens forslag om følgende:

- Fællesskabet bekræfter sin godkendelse af principperne i den erklæring, som regeringer af medlemslandene af Organisationen for økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) vedtog den 21. juni 1976 om internationale investeringer og multinationale virksomheder, og
- Fællesskabet erklærer i henhold til den med OECD fastlagte procedure, at det har til hensigt at tiltræde OECD-rådets tredje reviderede beslutning om national behandling.

2. Generelle bemærkninger

2.1. I forbindelse med den fremadskridende liberalisering af kapitalbevægelserne ydede EF-medlemsstaterne inden for rammerne af OECD med vedtagelsen i 1976 af erklæringen og beslutningerne om internationa-

le investeringer og multinationale virksomheder et væsentligt bidrag til en styrkelse af det internationale samarbejde. De således skabte instrumenter drejede sig ikke alene om national behandling af virksomheder under udenlandsk kontrol, men også om retningslinjerne for multinationale virksomheders adfærd og samarbejdet om gennemførelsen af foranstaltninger, hvormed internationale investeringer kan fremmes eller afværges.

2.2. Instrumenterne blev vedtaget af samtlige OECD-medlemsstater og fandt dermed også anvendelse i samtlige EF-medlemsstater. De er udelukkende gyldige i OECD-lande.

2.3. Den praktiske anvendelse af instrumentet om national behandling sker under hensyntagen til de politiske, økonomiske, kulturelle og miljømæssige forhold i de enkelte lande. De dermed forbundne begrænsninger eller undtagelser meddeles OECD og underkastes en konsultationsprocedure.

2.4. I 1979 og 1984 blev erklæringerne revideret, og kontrollen og vurderingen af undtagelser fra princippet

om national behandling og den nærmere redegørelse for instrumentets anvendelsesområde blev forbedret. I forbindelse med dette arbejde, hvis målsætning var større klarhed og transparens, ydede Den rådgivende OECD-Komité for Handel og Industri (BIAC) en betydelig indsats i forbindelse med løsningen af de konkrete problemer, som de virksomheder, der er berørt af instrumentet om national behandling, står over for.

2.5. Den sidste revision blev foretaget i 1991. Med bistand fra BIAC og Den rådgivende Fagforeningskomité (TUAC), hvis henstillinger kom til at indgå umiddelbart i overvejelserne, kunne OECD-medlemslandene vedtage en tredje revideret erklæring.

2.6. Det er værd at bemærke, at samtlige indvendinger og forbehold fra EF-medlemsstaternes side kunne ryddes af vejen under disse forhandlinger, og at det lykkedes at opnå fremskridt og resultater i forbindelse med proceduremæssige spørgsmål. Kun bestræbelserne på at nå frem til en bindende aftale strandede på modstanden fra de nordamerikanske lande, der havde betænkeligheder, dels på grund af deres beføjelser over for deres egne føderale staters gøren og laden, dels som følge af beskyttelsen af deres kulturelle identitet.

2.7. Med den nu foreliggende formulering af erklæringen kan der dog med samtlige OECD-medlemmers billigelse iværksættes et effektivt instrument om national behandling og samtidig skabes grundlag for nye forhandlinger, der kan føre til en generelt bindende aftale. Den fastlagte procedure indebærer en effektiv kontrol med medlemmerne.

3. Særlige bemærkninger

3.1. Det europæiske Fællesskab har hidtil hverken tiltrådt erklæringen af 1976 eller de ændrede versioner af 1979 og 1984, men det har dog fulgt forhandlingerne som »privilegeret observatør«.

3.2. Ved forhandlingerne om den nu foreliggende tredje revision var Fællesskabet bemyndiget af Rådet til at deltage og blev repræsenteret af Kommissionen. På grundlag af sine beføjelser var det således også i stand til at fremlægge ønsker og undtagelser fra princippet om national behandling, uden at medlemsstaterne herved blev begrænset i deres handlefrihed.

3.3. ØSU betragter det som noget positivt, at Fællesskabet fremover også kan blive omfattet af instrumentet om national behandling. Princippet om forbud mod forskelsbehandling af udlændinge i forhold til landets egne borgere samt forskelsbehandling af udlændinge indbyrdes er allerede nedfældet i Rom-Traktaterne, især i artikel 7.

3.4. Med henblik på gennemførelsen af det indre marked og den deraf følgende EF-lovgivning om investeringer var det logisk og nødvendigt, også efter ØSU's opfattelse, at give Fællesskabet et forhandlingsmandat. Konkretiseringen af Den politiske Union og Den økonomiske og monetære Union synes at gøre det så meget mere væsentligt, at Fællesskabet omfattes af instrumentet om national behandling.

3.5. Også set i lyset af de liberaliseringsforskelle, der er på dette område i forhold til Nordamerika og Japan, forekommer den styrkelse af medlemsstaternes forhandlingsposition, Fællesskabet således foretager, ønskværdig. Det er ikke acceptabelt, at en konsekvent anvendelse af princippet om indenlandsk behandling i Fællesskabet stiller lande med en føderal struktur, hvor princippet håndhæves med visse undtagelser, konkurrencemæssigt dårligere.

3.6. ØSU har i mange tidligere udtalelser om en åbning af grænserne, fremme af overførsel af teknologi og afviklingen af handelshindringer givet udtryk for sin liberale handelspolitiske grundholdning under hensyntagen til den samfundsmæssige situation. Det forhold, at ØSU nu støtter den foreliggende afgørelse, er således en naturlig konsekvens af den holdning.

4. Konklusioner

4.1. ØSU betragter den indenlandske behandling af investeringer som et effektivt instrument til at fremme den internationale overførsel af knowhow og kapital såvel inden for Fællesskabet som i dets forbindelser med tredjelande. Dette skaber en vigtig forudsætning for støt stigende produktivitet inden for de forskellige erhvervssektorer i Fællesskabet.

4.2. ØSU stiller følgende forventninger til Fællesskabets tiltrædelse af instrumentet om national behandling af investeringer:

- at de midlertidigt blokerede forhandlinger inden for OECD på ny føres videre,
- at det ikke fører til en yderligere forøgelse af bureaukratiet,
- at de talrige gode erfaringer med dette instrument i højere grad bliver taget i betragtning under de relevante forhandlinger af Den almindelige overenskomst om Told og Udenrigshandel (GATT).

4.3. ØSU mener, at Fællesskabet — bl.a. også på baggrund af de i EØF-Traktatens artikel 113 fastlagte beføjelser — foreløbig kun skal handle inden for sine egne beføjelser i forhold til instrumentet om national behandling af investeringer, hvilket vil sige parallelt

med medlemsstaterne. Fællesskabet må således vise sig tilbageholdende på punkter, hvor medlemsstaterne tydeligt er sårbare.

4.4. ØSU finder det nødvendigt at styrke Fællesskabets rolle i forbindelse med dette instrument, da enhver undtagelse fra princippet om lige behandling vil bremse de udenlandske investeringer og aktiviteter i den pågældende medlemsstat og sinke den samlede økonomiske udvikling i Fællesskabet. ØSU forventer dog endvidere en tydeligere tilkendegivelse fra EF om, hvilken politisk rolle det vil spille parallelt med eller overtage fra medlemsstaterne, samt hvilke kriterier dets kommende mandat vil bygge på.

4.5. ØSU ser således primært Fællesskabets mandat som en forpligtelse til under de videre forhandlinger at få skabt de samme vilkår for EF-virksomheder som dem, virksomheder i de andre OECD-lande kan forvente at få i Europa.

4.6. ØSU mener ligeledes, at Fællesskabet ved at deltage i instrumentet om national behandling vil komme til at spille en koordinerende rolle over for medlemsstaterne, således at ikke kun rent økonomiske spørgsmål, men også sociale og miljømæssige aspekter kan blive taget i betragtning.

4.7. Med Kommissionens overtagelse af denne nye rolle rejser sig med fornyet styrke spørgsmålet om en effektiv kontrol, der er af særlig betydning på dette delikate område.

4.8. Selvom man under de tidligere forhandlinger overvejede også at lade principperne i erklæringen om national behandling af investeringer gælde for lande uden for OECD, som f.eks. udviklingslandene og østlandene, understreger ØSU, at en sådan udvidelse ikke indgår i den foreliggende erklæring, og der skal derfor ikke tages stilling til dette spørgsmål nu. Hvor konsekvent og betydningsfuldt for en liberal verdenshandel en sådan udvidelse af erklæringen end måtte være, er den dog ikke omfattet af det nuværende mandat og kræver en ny indgående debat.

4.9. På grund af de faglige organisationers, BIAC's og TUAC's aktive deltagelse og engagement i de forhandlinger, der føres inden for OECD, forventer ØSU, at det i forslaget til Rådets afgørelse om Fællesskabets deltagelse i OECD-rådets tredje reviderede beslutning om national behandling udtrykkeligt nævnes, at ØSU skal høres efter den sædvanlige fremgangsmåde.

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om reform af den fælles landbrugspolitik:

- Kommissionens udkast til Rådets forordning (EØF) om indførelse af en støtteordning for planteproducenter,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om den fælles markedsordning for korn,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 2727/75 om den fælles markedsordning for korn

(92/C 98/08)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 15. november 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede Luc Guyau til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling (mødet den 26. februar 1992) med et stort flertal af stemmer for, 2 imod og 8 hverken for eller imod følgende udtalelse.

0.1. Det er ikke hensigten med denne udtalelse at foreslå en omdefinering af den fælles landbrugspolitik. ØSU har allerede udtalt sig herom, idet det har understreget nødvendigheden af at bevare et minimum af fælles markedsordninger for at beskytte europæiske bedrifter og europæisk produktion⁽¹⁾.

1. Sænkning af priser

1.1. Kommissionens forslag er baseret på den formodning, at verdensmarkedsprisen på korn vil stabilisere sig på omkring 100 ECU pr. ton, dvs. en stigning på 54 % i forhold til den nuværende verdensmarkedspris.

1.1.1. Dette ville gøre det muligt for Kommissionen at bringe Fællesskabets kornpriser på linje med verdensmarkedsprisen uden at halvere de nuværende fællesskabspriser.

1.2. En kornpris på 100 ECU pr. ton er imidlertid ikke blot usandsynlig, men tager sigte mod et endnu mere usikkert mål, nemlig en verdensmarkedspris, som afspejler produktionsomkostningerne.

1.2.1. For de store producentlande er verdensmarkedet blevet en del af det politiske spil.

1.3. En tilpasning til verdensmarkedspriserne ville udsætte landbrugerne i Fællesskabet for prissvingninger, og ville derved gøre deres indtjening ustabil, selv om ét af målene for den fælles landbrugspolitik går ud på at sikre dem mod en sådan ustabilitet.

1.3.1. Et så markant prisfald ville medføre et betydeligt fald i beskæftigelsen i landbruget og dets forsynings- og forarbejdningsindustri. Det er i øvrigt lidet sandsynligt, at Fællesskabet afsætter tilstrækkelige midler, i hvert fald efter at den nye ordning har eksisteret i nogle år.

1.4. ØSU kan derfor ikke gå ind for den af Kommissionen foreslåede prissænkning, hverken med hensyn til dens omfang eller tidsmæssige udstrækning.

1.5. Nedsættelsen af tærskelprisen ville true princippet om fællesskabspræference. Den af Kommissionen foreslåede difference på 20 ECU pr. ton mellem interventions- og tærskelprisen ville ikke engang dække transportomkostningerne inden for Fællesskabet. Medlemsstater, som importerer korn ville blive tilskyndet til at købe disse varer fra tredjelande og ikke af Fællesskabets producenter.

1.5.1. ØSU foreslår, at der opretholdes en forskel på mindst 40 ECU pr. ton.

1.5.2. Prispolitikken kan have det supplerende mål at fremme produktionen af kvalitetsprodukter i overensstemmelse med efterspørgslen.

1.6. Hertil kommer, at Kommissionens forslag foregriber resultatet af forhandlingerne af Den almindelige overenskomst om Told og Udenrigshandel (GATT), hvor Fællesskabet søger at opnå modydelser (*deficiency payments*, udligningsbeløb ...) for sine indrømmelser.

1.6.1. Efter ØSU's mening bør Kommissionen undgå en tidsplan, som ville forpligte Fællesskabet til at gøre ensidige indrømmelser.

⁽¹⁾ EFT nr. C 40 af 17. 2. 1992, s. 56.

2. Begrænsning af produktionen — udligningsbeløb

2.1. Kommissionen agter at begrænse produktionen ved at reducere det opdyrkede areal. I denne sammenhæng foreslår den, at mindre bedrifter fritages for forpligtelsen til at tage jord ud af produktionen, og at der på den anden side lægges loft over den godtgørelse for jordudtagning, der betales til større bedrifter.

2.2. Man bør ikke forsøge at løse sociale problemer gennem markedsordninger. De bedrifter, som udgør selve fundamentet for det europæiske landbrugs ydeevne, bør ikke straffes.

2.2.1. Med hensyn til små bedrifter i bestemte regioner i Fællesskabet kræves også en særlig socioøkonomisk politik baseret på specifikke regulerings- og finansieringsbestemmelser.

2.2.2. Loftet over braklægningsgodtgørelsen, som i øjeblikket er fastsat til en produktionskapacitet på 230 ton, bør derfor afskaffes.

2.2.3. Efter ØSU's mening bør der uanset bedriftens størrelse ydes fuld godtgørelse for bestræbelser på at begrænse produktionen.

2.3. Den fritagelse for obligatorisk braklægning, som gives til bedrifter med en produktionskapacitet på under 92 ton korn, er uacceptabel. Dette loft er for højt og tager ikke hensyn til store bedrifter, som kun afsætter nogle få hektar til kornprodukter.

2.3.1. Det er ØSU's opfattelse, at dette loft i overensstemmelse med en markedsorienteret landbrugspolitik må sænkes til og holdes på det niveau, hvor foranstaltningen er gennemførlig.

2.3.1.1. ØSU anser den tærskel på 1 hektar, som er fastlagt i den nuværende braklægningsordning, for rimelig.

2.3.1.2. ØSU går ind for ordninger, som fremmer den industrielle udnyttelse af udtaget jord, på betingelse af, at ordningerne beskytter de producenter, hvis engagement på dette område er af varig karakter.

3. Administrative aspekter og regionalisering

3.1. Det europæiske landbrug trues af en alvorlig fare: overadministration. I forsøget på at begrænse udbuddet og sikre sig mod en uforudselig fremtidig udvikling foreslår Kommissionen en procedure, som er besværlig for landbrugerne og strider mod al økonomisk logik.

3.2. For at undgå enhver jagt på præmier fra landbrugernes side foreslår Kommissionen, at referenceproduktionstallene for hvert produktionsområde fastsættes

på grundlag af det gennemsnitlige kornudbytte i 5-årsperioden 1986/1987 — 1990/1991, idet året med det højeste og året med det laveste udbytte ikke medregnes.

3.2.1. Denne bestemmelse kunne få tre alvorlige konsekvenser.

3.2.1.1. Den foreslåede ordning ville øge landbrugernes administrative forpligtelser og myndighedernes kontrolmæssige opgaver. Hvis denne ordning trådte i kraft, ville landbrugerne skulle oplyse om driften og udbyttet for produktionsårene 1986/1987 — 1990/1991, og derefter, for hver høst, under myndighedernes kontrol, erklære, hvor meget jord der er taget ud af produktionen eller anvendt til agroindustrielle formål.

3.2.1.1.1. Tages ensilagemajs med i betragtning, opstår der et ømtåleligt problem, idet det areal, som anvendes hertil, normalt ikke berettiger til nogen præmie. Det er meget vanskeligt at sondre mellem ensilagemajs beregnet til foder og kornmajs. Da kornafgrøder til eget forbrug i modsætning til foderafgrøder berettiger til en præmie, lægger det af Kommissionen foreslåede system op til bedrageri.

3.2.1.2. Paradoksalt nok ville denne stigning i den administrative byrde ledsages af en svækkelse af den fælles landbrugspolitik. De begrænsninger, som Kommissionen har pålagt sit eget ansvar, skjuler det sande omfang af dens forslag, idet den regionale opdeling af Fællesskabets landbrugsareal påhviler medlemslandene og ikke Fællesskabet. Faktisk ville dette regionaliseringsprogram betyde, at der til hvert medlemsland ville blive afsat et særskilt samlet budget, hvis forvaltning næppe ville blive overvåget af Fællesskabets organer. Der ville ikke længere være noget »fælles« ved Fællesskabets landbrugspolitik. ØSU opfordrer Kommissionen til at sikre ensartet behandling af samme type regioner.

3.2.1.3. Denne opdeling af Fællesskabet i referencezoner svarende til de forskellige produktionsområder ville få endnu en alvorlig konsekvens, som giver ØSU en tredje grund til bekymring.

3.2.1.3.1. Enhver producent, som overskred gennemsnitsproduktionen for sin region, ville blive straffet på to måder:

— udtagningspligten ville betyde en effektiv produktionsnedgang for pågældende producent, der ville være større end den referencemængde, som lægges til grund for beregningen af udligningsbeløbene,

— de tab, som skyldtes prisfaldet, ville være større end de udligningsbeløb, som ydes til det dyrkede areal.

3.2.1.3.2. Denne vanskelighed kan kun undgås med en individuel reference. Imidlertid ville producenten i et sådant tilfælde stå over for strenge produktionskvoter — et system, som ikke giver økonomisk mening, da det hindrer en produktionsomstilling på længere sigt.

3.2.1.3.3. På lang sigt er det ikke sikkert, at disse referencemængder vil kunne tilpasses den reelle situation i landbruget. For eksempel ville sydeuropæiske producenters produktivitsbestræbelser ikke blive belønnet. Det foreslås derfor, at Kommissionen sikrer større fleksibilitet ved fastsættelsen af referencemængderne for disse landes vedkommende. De bestemmelser i Kommissionens forslag, som vedrører muligheden for ændringer, der skal tage højde for udviklingen i produktionsmønstret, i produktiviteten og i markederne, er vage og uden nogen bindende karakter for Fællesskabets myndigheder.

3.2.2. ØSU er bekymret over disse risici. Efter dets mening bør bestræbelserne på at opnå en præmie

ikke blive vigtigere for landbrugeren end selve produktionen.

3.2.2.1. I betragtning af disse problemer i form af overadministration og fare for den fælles politik opfordrer ØSU Kommissionen til at undersøge muligheden for at indføre en enhedspræmie pr. hektar, som er uafhængig af afgrødens art, og som udregnes på grundlag af gennemsnitsudbyttet for hvede pr. region.

3.2.2.1.1. For afgrøder, som giver et mindre udbytte end hvede, kunne der ydes et supplerende udligningsbeløb. Et sådant supplement, som skulle ydes ved leveringen i forhold til den faktiske høst, ville modvirke enhver jagt på præmier.

3.2.2.1.2. Hektarpræmien ville udgøre fundamentet i ordningen, idet særlige bestemmelser vedrørende bestemte afgrøder ville være af supplerende karakter.

3.2.2.1.3. Med forslaget om denne enhedspræmie pr. hektar for landbrugsafgrøder mener ØSU, at man kan opnå en forenkling af ordningen, hvorved den gøres mere retfærdig og effektiv.

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om reform af den fælles landbrugspolitik:

- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om den fælles markedsordning for råtabak,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fastsættelse af præmierne for tobak i blade pr. sortsgruppe samt af forarbejdningkvoterne fordelt på sortsgruppe og på medlemsstater⁽¹⁾

(92/C 98/09)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 13. november 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede Luc Guyau til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling, mødet den 26. februar 1992, med et stort flertal af stemmer for, 13 imod og 18 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Det er et vigtigt spørgsmål, ØSU skal afgive udtalelse om, for på den ene side vedrører det den svøbe, som tobaksmisbruget udgør, og på den anden side angår det en sektor, som har afgørende betydning for de berørte regioner og bedrifter. Der må foretages en omhyggelig afvejning for at nå frem til et afbalanceret kompromis mellem bekæmpelsen af tobaksmisbrug og hensynet til de sociale og økonomiske aspekter, der er knyttet til tobaksproduktionen.

2. ØSU mener, at Kommissionens forslag vedrørende tobakssektoren bør omarbejdes. Det anbefales, at der udarbejdes et nyt forslag til forordning i tæt samarbejde med alle berørte parter, for i sin nuværende udformning synes Kommissionens forslag at være vanskeligt gennemførligt.

3. Den foreslåede tidsplan er urealistisk, for så vidt som den kræver en nedskæring af kvoterne på 50 000 ton, det vil sige 13 % af den nuværende produktion på et enkelt år; dette skal ses på baggrund af, at tobakken dyrkes som monokultur er den vigtigste indtægtskilde for landbruget i mange tilbagestående regioner. De 50 000 ton bør derfor tages fra de områder, hvor tobakken dyrkes i skift med andre afgrøder. I områder, hvor tobakken er monokultur, er der brug for en tilstrækkelig lempelig overgangsperiode for at give landbrugerne mulighed for at tilpasse produktionen eller foretage omlægning og for at kunne klare virkningerne af forandringen på beskæftigelsen og på forvaltningen af produktionsmidlerne. Der bør gives incitamenter til en hurtig produktionsnedskæring i de områder, hvor en tilpasning er mulig.

3.1. Hvis de foreslåede foranstaltninger iværksættes for hurtigt, vil markedet blive forstyrret.

4. Den klassificering af de forskellige sorter, der foreslås, må også tages op til revision, da den hverken afspejler de reelle vilkår med hensyn til produktionsomkostninger for de enkelte sorter eller afsætningsmulighederne. Mulighederne for en ændring af dyrkningsplanerne bør underkastes en forudgående analyse for at undgå, at visse bedrifter må nedlægges, uden at dette er tilsigtet.

5. Derudover bør følgerne af prisændringerne undersøges nøje på forhånd. ØSU konstaterer, at der er betydelige præmieforhøjelser for visse sorter, som Kommissionen ønsker at nedske produktionsaf, mens præmierne for de sorter, der bedst imødekommer EF-markedets behov, nedsættes kraftigt. Med den nye forordning bør der tilstræbes en logisk sammenhæng mellem foranstaltninger, der skal tilskynde til forbedring af kvaliteten, og foranstaltninger med henblik på produktionsbegrænsning. Man bør søge at opnå denne logiske sammenhæng gennem det tætte samarbejde med alle berørte parter, som foreslået tidligere i udtalelsen.

6. Endvidere bør man effektivt tilskynde til bekæmpelse af tobaksmisbruget. Støtten til forskningen er principielt berettiget, men den kan kun på visse betingelser føre til mærkbare videnskabelige og sundhedsmæssige resultater. Der bør indføres en evalueringsprocedure, så der kan føres effektiv kontrol med de afholdte udgifter.

7. ØSU bifalder ideen om at tilskynde til oprettelse af producentsammenslutninger. Præmien på 10 % synes umiddelbart at være et effektivt middel. Men på indeværende tidspunkt er der ikke — hverken med disse EF-tekster eller som forholdene er nu — grundlag for

⁽¹⁾ EFT nr. C 295 af 14. 11. 1991, s. 10-17.

at anvende denne bestemmelse. ØSU frygter, at denne præmie vil blive tildelt over én kam, og at dens værdi

som incitament dermed vil gå tabt, samtidig med at den vil belaste budgettet betydeligt.

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

BILAG

Forretningsordenens artikel 43, stk. 4

Følgende ændringsforslag blev forkastet under debatten:

Følgende tilføjes som nyt punkt 1.1

»Det ville være forkert at forhindre landbrugerne i at dyrke tobak. Men på grund af de store omkostninger i menneskeliv og i omkostninger i sundhedssektoren er det også forkert at bede skatteyderne fortsat subsidiere tobaksproduktionen.

Som en del af denne reform bør Kommissionen derfor opstille en plan for gradvis afskaffelse af tobaksstøtten og samtidig tilvejebringe alternative erhvervsmuligheder for landbrugerne når dette er påkrævet. En sådan plan bør begynde med ophævelsen af støtten i de regioner, hvor andre afgrøder let kan dyrkes.«

Begrundelse

EF-støtten til tobakken udgør nu 1,3 millioner ECU om året. Det meste heraf går til støtte til tobak, som fremstilles til forbrugere i EF. Men ca. 224 000 ton heraf er overskudsproduktion i forhold til behovet i EF og subsidieres yderligere til udførsel af EF.

Noget af denne tobak dyrkes i ugunstigt stillede områder af EF, hvor det ofte er vanskeligt med udbytte at dyrke andre afgrøder. Men meget af det dyrkes, hvor der er gode muligheder for at dyrke andet. Støtten bør først fases ud i disse sidstnævnte områder, og der må findes andre muligheder for at støtte landbrugerne i de førnævnte områder.

Afstemningsresultat

For: 32, imod: 33, hverken for eller imod: 13.

Udtalelse om reform af den fælles landbrugspolitik:

- Kommissionens udkast til forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 805/68 om den fælles markedsordning for oksekød samt om ophævelse af forordning (EØF) nr. 468/87 om de generelle regler for ordningen med en særlig præmie til oksekødsproducenter og forordning (EØF) nr. 1357/80 om indførelse af en præmieordning for opretholdelse af besætninger af ammekøer,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fastsættelse af interventionsprisen for voksent kvæg for perioden fra den 1. juli 1993 til den 30. juni 1996,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om foranstaltninger til forbrugsfremme og afsætning af kvalitetsoksekød,
- Kommissionens udkast til forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 3013/89 om den fælles markedsordning for fåre- og gedekød,
- Kommissionens udkast til forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 3493/90 om almindelige regler for ydelse af præmien til fåre- og gedekødsproducenter ⁽¹⁾

(92/C 98/10)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 31. oktober 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede Joseph Rea til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 6. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling af 26.-27. februar 1992, mødet den 26. februar, med et stort flertal af stemmer for, 4 imod og 12 hverken for eller imod følgende udtalelse.

0.1. Kommissionen begrundede sine forslag med, at lavere kornpriser ville kunne berettige en nedsættelse af priserne på okse- og kalvekød. ØSU er ikke enig heri, eftersom nedsættelsen af kornpriserne hovedsagelig vil afspejle sig i produktionsomkostningerne i svine- og fjerkræavl.

0.1.1. ØSU mener derfor, at den generelle effekt af forslagene vil være forfejlet. Priserne på oksekød tænkes nedsat som følge af lavere kornpriser. Kornudgifterne inden for de fleste produktioner er imidlertid forholdsvis ubetydelige. I forhold til svinekød og fjerkrækød vil oksekød blive mindre konkurrencedygtig, og overskudssituationen vil forværres. Dertil kommer, at præmierne for oksekød skal udbetales over tre år, hvorved landmændene tilskyndes til at afsætte større dyr end for øjeblikket. I mellemtiden vil oksekødssektoren blive den eneste større forbruger af landbrugsjord, hvor produktionen ikke er underlagt direkte begrænsninger, og dette kan også føre til yderligere overskud.

0.1.1.1. Kommissionen agter at yde kompensation til de ekstensive bedrifter (græsningskvæg) ved at hæve

ammeko- og oksekødspræmierne; dette udlignes af de strenge begrænsninger, der er med hensyn til præmieudbetaling pr. dyr og tilladte belægningsgrader.

0.2. På grund af det betydelige fald i landbrugernes indkomst, der kan blive resultatet, hvis Kommissionens forslag gennemføres, opfordrer ØSU til, at der foretages yderligere undersøgelser og analyser af de planlagte foranstaltninger med opmærksomheden særligt henledt på de ugunstigt stillede områder.

1. Kommissionens udkast til forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 805/68 om den fælles markedsordning for oksekød samt om ophævelse af forordning (EØF) nr. 468/87 om de generelle regler for ordningen med en særlig præmie til oksekødsproducenter og forordning (EØF) nr. 1357/80 om indførelse af en præmieordning for opretholdelse af besætninger af ammekøer

(1) EFT nr. C 303 af 22. 11. 1991, s. 29, 33, 34, 35, 39.

1.1. I artikel 4c, stk. 3, bør grænsen for den individuelle faktiske referencemængde forhøjes til 90 000 kg, og

det maksimale antal ammekøer, for hvilke der kan ydes præmie, bør forhøjes til 15 dyr pr. år pr. bedrift.

1.2. I artikel 4d, stk. 2, bør første afsnit udgå, og andet afsnit formuleres således, at der er tale om forhøjelse af belægningsgraden gældende for alle bedrifter i EF som helhed.

1.3. Artikel 4e, stk. 1, bør ændres således:

»De erhvervsdrivende kan for spæde tyrekalve af malkerace, der fjernes fra produktionen senest, når de er ti dage gamle, få udbetalt en transportpræmie, når der transporteres fra overskuds- til underskuds-områder.«

1.4. Datoen for forordningens ikrafttræden bør ændres til 1. januar 1993.

2. Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om foranstaltninger til forbrugsfremme og afsætning af kvalitetsoksekød

2.1. ØSU godkender Kommissionens forslag om forbrugsfremme af okse- og kalvekød, men ønsker et mere

konkret og klart forslag herom snarest.

3. Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 3013/89 om den fælles markedsordning for fåre- og gedekød

3.1. ØSU mener heller ikke, at de radikale reformer, som Kommissionen har foreslået, er velbegrundede, når man tager i betragtning, at de overgangsordninger, der i 1989 blev indført i forbindelse med reformen af ordningen for fårekød, stadig er i kraft.

3.2. De lofter, der er anført i tabellen i artikel 5a samt i artikel 5b, stk. 2, litra a), bør forhøjes til 1 500/700 dyr, når en medhjælper er ansat, eller når der er tale om et reelt partnerskab. En sådan foranstaltning kunne være med til at opretholde befolkningstallet i ugunstigt stillede områder.

3.3. I artikel 5a, stk. 2, bør »produktionsåret 1992« ændres til »produktionsåret 1993«, og »produktionsåret 1993« til »produktionsåret 2000«.

3.4. Artikel 5a, stk. 6, litra a), affattes således:

»Det samlede antal dyr, der gav ret til præmie, og som var til stede i et hvilket som helst år i perioden 1985-1991 ...«

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om reformen af den fælles landbrugspolitik:

- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om ændring af forordning (EØF) nr. 804/68 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om en tillægsafgift på mælk og mejeriprodukter,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fastsættelse af en godtgørelse ved nedsættelse af de individuelle referencemængder i mælkesektoren og af en godtgørelse for definitivt ophør med mælkeproduktion,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fastsættelse af indikativprisen for mælk og interventionspriserne for smør, skummetmælkspulver samt ostesorterne grana padano og parmigiano reggiano for tre årsperioder fra 1. juli 1993 til 30. juni 1996,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om en præmieordning for malkekøer,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fremme af forbruget i Fællesskabet og udvidelse af markederne for mælk og mejeriprodukter

(92/C 98/11)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 18. november 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede Joseph Rea til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling, mødet den 26. februar 1992, med et stort flertal af stemmer for, 5 imod og 20 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

0.1. I betragtning af udviklingen på verdensmarkedet og EF's markeder siden 1984 tvivler ØSU på værdien af yderligere kvotenedskæringer. Hvis der skal nås til enighed om sådanne nedskæringer, så mener ØSU, at enhver nedskæring af EF-produktionen skal modsvares af lignende foranstaltninger i andre producentlande.

0.2. Kvotenedskæringer bør ske med passende kompensation gennem EF-finansierede frivillige tilbagetagesordninger, og således at medlemslandene kan fastlægge de detaljerede bestemmelser på lokalt plan med den fornødne fleksibilitet.

1. Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om en tillægsafgift på mælk og mejeriprodukter

1.1. I forbindelse med artikel 6 bør det være frivilligt for de enkelte medlemsstater, om der skal ske en obligatorisk nedskæring på 1 % med henblik på genuddeling.

1.2. Afgiften for direkte salg bør forblive uændret.

1.3. Hvis der foretages prisnedskæringer, skal producenterne have fuld kompensation på basis af realistiske ekstensiveringskriterier.

2. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse af en godtgørelse ved nedsættelse af de individuelle referencemængder i mælkesektoren og af en godtgørelse for definitivt ophør med mælkeproduktion

2.1. I første betragtning, i fjerde betragtning, i artikel 1, stk. 2, litra c), i artikel 2, stk. 1, og i artikel 5, stk. 1, udgår ordene »i form af afhændelige obligationer, der garanteres af Fællesskabet og medlemsstaten, og som kan sælges på markedet« (eller »garanterede, afhændelige obligationer, som kan sælges på markedet«) og erstattes med »af Fællesskabet direkte til producenten i form af et engangsbeløb«.

2.2. Det bør præciseres i fjerde betragtning, at også supplerende finansiering udbetales direkte til producenten i form af et kontant beløb.

3. **Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fastsættelse af indikativprisen for mælk og interventionspriserne for smør, skummetmælkspulver samt ostesorterne grana padano og parmigiano reggiano for tre årspårer fra 1. juli 1993 til 30. juni 1996**

3.1. Indikativprisen for mælk og interventionspriserne for mejeriprodukter fastsættes til niveauet for produktionsåret 1991/1992, idet der dog vil være mulighed for efterfølgende tilpasninger ud fra svingningerne i omkostningerne.

4. **Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om en præmieordning for malkekøer**

4.1. I artikel 1 bør det maksimale antal malkekøer, for hvilke der kan udbetales præmie, fastsættes til 90,

hvilket svarer til det antal, der allerede er fastsat for kødkvæg. Det bør desuden gælde hele Fællesskabet, altså uden særlige bestemmelser for ugunstigt stillede områder.

4.2. Første led i artikel 2, stk. 1, bør udgå, og andet led affattes som følger:

»2 storkreaturer/ha for bedrifter eller dele af bedrifter beliggende inden for Fællesskabet.«

5. **Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om fremme af forbruget i Fællesskabet og udvidelse af markederne for mælk og mejeriprodukter**

5.1. Forordningsforslagets betragtninger samt listen over foranstaltninger i artikel 1, stk. 2, ændres, idet følgende medtages:

- behovet for at fremme nye produkter, der er af større interesse for forbrugerne,
- udvikling af nye mejeriprodukter, der falder i forbrugernes smag overalt i EF.

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

BILAG

Forretningsordenens artikel 43, stk. 4

Følgende ændringsforslag blev forkastet under debatten:

Nyt punkt 1.0

Indsættes før punkt 1.1:

»1.0. De individuelle mængder, der opnås af producenter med bedrifter beliggende i bjergområder eller i geografiske områder, som er genstand for IMP, skal ikke indgå i de samlede mængder omhandlet i artikel 3.«

Afstemningsresultat

For: 27, imod: 44, hverken for eller imod: 11.

Der tilføjes et nyt punkt 1.4

»Artikel 3 indeholder en detaljeret liste over de nationale kvoter frem til år 2000. Nationale kvoter lægger op til ineffektiv produktion og kan føre til forvriddning af handelen samt lokale forsyningsproblemer. De står i grol modsætning til det indre marked, hvor de nationale effektivitetsbarrierer er afskaffet på alle andre områder.

De nationale kvoter bør derfor afskaffes gradvist men progressivt og afløses af én samlet kvota for hele EF.«

Begrundelse

Det foreliggende forslag indeholder en detaljeret liste over nationale kvoter inden for en overskuelig fremtid. Den irske mælkeproduktionskvota for år 2000 er således 5 040 958 ton, og hverken mere eller mindre. Sådanne kvoter fastfryser enhver form for manglende effektivitet og markedsfragmentering. En enkelt kvota for hele EF ville opmuntre effektive landbrugere, mindske forsyningsproblemer og dermed øge mælkeforbruget. Et øget mælkeforbrug ville nedbringe udgifterne på budgettet, idet overskudsproduktionen inden for EF ville falde.

Afstemningsresultat

For: 30, imod: 53, hverken for eller imod: 10.

Punkt 2.1 og 2.2 udgår*Begrundelse*

Når der anvendes afhændelige obligationer, kan landbrugerne enten modtage fastsatte årlige beløb eller rejse en kapitalmasse, som kan give dem mulighed for at skifte over til mere kapitalintensive aktiviteter på bedriften eller hjælpe dem til at erhverve en virksomhed uden for landbruget.

Direkte udbetaling af kontantbeløb indebærer derimod, at landbrugerne kun kan modtage årlige betalinger.

Afstemningsresultat

For: 21, imod: 46, hverken for eller imod: 15.

Udtalelse om reform af den fælles landbrugspolitik:

- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om produktionsmetoder i landbruget, der er forenelige med behovet for beskyttelse af miljøet og vedligeholdelse af naturen,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om en EF-ordning med støtte til skovbrugsforanstaltninger i landbruget,
- Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om en EF-ordning med støtte til førtidspensionering i landbruget

(92/C 98/12)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 15. november 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede José Bento Gonçalves til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling den 26. februar 1992, uden stemmer imod og med 2 stemmer hverken for eller imod, følgende udtalelse.

I. GENERELLE ASPEKTER**1. Aktionernes mål**

1.1. Til indledning skal det understreges, at det foreliggende kommissionsforslag er tænkt som en konsekvent opfølgning og et supplement til de ændringer, der skal foretages i den fælles markedsordning; forslagene vedrører aktioner inden for områder, der allerede er omfattet af diverse EF-politikker — miljørigtigt landbrug, skovrejsning og førtidspensionering inden for landbruget.

1.2. Dette mål er fastlagt under indtryk af vanskelighederne på landbrugsmarkederne og i de internationale forbindelser vedrørende landbrugssektoren, for denne vanskelige situation kræver ubestrideligt foranstaltninger, som er afpasset efter de aktuelle og navnlig de fremtidige vilkår, og som tilsammen kan udgøre en reform.

2. Upræcis afgrænsning af indholdet og rækkevidden af de foreslåede ændringer

2.1. I mange henseender er hverken indhold, profil eller rækkevidde af de påtænkte foranstaltninger og aktioner klart defineret endnu, og tidsplanen for deres gennemførelse er heller ikke fastlagt tilstrækkeligt præcist.

3. Styrkelse af den økonomiske og sociale samhørighed

3.1. På grund af de vidt forskellige landbrugsstrukturer i EF og det forhold, at EF's landdistrikter befinder sig på vidt forskellige udviklingsstadier (jf. Kommissionens meddelelse om »Landdistrikternes fremtid«⁽¹⁾), bør de foranstaltninger, der foreslås i det foreliggende dokument, udformes med stor omtanke for at opnå den nødvendige styrkelse af den økonomiske og sociale samhørighed og således, at man i alle henseender sikrer en harmonisk udvikling af Fællesskabet.

4. Behovet for samordnede og fleksible foranstaltninger

4.1. I forbindelse med den kommende reform af strukturfondene må man gradvist tilstræbe en miljøvenlig produktion, og der må indføres støtte til dette formål.

4.1.1. I forbindelse med landbrugsreformens restriktivt virkende foranstaltninger kan man ikke se bort fra de negative virkninger, som i anden omgang vil gøre sig gældende inden for landbrugets forsyningssektorer og på afsætningsmarkederne.

4.1.1.1. Der bør udarbejdes relevante tilpasningsforanstaltninger med henblik på disse sektorer.

4.1.2. Ligeledes må man undgå, at de indledende foranstaltninger bliver uanvendelige for store dele af EF's landdistrikter, fordi de enten bliver virkningsløse eller ligefrem får negative konsekvenser.

⁽¹⁾ Dok. KOM(88) 501 endelig udg.

4.2. Således afhænger disse foranstaltningers effektivitet og hensigtsmæssighed, som vi lægger vægt på i vor udtalelse, i høj grad af deres samordning og overensstemmelse med udviklingen i landbrugsreformen samt af, i hvilken udstrækning de tilpasses den politiske udvikling med hensyn til strukturfondene. Disse foranstaltninger bør gennemføres horisontalt i alle EF-medlemsstaterne.

4.3. De emner, der er behandlet i dette dokument, udgør en del af den målsætning, som Kommissionen har opstillet for landbrugsreformen. ØSU fastholder sin kritik (jf. udtalelsen om »Reform af den fælles landbrugspolitik«)⁽¹⁾ af den manglende sammenhæng mellem de aktioner, der sigter mod dette mål, og som — fordi de iværksættes isoleret — kan resultere i en usammenhængende landbrugsreform med de deraf følgende uønskede konsekvenser.

II. KOMMISSIONENS FORSLAG TIL RÅDETS FORORDNING (EØF) OM PRODUKTIONSMETODER I LANDBRUGET, DER ER FORENELIGE MED BEHOVET FOR BESKYTTELSE AF MILJØET OG VEDLIGEHOLDELSE AF NATUREN

5. Homogene zoner

5.1. Det ville være hensigtsmæssigt at definere begrebet »HOMOGEN ZONE« (art. 3, stk. 2) nærmere, således at de respektive programmer mere konsekvent kan afhjælpe de enkelte regioners specifikke problemer, og for at effekten af foranstaltningerne efterfølgende kan evalueres på en rimelig måde. Dog bør disse foranstaltninger ikke gribe ind i den aktuelle støtte til ugunstigt stillede regioner og bjergregioner.

6. Uddannelse af landbrugere

6.1. Hvad angår støtteordningen, skal det først og fremmest bemærkes, at den omfatter uddannelsesforanstaltninger for landbrugere, under hensyntagen til de krav, der stilles, om kendskab til miljørigtige produktionsformer.

7. Samarbejde med industrien

7.1. Der er behov for at finde rimelige og pålidelige metoder til en effektiv vurdering af de faktorer, der er ansvarlige for den ekstremt intensive drift; det gælder navnlig gødningsstoffer og plantebeskyttelsesmidler; på dette felt ville et samarbejde med den kemiske industri også være relevant og hensigtsmæssigt.

8. Andre former for ekstensivering

8.1. Med hensyn til de øvrige måder, hvorpå der kan opnås en ekstensivering af produktionen (jf. samme

art. 2, stk. 1, litra b), ville det være nyttigt at medtage andre foranstaltninger end den anførte vegetabiliske produktion og foderproduktion.

9. EF's medfinansiering

9.1. Med hensyn til EF's medfinansiering af støttebeholdningen mener vi — under forbehold af de nugældende EF-bestemmelser — at udtrykket »kan« i artikel 7, stk. 2, sidste led, bør ændres til en anden mere bydende eller forpligtende formulering. Det ville også være ønskeligt, at de maksimumssatser, der er anført i dette led (50 % og 75 %), i stedet betragtes som minimumssatser for medfinansieringen.

10. Kontrol med og opfølgning af foranstaltningerne

10.1. Kontrollen, der uden tvivl vil blive overordentlig problematisk og ømtåelig, bør ikke udelukkende påhvile medlemsstaterne, idet det efter vor opfattelse bør være Kommissionens opgave at udarbejde fælles retningsgivende principper og regler vedrørende kontrol og opfølgning.

11. Høring af ØSU

11.1. Med hensyn til artikel 9, stk. 2, ønsker ØSU, at det i Kommissionens forslag fastsættes, at ØSU helt på linje med Europa-Parlamentet hvert tredje år skal have forelagt en redegørelse for forordningens anvendelse.

III. KOMMISSIONENS FORSLAG TIL RÅDETS FORORDNING (EØF) OM EN EF-ORDNING MED STØTTE TIL SKOVBRUGSFORANSTALTNINGER I LANDBRUGET

12. Generelle aspekter

12.1. Disse foranstaltninger er af overordentlig stor interesse, idet de er tænkt som endnu et skridt til ophjælpning af en produktionssektor, hvis slutprodukt er en mangelvare i EF; dette gælder navnlig træprodukter.

13. Særlige bemærkninger

13.1. Artikel 2

13.1.1. Forslaget er i visse henseender ikke altid tilstrækkeligt omfattende og afbalanceret. Man bør bl.a. sikre landbrugets konkurrenceevne over for andre aktiviteter, herunder også skovbruget, som konkurrerer om de disponible arealer.

13.1.2. Hvad balancen angår, er det vigtigt — uden dermed generelt at rejse tvivl om værdien af tilplantning

⁽¹⁾ EFT nr. C 40 af 17. 2. 1992, s. 56.

med hurtig voksende arter såsom eukalyptustræer og visse nåletræer — at undtage visse af de mere frugtbare jorder, navnlig i landbrugsområder med ringe muligheder for værditilvækst, som trues af afvandring, og som er meget udsat for skovbrande, eller som har færrest udviklingsmuligheder i andre sektorer end landbruget.

14. Præcisering af, hvem de støtteberettigede landbrugere er

14.1. ØSU fremhæver den store betydning, som bestemmelserne i artikel 2, stk. 2, litra a, har i økonomisk, social og endog politisk henseende, men finder formuleringen for generel.

a) Der er vidt forskellige regler i EF vedrørende forpagtning af jord og landejendomme, og det ville derfor være rimeligt at forsøge at forlige de selvejede og de forpagtede brugs nuværende eller potentielle interesser, samt sikre opfyldelsen af de forpligtelser, der er forbundet med en investering, hvortil såvel EF som medlemsstaten har bidraget.

b) ØSU støtter muligheden for, at der skal kunne ydes EF-bidrag til skovrejsning, som gennemføres af offentlige myndigheder — en mulighed, der foreslås i samme artikel 2, stk. 3 — men mener, at den bør udvides til andre organer, herunder halvoffentlige selskaber, såsom sammenslutninger til fremme af regional udvikling, kooperative foretagender samt organer til administration af uopdyrket jord. (Definitionen af disse juridiske størrelser vil afhænge af de enkelte medlemsstaters jordlovgivning.)

c) Det er vigtigt at understrege den betydning og den nytteværdi, som fællesejet jord (*«biens des collectivités locales»*) har på EF-plan.

15. Artikel 4

15.1. Medlemsstaterne skal ved gennemførelsen af deres flerårige zoneprogrammer tage højde for forskellene med hensyn til miljøforhold, hvorfor bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, ikke dækker hele indholdet i ovennævnte programmer.

15.2. En mere positiv satsning på balanceaspektet ville give større effektivitet, og det ville kunne skabe forudsætninger for opnåelsen af et rimeligere konkurrenceforhold mellem medlemsstaterne.

16. Samordning med andre foranstaltninger

16.1. ØSU er af den opfattelse, at det i flere tilfælde er berettiget at give mulighed for at modtage støtte til skovrejsning sideløbende med støtten i forbindelse med førtidspensionering samt miljøbeskyttelsesforanstaltninger, hvilket Kommissionens forslag ikke giver mulighed for. En sådan akkumulering af støtte er af økonomiske og sociale årsager berettiget i mange landbrugsområder i EF.

IV. KOMMISSIONENS FORSLAG TIL RÅDETS FORORDNING (EØF) OM EN EF-ORDNING MED STØTTE TIL FØRTIDSPENSIONERING I LANDBRUGET

17. Generelle betragtninger

17.1. Der er tale om et overordentligt nyttigt forslag både ud fra en social og demografisk synsvinkel og med henblik på en modernisering af landbruget. Der rejser sig dog visse tvivlsspørgsmål, idet den nugældende ordning ikke har været nogen klar og udbredt succes, eftersom kun få har benyttet sig af den; den har derfor ikke haft særlig stor betydning eller rækkevidde.

17.2. Forskellene mellem de enkelte medlemsstaters sociale sikringsordninger gør det ikke muligt at indføre enkle juridiske regler, som er tilstrækkeligt dækkende for de aktuelle forhold og afpasset efter de mål, der sigtes imod.

17.3. ØSU mener, at problematikken fremover vil blive endnu mere kompleks dels på grund af arbejdskraftens større bevægelighed i takt med Fællesaktens gennemførelse, dels fordi der er en stadig stærkere tendens i nogle medlemsstater til at drive deltidslandbrug eller til at udøve andre serviceprægede erhverv.

17.4. Derfor vil landmændene og de erhvervsaktive i landbruget som helhed efterhånden komme til at udgøre en erhvervsgruppe, der vil være stadig mere forskelligartet og heterogen både med hensyn til arbejdsfelt og afhængighed af landbrugserhvervet. Der vil også være mange medhjælpere i landbruget, der arbejder på flere bedrifter.

17.5. Af ovennævnte grunde bør Kommissionen således i en vis udstrækning gøre nogle af bestemmelserne i disse forslag mere fleksible. Det er derfor vigtigt, at der foretages en effektiv koordinering af de forskellige nationale ordninger vedrørende førtidspensionering, og at man tilstræber en harmonisering af de gældende ordninger i medlemsstaterne.

18. Særlige bemærkninger

18.1. Artikel 5

18.1.1. ØSU mener, at bestemmelserne vedrørende de betingelser, som landbrugerne skal opfylde, bør tages op til fornyet overvejelse og gøres mere fleksible, således at de ligeledes kommer til at omfatte de arbejdstagere

i landbruget, der har arbejdet på flere forskellige landbrugsbedrifter, samt sæsonarbejde (jf. art. 5, stk. 2, første led og art. 5, stk. 3, tredje led). ØSU mener heller ikke, at det er velbegrundet, at der i artikel 3, stk. 2, sidste afsnit, fastsættes en grænse på højst to arbejdstagere pr. bedrift.

18.1.2. Da hovedformålet med forslaget er at frigøre jord snarere end at indføre en ny form for førtidspension, forekommer det rimeligt, at der ved overdragelsen af de frigjorte arealer gives forrang til unge landmænd med henblik på at skabe konkurrencedygtige virksomheder. Landbrugets fremgang og modernisering i EF afhænger jo i vidt omfang af dem.

18.2. *Omlægninger af agrarstrukturen* (art. 6)

18.2.1. De frigjorte arealer bør indgå i foranstaltninger med henblik på jordfordeling og andre omlægninger af agrarstrukturen, som fastsat i artikel 6, stk. 6. Sådanne foranstaltninger vil bidrage afgørende til det fremtidige europæiske landbrug og til styrkelsen af landdistrikterne.

18.2.2. Med hensyn til sammenkædningen med støtteordningen for skovrejsning bør de to ordninger koordineres bedre for at få rimelige fordele af de to aktioner, idet man bør sætte alt ind på at gøre det muligt for dem, der ønsker det, at blive boende på landet.

18.2.3. I dag er det en kendsgerning, at afvandringen fra landområderne endnu ikke er blevet standset i adskillige egne i EF, hvor de demografiske data peger i retning af en massiv afvandring eller fuldstændig affolkning; årsagerne hertil er mangeartede, men under alle omstændigheder må de imødegås og afhjælpes.

V. KONKLUSIONER

19. ØSU vil afgive positiv udtalelse om Kommissionens forslag i dok. KOM(91) 415 endelig udg. af 31. oktober 1991, men ønsker, at der tages hensyn til de konkrete forslag, der er fremført i denne udtalelse, og at følgende konklusioner bliver taget med i betragtning:

- a) Der er behov for en mere fleksibel og nuanceret formulering af nogle af bestemmelserne i disse forslag, specielt med henblik på de regioner, som er mest afhængige af landbruget, således at der på en rimelig og afbalanceret måde tages højde for de konkrete samfunds- og landbrugsstrukturer i de enkelte medlemsstater.
- b) Kommissionen må gøre en fornyet indsats for at sikre, at foranstaltningerne inden for alle tre områder (miljø, skovrejsning og førtidspensionering) bliver kompatible og komplementære i forhold til hinanden og vel at mærke også med henblik på den kommende revision af strukturfondsreformen; dette vil kræve en justering i opadgående retning af de finansielle virkninger⁽¹⁾. Navnlig hvad angår skovrejsning, mener ØSU, at de midler, der foreslås afsat, ikke vil kunne dække et tilstrækkeligt stort skovrejsningsareal.
- c) Der skal gennemføres en effektiv samordning af de forskellige nationale ordninger vedrørende førtidspensionering med henblik på at skabe konvergens mellem de gældende ordninger i de forskellige medlemsstater.
- d) Der skal indføres et permanent og institutionaliseret opfølgings- og kontrolsystem for de pågældende foranstaltninger med henblik på at vurdere deres indvirkning på regionalt plan; et sådant system kan efter ØSU's opfattelse ikke oprettes, uden at landbrugets organisationer, herunder også kooperativer og fagforeninger, bliver inddraget, eftersom ordningens succes i høj grad vil afhænge af, hvilke informationer, der kan indhentes hos de potentielle støttemodtagere, og fordi det i det hele taget er landdistrikternes fremtid, der står på spil.

⁽¹⁾ Dok. KOM(91) 415 endelig udg. (VI/6/5, s. 15).

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om reform af den fælles landbrugspolitik:**— Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om et integreret system for forvaltning og kontrol af visse EF-støtteordninger**

(92/C 98/13)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 23. januar 1992 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede Michael Strauss til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling, mødet den 26. februar 1992, uden stemmer imod og 6 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. ØSU bifalder de principper, der ligger til grund for forslaget. Dog er det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem (systemet) nødvendigvis så kompliceret, at det efter ØSU's mening ikke vil kunne iværksættes de første par år.

2. Det erkendes, at en kontrol med udligningsgodtgørelse, som er knyttet til det opdyrkede areal eller til størrelsen af den enkelte landmands dyrehold, må blive kompliceret, og at stor påpasselighed er påkrævet.

3. Kontrollen bliver kompliceret, fordi det vil være nødvendigt at indføre et edb-system med en EF-dækkende database, hvori er registreret de enkelte brug med deres støtteberettigede arealer og dyr. Dette kræver et system med numerisk identifikation af arealer og dyr. Et sådant system er påkrævet, fordi så mange landbrugere er berettigede til individuel udligningsgodtgørelse, at det bliver tilsvarende problematisk at kontrollere, at bedrageri ikke forekommer.

4. Der må udvises stor påpasselighed, ikke blot for at undgå bedrageri, men også for at sikre, at udligningsgodtgørelsen ikke ender som et redskab til renationalisering af landbrugspolitikken. Det er nemmere at sikre, at støtte fordeles på samme basis i hele EF, når dette sker via markedsordningerne, end når støtten udbetales direkte til producenterne i form af udligningsgodtgørelse, som nødvendigvis må administreres af nationale myndigheder. En EF-dækkende database skulle sætte Kommissionen i stand til at sikre, at udligningsstøtteordningen anvendes ensartet i hele Fællesskabet.

5. Forslaget indebærer, at landmændene skal udfylde detaljerede erklæringer, når de ansøger om udligningsgodtgørelse. Dermed væltes der et stort papirarbejde over på landmændene. Hjælp og overvågning fra erhvervsorganisationernes side er i den forbindelse nødvendig for forberedelsen af den dokumentation, som de offentlige myndigheder har brug for; eventuel hjælp

fra myndighedernes side må betragtes som subsidier. Producenterne må imidlertid bringes til at indse, at papirarbejdet er nødvendigt, hvis udligningsstøtteordningerne — hvis formål er at øge deres indkomster — skal fungere retfærdigt. Landmændene bør også acceptere stikprøveundersøgelser. Eventuelt bedrageri bør straffes med store bøder, fordi omfattende bedrageri hurtigt kan bringe al direkte landbrugsstøtte i mis-kredit.

6. I praksis vil systemet ikke kunne iværksættes i fuldt omfang pr. 1. januar 1993. Det vil sandsynligvis tage flere år at programmere systemet og gøre det helt køreklart. Kommissionen må derfor fremsætte midlertidige forslag til, hvordan udligningsordningerne kan kontrolleres, indtil systemet bliver operationelt.

7. Eventuelle feasibility studies må gennemføres på EF-dækkende basis, således at man sikrer sig, at systemerne er kompatible de enkelte medlemsstater imellem.

8. Metoden til identifikation og registrering af får vil kræve særlig opmærksomhed. Ikke blot er der omkring 100 millioner får i EF, men det enkelte får kan skifte ejer op til 7 gange i løbet af dets levetid. Desuden er øremærkning en særlig vanskelig procedure, og nogle får har ikke fuldt udvoksede ører.

9. Sammenhængen mellem de detaljerede årlige erklæringer og de helt særskilte, konkrete støtteansøgninger bør klargøres. Erklæringen er af fremadskudende karakter, idet landmændene her skal gøre rede for deres planer og hensigter. Disse ændrer sig hyppigt, alene på grund af vejret, og det vil derfor ikke være tilstrækkeligt at henvise til disse erklæringer, før støtteansøgningerne godkendes.

10. Det bør overvejes nøje, hvilken dato man skal sætte som frist for indgivelsen af den årlige erklæring. Det er nok ikke særlig hensigtsmæssigt at kræve erklæringerne indgivet, før forårssåningen er tilendebragt.

11. ØSU er enig i, at EF bør medfinansiere indførelsen af systemet. Dels kunne omkostningerne lægge en tung finansiell byrde på visse medlemsstater, og dels viser erfaringerne, at fraværet af EF-finansiering kan få regeringerne til at påberåbe sig administrationsomkostningernes størrelse som påskud for ikke i behørigt

omfang at gennemføre de kontrol- og støtteforanstaltninger, som ellers er vedtaget på EF-plan. Endvidere burde medfinansiering sætte EF-myndighederne bedre i stand til at sikre sig, at de forskellige kontrolforanstaltninger integreres på korrekt vis.

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

BILAG

Forretningsordenens artikel 43, stk. 4

Følgende ændringsforslag blev forkastet under debatten:

Punkt 1

Punktet udformes således:

»ØSU stiller sig meget forbeholdent til Kommissionens forslag og finder, at det ikke det første par år vil være muligt at iværksætte det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem (systemet), der nødvendigvis må være meget kompliceret.«

Begrundelse

Overadministration vil sætte landmændene under kontrol i et uacceptabelt omfang.

Afstemningsresultat

For: 21, imod: 38, hverken for eller imod: 5.

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om brancheorganisationer og brancheaftaler i tobakssektoren ⁽¹⁾

(92/C 98/14)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 13. november 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede Philip Noordwal til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 7. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling af 26.-27. februar 1992, mødet den 26. februar 1992, enstemmigt følgende udtalelse.

1. ØSU understreger den betydning, det foreliggende forslag til Rådets forordning — som er resultatet af en specifik anmodning fra Rådets side i forbindelse med vedtagelsen af landbrugspriserne og de dertil knyttede foranstaltninger for produktionsåret 1991/1992 — har, først og fremmest for tobakssektoren, men også generelt for hele landbrugssektoren, fordi det er det første konkrete udspil om Kommissionens holdning til brancheorganisationer inden for rammerne af reformen af den fælles landbrugspolitik.

2. ØSU er principielt af den opfattelse, at godkendelse af brancheorganisationerne og deres aktiviteter kan bidrage til:

— højnelse af produktet, det være sig gennem en forbedring af selve produktets specifikke kvalitet eller gennem en bedre tilrettelæggelse af produktionen og markedsføringen,

— optimal udnyttelse af afsætningskapaciteten gennem et bedre kendskab til markederne og deres forventede udvikling i både kvalitativ og kvantitativ henseende.

3. Hvad angår det foreliggende forslag, må ØSU pege på to grundelementer, der kræver særlig opmærksomhed fra EF-institutionernes side:

a) brancheorganisationernes mulighed for at anmode om, at deres aftaler eller samordnede praksis for det område, hvor de udøver deres aktiviteter, gøres obligatoriske for individuelle erhvervsdrivende og sammenslutninger i den pågældende økonomiske sektor, som ikke er tilknyttet brancheorganisationen;

b) den repræsentativitet, brancheorganisationerne skal have for at anmode om, at deres aftaler eller samordnede praksis finder almindelig anvendelse over for alle.

3.1. Med hensyn til en udvidelse af brancheorganisationers aftaler og samordnede praksis til at gælde ikke-medlemmer mener ØSU, selv om en bestemmelse herom ifølge Kommissionen tilgodeser nærhedsprincippet og dermed ikke skulle være i modstrid med national lovgivning, at Kommissionen må opfordres til at søge fastslået, at den foreslåede forordning og de nationale ordninger juridisk hænger sammen.

3.2. ØSU mener i denne sammenhæng desuden, at en udvidelse af gyldigheden bør være begrænset til de tilfælde, hvor det reelt er nødvendigt for at sikre opfyldelsen af brancheorganisationernes målsætninger, således at man undgår enhver trussel mod princippet om foreningsfrihed og frit initiativ.

3.3. Efter ØSU's mening bør kriteriet »minimumrepræsentativitet« defineres meget nøje for begge de tilfælde, hvor kriteriet anvendes i forordningsforslaget: anerkendelse af brancheorganisationer og tilladelse til at udvide reglerne anvendelse til ikke-medlemmer.

3.4. Med hensyn til anvendelsen af artikel 8 i Kommissionens forslag mener ØSU, at en af Rådet vedtaget forordning er det juridiske instrument, der yder den bedste garanti for opfyldelsen af dette krav.

3.5. ØSU peger på, at et tilsvarende krav om klarhed gør sig gældende i forbindelse med definitionen af be-

⁽¹⁾ EFT nr. C 295 af 14. 11. 1991, s. 5.

grebet »region« som område for brancheorganisationernes udøvelse af virksomhed, hvor de skal godtgøre at være repræsentative og kan anmode om, at gyldigheden

af aftaler og samordnet praksis udvides til ikke-medlemmer.

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets beslutning om vedtagelse af den økonomiske årsberetning 1991/1992 om den økonomiske situation i Fællesskabet og fastlæggelse af retningslinjerne for den økonomiske politik i Fællesskabet i 1992 — Økonomisk årsberetning 1991/1992

(92/C 98/15)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 23. december 1991 i medfør af Rådets beslutning af 12. marts 1990 om gennemførelse af gradvis konvergens i den økonomiske politik og de økonomiske resultater i første etape henimod Den økonomiske og monetære Union (ØMU) at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

På den 293. plenarforsamling (mødet den 29. januar 1992) vedtog Det økonomiske og sociale Udvalg udtalelse ØSU 92/92.

ØSU's præsidium besluttede den 26. november og den 17. december 1991 at udarbejde en tillægsudtalelse om spørgsmålet.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for økonomiske, Finansielle og Monetære Spørgsmål, som udpegede Bernardus Pompen til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 13. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling af 26.-27. februar 1991, mødet den 27. februar 1992, med et flertal af stemmer for og 5 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Kommissionens analyse og prognoser

1.1.1. De vigtigste årsager hertil er:

1.1. Den økonomiske vækst på verdensplan er så godt som gået i stå (0,2 %). Verdenshandelens vækst er faldet fra 7 % i 1987 til 2 % i 1991.

— nedgangen i den økonomiske aktivitet navnlig i nogle store industrilande som USA, UK og Canada,

- de central- og østeuropæiske landes overgang fra centralstyret økonomi til markedsøkonomi. Denne overgang medfører en i det mindste midlertidig nedgang i produktionen,
- den usikre situation, som Golfkrigen skabte, og forbrugernes og investorernes deraf følgende tilbageholdenhed.

1.1.2. I 1992 ventes igen en vis bedring i verdensøkonomien, nemlig en økonomisk vækst på 2 %.

1.2. EF har også tydeligt mærket følgerne af den langsommere økonomiske vækst. Dog har det klaret sig bedre end andre regioner i verden. Således ventes der i 1991 en økonomisk vækst på 1,25 %.

1.2.1. Forklaringen på denne relativt bedre stilling finder man i den fundamentale forbedring af EF's økonomiske struktur, der fandt sted i løbet af 1980'erne. Siden 1984 har der været en kraftig vækst; investeringerne lå i 1990 ca. 50 % højere end i 1984. Desuden har Tysklands forening haft en positiv virkning.

1.2.2. I 1992 ventes en vækst på 2,25 %.

1.3. Til analysen af den økonomiske situation knytter Kommissionen en række konstateringer.

1.3.1. De vigtigste er følgende:

- efter at være faldet siden 1986 er arbejdsløsheden taget til, og den vil stige yderligere,
- mulighederne for at føre en individuel strukturtilpasningspolitik snævres ind. Således bliver det vanskeligere at sanere de offentlige finanser, hvor dette ellers er nødvendigt,
- for lande, hvis velstandsniveau ligger klart under EF-gennemsnittet, forringes mulighederne for at indhente de andre,
- der er tegn på, at konvergens i den økonomiske og sociale politik — som er en forudsætning for en økonomisk og monetær union — forløber langsomme,
- modstanden i samfundet mod nødvendige tilpasninger kan tage til, hvis folk ikke ser resultater på kort sigt og mister troen på, at de vil vise sig på lang sigt.

1.4. Af denne udvikling drager Kommissionen et antal konklusioner, hvoraf de vigtigste er:

- strukturtilpasningerne i 1980'erne blev — hvor positive de end var — ikke gennemført i tilstrækkelig grad og ikke ført til en tilfredsstillende afslutning,

- specielt løntilbageholdenheden i 1980'erne havde positiv indflydelse på virksomhedernes rentabilitet, men den blev afsvækket, før rentabiliteten og beskæftigelsen igen var nået op på niveauet fra 1960'erne,

- der er gjort for lidt for gennem fleksibilitetsfremmende foranstaltninger at fjerne spændingerne i en række arbejdsmarkedssektorer,

- de muligheder, som den økonomiske vækst især i årene efter 1986 frembød for grundigt at tackle problemer som det offentlige budgetunderskud og en svag betalingsbalancestilling, blev ikke udnyttet tilstrækkeligt.

1.5. På mellemlang sigt ser Kommissionen nye muligheder. Foreløbig går den ud fra, at væksten i 1993 bliver på 2,5 %, men for at en sådan eller en endnu større vækst kan realiseres, må en række betingelser opfyldes.

1.5.1. Kommissionen nævner i den forbindelse bl.a. følgende:

- den politik, der er iværksat til gennemførelse af det indre marked, Den økonomiske og monetære Union og den sociale og økonomiske samhørighed, må videreføres effektivt. Det for nylig oprettede europæiske økonomiske Samarbejdsområde føjer en ekstra dimension til denne opgave,
- økonomiens fleksibilitet — og specielt arbejdsmarkedsparterens evne til at tilpasse sig strukturændringer — må øges. Man må i den forbindelse navnlig være opmærksom på den rolle, som uddannelsen og lønfastsættelsen kan spille på det område,
- den for ringe opsparing er et problem. Allerede i dag er renten på kapitalmarkedet meget høj, fordi udbuddet er utilstrækkeligt, hvortil kommer, at der kan ventes en stigende efterspørgsel efter investeringskapital fra landene i Central- og Østeuropa. Man må i den forbindelse se på det kapitalforbrug, som skyldes underskud på de offentlige budgetter, og desuden gøre noget for at forbedre opsparingsmulighederne,
- nu, hvor medlemsstaternes muligheder for at føre deres egen økonomiske og monetære politik begrænses, må man ofre større opmærksomhed end nogen sinde tidligere på samarbejdet mellem medlemsstaterne og på forbedring af udbudsbetingelserne, såsom en god infrastruktur, et mindre stift arbejdsmarked og skattesystemer, der fremmer foretagetsomhed,
- Uruguay-runden må føres til en heldig afslutning. Det vil betyde, at eksisterende markedsadgang kan øges, og at der kan opstå nye åbninger for produkter, der også er af stor betydning for EF, som f.eks. tjenesteydelser, intellektuelle ejendomsrettigheder osv. Sådanne åbninger er også af stor betydning, når det gælder at støtte landene i Central- og Østeuropa, som ønsker at komme ind på nye markeder.

1.5.2. I tabel 1 gengives tallene for de vigtigste indikatorer.

Tabel 1: Internationale nøgletal 1989-1993

	1989	1990	1991 ⁽¹⁾	1992 ⁽¹⁾	1993 ⁽¹⁾
BNP i faste priser (ændringer i %)					
USA	2,8	0,9	0,4	2	2,25
Japan	4,9	5,6	4,6	3,5	3,5
EF	3,3	2,8	1,3	2,25	2,5
Indenlandsk efterspørgsel (ændringer i %)					
USA	2,2	0,5	-1,0	2	2
Japan	5,7	5,8	3,4	3,75	3,75
EF	3,7	2,9	1,1	2,25	2,5
Inflation (ændringer i forbrugerpriser i %)					
USA	4,5	5,0	4,4	4,75	5
Japan	1,7	2,4	2,8	2,5	2,5
EF	4,9	5,2	5,0	4,5	4,25
Arbejdsløshed (niveau i %)					
USA	5,3	5,5	6,7	7	6,75
Japan	2,3	2,1	2,2	2,25	2,25
EF	8,9	8,4	8,6	9	9,25
Det offentlige budgetsaldo (niveau i %)					
USA	-1,7	-2,4	-2,3	-2	-1,5
Japan	2,5	2,2	1,8	2	2
EF	-2,9	-4,1	-4,4	-4,5	-4,25
Saldo på betalingsbalancens løbende poster (niveau i %)					
USA	-1,9	-1,6	-0,1	-0,75	-0,75
Japan	2,1	1,2	1,5	1,5	1,75
EF	-0,1	-0,2	-0,8	-1	-0,75
Den lange rente (niveau i %)					
USA	8,5	8,6	8,2		
Japan	5,2	7,5	6,8		
EF	9,9	11,1	10,4		

Kilde: EF-Kommissionen.

⁽¹⁾ Skøn.

2. Evaluering ud fra økonomiske og sociale målsætninger

2.1. ØSU skal understrege, at EF-Kommissionens prognoser er for optimistiske. Økonomien i Fællesskabet retter sig langsommere op end forudset, den økonomiske situation i USA lever ikke op til forventningerne, der hersker usikkerhed omkring liberaliseringen af verdenshandelen, der er endnu ikke tilvejebragt stabilitet i SNG, og det finansielle klima er præget af udtalte risici.

2.1.1. I udtalelsen af 26. september 1991⁽¹⁾ formuleres en række centrale målsætninger, der kan tjene som en retningsgivende ramme i forbindelse med tilvejebringelsen af konvergens i den økonomiske og sociale politik.

2.1.2. Disse målsætninger var:

- varig og afbalanceret økonomisk vækst,
- fuld beskæftigelse,

— stabilt priseniveau,

— ligevægt på betalingsbalancen,

— økonomisk og social samhørighed.

2.1.3. I de efterfølgende afsnit vil ØSU holde disse målsætninger op mod resultaterne i Kommissionens årsberetning. Som noget helt centralt står i denne forbindelse udviklingen i Fællesskabet som helhed; den landevise evaluering sker i forbindelse med landerapporterne, hvor ØSU har etableret en særlig procedure. Denne procedure består i, at ØSU udveksler synspunkter med repræsentanter for erhvervs- og samfundslivets organisationer i de lande, som Kommissionen har udarbejdet landerapporter om. Resultaterne af disse drøftelser forelægges Kommissionen og Rådet til orientering.

2.2. Varig og afbalanceret økonomisk vækst

2.2.1. Betragtet over en længere periode er tempoet i den økonomiske vækst faldet. For de tolv lande, som

⁽¹⁾ EFT nr. C 339 af 31. 12. 1991, s. 64.

nu er medlemmer af EF, lå væksten i tidsrummet 1961-1970 gennemsnitligt på 4,8 %, i tidsrummet 1971-1980 på 3,0 % og i tidsrummet 1981-1990 på 2,3 %. I 1991 var væksten endda særlig svag med 1,3 %. For årene 1992-1993 forventes et vist opsving, så at væksten skulle nå op på mellem 2 og 2,5 %. Det skal bemærkes, at samme trend er at spore i USA og Japan.

2.2.2. ØSU støtter Kommissionens mål om en forøgelse af væksten. Mere vækst er nødvendig for at øge beskæftigelsen og skabe plads for bl.a.:

- øgede investeringer, herunder i forskning og udvikling (F & U),
- infrastrukturforbedringer,
- fastholdelse af et miljø, hvor livsbetingelserne sikres varigt,
- finansiering af det sociale trykkesystem i et samfund med en aldrende befolkning,
- finansiering af bistand til tredjelande.

2.2.3. Med henblik på at nå op på en sådan vækst slår Kommissionen til lyd for, at man bl.a. sætter ind på at realisere de store projekter, dvs. det indre marked og Den økonomiske og monetære Union (ØMU), en strukturtilpasningspolitik, en stringent konkurrencepolitik samt fremme af den internationale samhandel. ØSU kan støtte disse overordnede retningslinjer. ØSU skal i denne sammenhæng atter en gang henvise til sine udtalelser om henholdsvis »Industripolitik i et åbent og konkurrencebaseret miljø«⁽¹⁾ og »XX. Beretning om konkurrencepolitikken«⁽²⁾.

2.2.3.1. Kommissionen henregner i sin beretning miljøbeskyttelse til prioriteterne i den økonomiske politik. I den sammenhæng skitserer Kommissionen en strategi med en kombineret CO₂-/energiavgift. ØSU efterlyser imidlertid en bred, solidt funderet strategi, som lægges efter samråd med samfundets grupperinger, og som rummer de for miljøbevarelse nødvendige strukturelle tilpasninger af produktion og forbrug; den planlagte CO₂-/energiavgift kan indgå som et led heri.

2.2.4. Skal en varig og afbalanceret økonomisk vækst i hele EF være forenelig med de øvrige målsætninger opregnet ovenfor i punkt 2.1.2, må der efter ØSU's opfattelse udformes et system til indbyrdes koordinering af medlemsstaternes økonomiske politik. De pågældende målsætninger må realiseres ud fra det princip, at der også sikres konvergens i de lande, som fjerner sig mest fra EF-gennemsnittet. Princippet bør have prioritet i Kommissionens henstillinger.

2.3. Fuld beskæftigelse

2.3.1. Det største problem, der kendetegner EF's økonomiske situation, er efter ØSU's opfattelse den

uacceptabelt høje ledighed. I årene 1964-1970 var den gennemsnitlige ledighed i de nuværende 12 EF-medlemsstater 2,3 %, i 1971-1980 var den 4,1 %, og i 1981-1990 9,6 %. I sidstnævnte periode indtraf der i 1986 et fald i ledigheden, men i 1991 vendte denne tendens til en stigning, som forudses at fortsætte også i 1992. Medtages de fem nye tyske delstater, bliver skønnet over ledigheden i EF i 1991, 1992 og 1993 ca. 0,7 % højere. I betragtning af dette problems omfang og alvor insisterer ØSU på, at der gås mere i dybden med analysen af ledigheden og også ses på andre faktorer end arbejdsmarkedets funktionsmåde, som der hidtil primært har været fokuseret på. Det er ØSU's synspunkt, at ledigheden ikke bør være højere end den såkaldte friktionsledighed, der nødvendigvis vil være forbundet med den stadige omstilling til nye produkter og markeder.

2.3.1.1. Øget beskæftigelse forudsætter først og fremmest højere økonomisk vækst, jf. punkt 2.2 ovenfor. Dette kræver øgede investeringer i den offentlige sektor og i markedssektoren; også arbejdsmarkeds- og konkurrencepolitikken må forbedres. Af stor betydning for beskæftigelsesudviklingen på længere sigt er en udvikling i lønomkostningerne, som retter sig efter produktivitetsudviklingen. En forringelse af erhvervenes indtjening må undgås af hensyn til det ønskelige i en forhøjelse af investeringskvoten. Øgede investeringer og forbedret konkurrenceevne i forhold til industrialiserede tredjelande vil kunne befordre det nødvendige beskæftigelsesopsving i EF. Men det må fastslås, at det nuværende høje renteniveau har en opbremsende virkning på investeringstilbøjeligheden under en recession. Det må befrygtes, at det økonomiske opsving herved forsinkes. En rentesækning er i denne forbindelse ønskelig.

2.3.2. I beretningen beskæftiger Kommissionen sig ganske indgående med arbejdsmarkedets utilfredsstillende funktionsmåde. I den forbindelse peger den på de spændinger, der opstår på visse delmarkeder, hvor det er vanskeligt at besætte de ledige pladser, samtidig med at der er et stort antal arbejdsledige, ikke mindst blandt de ufaglærte. Kommissionen slår til lyd for forbedret erhvervsuddannelse og for en tilpasning af lønomkostningerne, hvor ikke-matchende erhvervs kvalifikationer og/eller for høje lønomkostninger i forhold til de pågældendes produktivitet holder et stort antal mennesker uden for arbejdsprocessen. I denne sammenhæng anbefaler Kommissionen, at medlemsstaterne i højere grad synliggør deres økonomisk-politiske målsætninger, således at der i lønforhandlingerne kan tages bedre hensyn til de makroøkonomiske udsigter.

2.3.2.1. ØSU udlægger Kommissionens tilkendegivelser derhen, at Kommissionen presser på for at få

⁽¹⁾ EFT nr. C 40 af 17. 2. 1992, s. 31.

⁽²⁾ EFT nr. C 49 af 24. 2. 1992, s. 9.

opstillet nogle retningsgivende rammer, som — under hensyntagen til den konvergenspolitik i EF, som medlemsstaterne indbyrdes har aftalt — kaster lys over de makroøkonomiske muligheder i de enkelte medlemsstater. ØSU finder, at opstilling af sådanne retningsgivende rammer er en god ting, og opfordrer til, at medlemsstaterne tager initiativer i denne retning.

2.3.3. ØSU vil gerne knytte nogle overvejelser til en sådan fremgangsmåde.

- a) ØSU lægger vægt på, at det overlades til arbejdsgivernes og arbejdstagernes organisationer under frie forhandlinger at indgå kollektive arbejdsmarkedsoverenskomster.
- b) ØSU er opmærksom på, at udviklingen i lønomkostningerne pr. produceret enhed i stigende omfang vil være bestemmende for omkostningsrelationerne mellem landene i EF, eftersom valutakursinstrumentet vil bortfalde med etableringen af ØMU.
- c) ØSU understreger, at det er vigtigt at få sænket de skatter og sociale sikringsbidrag, der opkræves af lønindkomsterne.

ØSU vil mene, at mulighederne for sådanne reduktioner skulle være til stede, al den stund de offentlige udgifter i øjeblikket for EF i gennemsnit udgør godt 48 % af bruttonationalprodukt (BNP). ØSU tænker specielt på muligheden for — i overensstemmelse med Traktatens bestemmelser — i et antal lande at reducere statsstøtten til erhvervslivet, i det omfang dette, under hensyntagen til specifikke omstændigheder og sociale krav, er forsvarligt. Statsstøtten varierer fra ca. 2 % til ca. 7 % af de offentlige udgifter i de forskellige medlemsstater.

- d) I årsberetningen opridser Kommissionen en EF-strategi, bestående i indførelsen af en kombineret CO₂-/energiavgift. Dersom dette lader sig gøre på forsvarlig vis og i samråd med erhvervslivet, skulle provenuet fra denne afgift kunne bidrage til at reducere de byrder, der hviler på lønindkomster, jf. hvad der slås til lyd for under c). Dermed ville arbejdskraften i kraft af prisen blive mere tiltrækkende i sammenligning med andre produktionsfaktorer.
- e) ØSU deler Kommissionens synspunkt, hvorefter op- og omskoling på et marked i stadig forandring er et uomgængeligt nødvendigt instrument til at holde arbejdstagerne i produktionsprocessen. En del af virksomhedernes finansielle ressourcer bør bruges til sådanne om- og opskolings- samt videreuddannelsesforanstaltninger.
- f) ØSU slår til lyd for, at myndighederne på EF- og medlemsstatsniveau udvikler en politik, der fremmer beskæftigelsen ved at støtte forskning og udvikling, forbedre infrastrukturen og højne uddannelsesniveauet.
- g) ØSU fremhæver den store betydning, det tillægger den videre udvikling af den sociale dimension i Fællesskabet. En vækstpolitik, som foreslået af Kommissionen og nærmere skitseret af ØSU, kan kun realiseres, dersom socialpolitikken — som den

er accepteret af (et meget stort flertal af) medlemsstaterne i EF-Socialpagten vedrørende arbejdstagernes rettigheder, i Traktaten af februar 1992, og i aftalen om gennemførelsen af Socialpagten — føres ud i livet.

2.4. *Stabilt prisniveau*

2.4.1. Inflationen, som er steget en smule i EF siden 1987, synes atter at udvise faldende tendens i 1991 og de kommende år. En passende pengepolitik i de enkelte lande er imidlertid fortsat påkrævet for at kontrollere og yderligere nedbringe inflationen. ØSU er opmærksom på, at pengepolitikken kan lede til spændinger i og mellem medlemsstaterne. I Tyskland udgør pengepolitikken en restriktiv ramme om de store økonomiske forandringer, denne medlemsstat er konfronteret med, og er en reaktion på den tiltagende inflation (2,6 % i 1990 og 4 1/4 % i 1992), det voksende budgetunderskud (− 1,9 % i 1990, − 3,2 % i 1991) og betalingsbalanceforværringen (3,2 % i 1990, 1,4 % i 1991). Det er et faktum, at denne restriktive politik, som via Det europæiske monetære System (EMS) også er med til at bestemme udviklingen i andre medlemsstater, øver en afdæmpende indflydelse på genopsvinget i væksten i EF. Det er derfor meget vigtigt, at man gennem bl.a. øget opsparring (se punkt 4.1) skaber grundlag for en rentesækning og i øvrigt bedst muligt udnytter mulighederne for at sænke renten.

2.4.1.1. ØSU respekterer de monetære myndigheders ansvar. Det er bevidst om, at der med sigte på ØMU og de krav, der er opstillet for tiltrædelse af denne, er behov for en solid pengepolitik; det anmoder om, at man har opmærksomheden henledt på de faktorer, som øver indflydelse på de pengepolitiske rammebetingelser, navnlig stigninger i produktionsomkostningerne, skatteforhøjelser m.v. (se også punkt 3.2.1 og 4.1.1).

2.5. *Ligevægt på betalingsbalancen*

2.5.1. Eksporten til lande uden for EF udgjorde ca. 8,5 % af EF's samlede bruttonationalindkomst (BNI) i 1990. EF's import fra tredjelande ligger på omkring 9,5 % af EF's samlede BNI. Disse procenter har, på få udsving nær, holdt sig siden 1958.

2.5.2. I 1980'erne steg EF's mængdemæssige import fra tredjelande i procent mere end den samlede mængdemæssige import i handelen mellem EF-landene indbyrdes. Det er derfor overdrevent at tale om en »fæstning Europa«. Omvendt er EF's eksport til tredjelande, ligeledes målt i mængder, ikke steget så meget i procent som EF-landenes eksport til hinanden. Denne trend kunne pege i retning af en afsvækkelse af EF's konkurrencemæssige stilling. Dette bekræftes da også af, at der er indtrådt en forværring på betalingsbalancens løbende poster fra 1,4 % i 1986 til − 1 % i 1992. ØSU er enig med Kommissionen i det synspunkt, at Fællesskabet til stadighed må have sin opmærksomhed henvendt på evnen til at kunne konkurrere med de store industrialiserede tredjelande.

2.6. Økonomisk og social samhørighed

2.6.1. I sin udtalelse af 26. september 1991 har ØSU udlagt den økonomiske og sociale samhørighed som følger:

- nedbringelse af de regionale udviklingsforskelle,
- inddragelse af den sociale dimension (pkt. 2.3.3),
- udvikling af den sociale dialog.

2.6.2. Nedbringelse af de regionale udviklingsforskelle

2.6.2.1. I henhold til Traktatens artikel 130 A stræber Fællesskabet efter at formindske forskellene mellem regionernes udviklingsniveauer. Den økonomiske årsberetning indeholder ingen oplysninger om udviklingen i de enkelte regioner i EF — kun om udviklingen i medlemsstaterne. ØSU henleder opmærksomheden på dets initiativudtalelse om økonomisk og social samhørighed (dok. ØSU 226/92 af 27. februar 1992).

2.6.2.2. For så vidt der er tale om tilbagestående regioner i medlemsstater, hvis BNI per capita er lavere end EF-gennemsnittet, drejer det sig her om Grækenland, Irland, Portugal og Spanien. Den årlige BNI-vækst i disse lande har, med Grækenland som undtagelse, været højere end for EF som helhed (2,8 %). Således havde Spanien i tidsrummet 1986-1991 en gennemsnitsvækst på 4,25 %, Portugal 4,1 %, Irland 3,5 %, medens Grækenland kun havde en vækst på 1,3 %. Indekset for BNI per capita er da også for tre af de fire lande steget i forhold til indekset for EF under ét (= 100), nemlig til ca. 80 for Spanien, 70 for Irland og 56 for Portugal. For Grækenland har der været tale om et vist fald i den relative levestandard, nemlig til indeks 52,5.

2.6.3. På Det europæiske Råds møde for nylig blev det besluttet — uden konsekvenser for de bestående strukturfonde — at oprette en samhørighedsfond, som specielt skal yde finansielle bidrag fra EF til projekter på miljø- og transportinfrastrukturuområdet i medlemsstater, hvis BNI per capita er mindre end 90 % af EF-gennemsnittet, og som har opstillet et program, der fører til opfyldelse af de økonomiske konvergensbetingelser i Traktatens artikel 104 C.

2.6.4. ØSU er enig med Kommissionen i, at kløften mellem de fire nævnte lande og de øvrige medlemsstater i første række må udjævnes ved at forbedre vækstmulighederne i disse lande via en sund makroøkonomisk politik i landene selv. Herudover vil det være påkrævet, at der på EF-plan sættes ind med strukturfondene og samhørighedsfonden for at understøtte udviklingen.

3. Evaluering ud fra ØMU-kriterierne

3.1. ØSU anmoder kraftigt Kommissionen og Rådet om, på basis af indhøstede erfaringer eller pålidelige prognoser, med regelmæssige mellemrum at undersøge, hvilken indflydelse anvendelsen af ØMU-kriterierne øver på de økonomiske og sociale målsætninger opregnet under punkt 2.3 ovenfor.

3.1.1. I protokollen til artikel 109 J i Traktaten af februar 1992 opregner Det europæiske Råd et antal kriterier, som skal være opfyldt, for at et land kan gå ind i ØMU.

3.2. En prisstigningstakt, der højst ligger 1,5 % over de tre mest prisstabile lande

3.2.1. Hvis vi går ud fra det uvejede gennemsnit af inflationstakten i de tre mest prisstabile lande i 1991 (DK, F, IRL), dvs. 2,8 %, har 5 lande en prisstigningstakt, som ligger mere end 1,5 % højere. Skønt der i de seneste år har været tale om konvergens og fald, må afvigelserne reduceres yderligere, ligesom det generelle inflationsniveau helt klart må sænkes yderligere. ØSU bedømmer i øvrigt udsigterne til at kunne opfylde dette kriterium positivt. Dog må de lande, som i øjeblikket fortsat afviger meget fra gennemsnittet gøre sig ekstra store anstrengelser. Kommissionen anser en gennemsnitlig inflationstakt på 2 à 3 % for ønskelig. ØSU kan tilslutte sig dette inflationstaktmål. Det bemærker samtidig, at man siden 1960 kun har været nede i dette interval to gange (1961: 2,8 %; 1967: 2,9 %).

3.3. *Et offentligt budget, som maksimalt udviser et underskud på 3 %, og en offentlig gæld, som maksimalt udgør 60 % af BNP*

3.3.1. I 1991 havde 8 lande et underskud på over 3 %. Det skal bemærkes, at man i EF i perioden 1981-1990 kun ét år nåede ned på et gennemsnitsunderskud på 3 % eller mindre. I årene 1961-1970 og 1971-1980 var et gennemsnitsunderskud på 3 % eller mindre derimod opnåeligt, hvis man kun betragter Fællesskabet med 9 lande.

3.3.1.1. ØSU er af den opfattelse, at i princippet alle medlemsstater må anses for at være i stand til ved 1990'ernes udgang at kunne opfylde kravet om et maksimalt underskud på 3 %.

3.3.2. Kriteriet, en statsgæld på maksimalt 60 % af BNP, kunne i 1991 ikke opfyldes af 7 lande. For 4 landes vedkommende var der tale om en betragtelig afvigelse. Sidstnævnte lande vil næppe heller på mellemlang sigt kunne nå ned på referenceværdien.

3.3.2.1. Ifølge bestemmelserne i Traktaten (art. 104 B) skal bedømmelsen af, om der er tale om en alvorlig overskridelse af denne referenceværdi, ske på grundlag af nogle nærmere angivne faktorer. Afgørende er især, i hvilken retning og i hvilket tempo den offentlige gæld i pct. af BNP udvikler sig. ØSU anerkender det rimelige i denne fremgangsmåde, for så vidt som den

tager højde for den særlige situation, den enkelte medlemsstat befinder sig i, og eftersom det frem for alt drejer sig om, at den offentlige gæld/BNP i de lande, der vil træde ind i 3. fase af ØMU, med tilfredsstillende hastighed nærmer sig 60 %.

3.4. *Fastholdelse af den nationale valuta inden for EMS' smalle bånd i to år uden devalueringer*

3.4.1. Siden 1987 er der ikke sket nævneværdige kursjusteringer inden for EMS' snævre udsvingsmargen. Dette lover godt. To lande (Grækenland og Portugal) tager endnu ikke del i EMS'ens valutakursmekanisme, medens to andre lande (UK og Spanien) ganske vist tager del, men med bredere udsvingsmargener.

3.5. *En lang rente, som ikke er mere end 2 % højere end i de tre mest stabile lande*

3.5.1. Hvis vi går ud fra det uvejede gennemsnit (8,6 %) i de 3 mest stabile lande (D, L, NL), lå 4 lande mere end 2 % over.

4. Særlige problemstillinger

4.1. *Opsparing og budgetpolitik*

4.1.1. Ligevægt på betalingsbalancens løbende poster fordrer, at opsparingen i EF er lig med investeringerne. Til dækning af kapitaleksport (herunder overførsler) fra EF til udviklingslandene og landene i Central- og Østeuropa er et strukturelt overskud på betalingsbalancen og dermed et opsparende overskud i virkeligheden ønskeligt. I lyset heraf må omslaget i saldoen på de løbende poster fra 0,7 % i 1983-1987 til -0,8 % i 1991 og -1 % i 1992 give stof til eftertanke. Den ønskede genopretning af ligevægten på betalingsbalancen, i kombination med en samtidigt ønskelig tilvækst i investeringskvoten, lader sig kun realisere, dersom der sker en afgørende styrkelse af opsparingen i EF. En varig sænkning af realrenten kræver ligeledes en indsats i denne retning. ØSU er enig med Kommissionen i, at langt det vigtigste bidrag til en forøgelse af den nationale opsparing for de fleste landes vedkommende må komme fra en betragtelig nedbringelse af budgetunderskuddet. Samtidig vil ØSU pege på det vigtige i at fremme husholdningernes opsparing og på kravet om en solid finansiering af pensionerne i lyset af de demografiske ændringer (relativt flere ældre og færre unge).

4.2. *International handel og miljø*

4.2.1. Den økonomiske udvikling i EF er stærkt afhængig af udviklingen i verdensøkonomien. EF har en særlig stor interesse i og, som den største handelsmagt

i verden, også et stort ansvar for, at den såkaldte Uruguay-runde bliver en succes. Der må dæmmes op for, at uenighed på et eller nogle enkelte punkter blokerer for den ønskede fortsatte liberalisering af samhandelen. I denne sammenhæng vil ØSU også fremhæve det positive bidrag, som udvidet, gensidig markedsadgang vil yde til en styrkelse af EF-økonomiernes tilpasnings- og effektivitet. I den forbindelse er visse »indrømmelser« at betragte som »blessings in disguise«. Desuden må det undgås, at lande, som befinder sig på overgangen fra centralt styret økonomi til markedsøkonomi, ved deres ydre grænser stilles over for alle mulige hindringer i adgangen til andre markeder, herunder til EF's marked.

4.2.2. En heldig udgang på Uruguay-runden er også vigtig for, at man i regi af Den almindelige overenskomst om Told og Udenrigshandel (GATT) kan udforme nærmere regler og aftaler til sikring af en varig udvikling. Om nogle måneder vil FN's konference for miljø og udvikling (UNCED 1992) forhåbentligt komme med nye impulser til en styrkelse af den internationale miljøpolitik. En miljøvenlig tilpasning af GATT-reglerne er vigtig i mindst to henseender. For det første skal den sikre, at miljøomkostningerne indregnes i den enkelte vares pris. Idealsituationen er i øvrigt ikke den, at den miljøpolitisk betingede omkostningsstigning er den samme fra land til land, men derimod at der internationalt opereres med ensartede miljøkvalitetsmålsætninger, og at de samfundsøkonomiske miljøomkostninger, der følger heraf, til fulde afspejles i omkostnings- og prisstrukturen i det enkelte land. På denne måde slår strukturelementet miljø igennem i det enkelte lands komparative fordele/ulempes.

4.2.3. Et andet vigtigt aspekt af international handel/miljø er fremsættelse af miljøkrav i forbindelse med vareimport. Det er overordentligt vigtigt, at der i GATT-regi gives regler for anvendelsen af denne mulighed og samtidig dæmmes op for (protektionistisk) misbrug af den.

5. Konklusioner og anbefalinger

5.1. *Konklusioner*

5.1.1. Med hensyn til realiseringen af de økonomiske og sociale målsætninger gælder det, at den krævede vækstrate ikke nås, at prisstigningstakten er for høj, at ledigheden fortsat er uacceptabelt høj, at der til stadighed må sættes ind på at bevare den konkurrencemæssige stilling, samt at samhørighedsmålsætningen endnu ikke er opfyldt. Elementerne i en bevidst, bredt anlagt miljøpolitik er endnu ikke tilstrækkeligt konkretiseret.

5.1.2. Hvad angår ØMU-kriterierne er det nødvendigt, at man i en række medlemsstater forbedrer resultaterne med hensyn til budgetunderskud, statsgæld og renteniveau.

5.2. *Anbefalinger*

5.2.1. Skal man fastholde de gode elementer i Fællesskabets økonomi og forbedre de negative sider, er medvirken fra medlemsstaternes side en betingelse. Medens den monetære politik fremtidigt vil blive fastlagt på EF-planen, bibeholder medlemsstaterne deres ansvar for den økonomiske og sociale politik. Dog vil der på EF-niveau blive udviklet en strategi, som skal sikre konvergens i den økonomiske og sociale politik og munde ud i en Råds-anbefaling af overordnede retningslinjer for den økonomiske politik i medlemsstaterne.

5.2.2. ØSU ønsker så stærkt som muligt at understrege medlemsstaternes ansvar både for den økonomiske og sociale politik i deres eget land og for den økonomiske og sociale politik i EF. Når ØSU i denne sammenhæng anvender termen medlemsstater, tænkes der ikke alene på myndighederne, men også på de forskellige grupperinger i samfundet.

5.2.3. I denne kontekst er der behov for en politik med systematisk koordinering og samarbejde baseret på i fællesskab formulerede målsætninger for det mellemlange sigt. I sin udtalelse af 25. september 1991⁽¹⁾ formulerede ØSU et antal overordnede målsætninger, der skal tjene som referenceramme for en konvergensstrategi, og angav samtidig, hvorledes det forestiller sig at yde et bidrag til konvergensprocessen i forbindelse med opfølgningen af landerapporterne. I sin udtalelse af 27. februar 1991 om ØMU⁽²⁾ anmodede ØSU om at

blive hørt om de flerårige retningslinjer, der periodisk fastlægges for den økonomiske politik.

5.2.4. ØSU finder det meget beklageligt, at Traktaten af februar 1992 overhovedet intet indeholder om ØSU's inddragelse i fastlæggelsen af de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik i ØMU-regi. Ganske vist vil ØSU blive hørt om forslag fra Kommissionen med relation til industripolitikken i almindelighed (art. 130, stk. 3). Men skal ØSU på dette punkt udfylde sin rådgivningsfunktion, forudsætter det, at det også rådspørges om den økonomiske politik. Der må derfor yderligere anmodes om:

- at Kommissionen hører ØSU (ikke-obligatorisk høring) om udkastet til retningslinjer for den økonomiske politik, som omhandlet i artikel 103, stk. 2, første afsnit. Dersom Kommissionen, trods denne anmodning, måtte beslutte ikke at ville høre ØSU, anmoder ØSU om at måtte modtage udkastet til retningslinjer i så god tid, inden det forelægges for Det europæiske Råd, at det levnes mulighed for at udtale sig på eget initiativ,
- at ØSU får forelagt de regler, Kommissionen skal opstille for den multilaterale overvågning (art. 103, stk. 5),
- at Rådet anerkender de økonomiske og sociale målsætninger, der er formuleret i ØSU's udtalelse af 25. september 1991⁽¹⁾,
- at Rådet tilkendegiver sit syn på den procedure, ØSU følger i forbindelse med landerapporterne.

⁽¹⁾ EFT nr. C 339 af 31. 12. 1991, s. 64.

⁽²⁾ EFT nr. C 102 af 18. 4. 1991, s. 24.

Bryssel, den 27. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets henstilling om fremme af lønmodtagernes andel i overskud og virksomhedens resultater (herunder besiddelse af kapitalandele) ⁽¹⁾

(92/C 98/16)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 13. september 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Social-, Familie-, Uddannelses- og Kulturspørgsmål, som udpegede Michael Godfrey Bell til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling, mødet den 27. februar 1992, med et flertal af stemmer for, 5 imod og 9 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Dette forslag drejer sig om ordninger, der giver medarbejdere i virksomheder andel i overskuddet, enten gennem kontante udbetalinger baseret på virksomhedens overskud eller gennem eje af aktier i virksomheden. Medarbejderne kan enten deltage i sådanne ordninger direkte eller gennem særlige fonde, der oprettes til deres fordel.

1.2. Kommissionens forslag er et led i dens handlingsprogram til gennemførelse af Socialpagten og har form af en ikke-bindende henstilling. På grund af den betydelige opmærksomhed, som dette spørgsmål fortjener, har Kommissionen valgt at fremsætte forslag til en rådshenstilling, så ministrene inddrages.

1.3. Ifølge forslaget til Rådets henstilling tilskyndes medlemsstaterne til at fremme indførelsen af ordninger om lønmodtagernes andel i kapitalen, og det tages til efterretning, at Kommissionen agter at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal undersøge mulighederne for på fællesskabsplan at udarbejde regler for sådanne ordninger med henblik på at fremme gennemførelsen af ordningerne under sammenlignelige vilkår overalt i Fællesskabet. Der kan være tale om 3 former for ordninger: overskudsdeling, medarbejderaktier og aktieoptioner.

2. Terminologiske bemærkninger

2.1. Akronymet Pepper — *Promotion of Employee Participation in Profits and Enterprise Results* (fremme af lønmodtagernes andel i overskud og virksomhedens resultater) —, er specielt knyttet til en rapport, som beskriver resultaterne af Kommissionens forskningsprojekt vedrørende dette spørgsmål.

2.2. I denne udtalelse dækker udtrykket »andel i kapitalen« alle former for ordninger, hvad enten de er baseret på kontanter eller på aktier eller andre værdipa-

pirer. Kommissionen understreger i begrundelsens punkt H.32, at en række beslægtede spørgsmål ikke er omfattet af henstillingen. Det gælder blandt andet forskellige spørgsmål i forbindelse med løn og ydelser, som ikke er direkte forbundet med overskud eller virksomhedens resultater.

2.3. Akronymet ESOP (*Employee Stock Ownership Plan*) er opstået i USA og dækker pensionsrelaterede ordninger, ifølge hvilke arbejdstagerne er medejere af en fond, som besidder aktier på deres vegne. Et antal medlemsstater har gennemført ordninger, der beskrives som ESOP-ordninger, men normalt er de ikke pensionsrelaterede i Europa.

3. Baggrunden for Kommissionens forslag

3.1. Eksisterende ordninger vedrørende lønmodtagernes andel i kapitalen

3.1.1. I USA og Japan (EF's største konkurrenter) findes der i større udstrækning end i Fællesskabet ordninger, som giver lønmodtagerne andel i virksomhedernes kapital. Sådanne ordninger eksisterer i alle medlemsstater, men fremgangsmåden er yderst forskellig. I nogle medlemsstater har regeringen ikke været direkte impliceret. Den anden yderlighed er Frankrig og Storbritannien, hvis regeringer har været ret aktive, og disse lande har de mest udviklede ordninger på området. Alle ordninger i medlemsstaterne er frivillige, bortset fra at der i Frankrig findes en obligatorisk ordning for større virksomheder.

3.2. Det gælder generelt, at ordninger om lønmodtagernes andel i kapitalen finder større og større udbredelse. Antallet af deltagende virksomheder og arbejdstagere er voksende, og der er ligeledes et stadigt stigende antal forskellige ordninger. De ordninger, som i øjeblikket anvendes i Fællesskabet, omfatter:

— direkte kontantbonus baseret på overskuddets størrelse,

⁽¹⁾ EFT nr. C 245 af 20. 9. 1991, s. 12.

- udstedelse af friaktier eller andre værdipapirer i forhold til overskuddets størrelse,
- tilbud om køb af aktier eller andre værdipapirer på gunstige betingelser,
- opsparingsrelaterede ordninger,
- ordninger, der gør brug af aktieoptioner,
- ordninger med særlige fonde til fordel for arbejdstagerne.

3.3. De store forskelle, der forekommer, skyldes til dels de forskelligartede juridiske og skattemæssige rammer for ordninger om lønmodtagernes andel i kapitalen. I mange medlemsstater beskattes lønmodtagernes udbytte som indkomst, hvad enten udbyttet er i form af kontanter eller ej, hvilket er en del af årsagen til, at regeringerne ofte giver incitamenter til udvikling af ordningerne i form af skattefordele til deltagerne i ordningerne.

4. Fordele og ulemper ved lønmodtagernes andel i kapitalen

4.1. De vigtigste potentielle fordele kan opsummeres som følger:

- for virksomheden:
 - øget incitament,
- for lønmodtageren:
 - økonomisk fordel,
 - mere medbestemmelse.

4.2. De vigtigste potentielle ulemper:

- for virksomheden:
 - svækkelse af kapitalens rolle (redistributionsvirkningen),
 - gruppe-incitamenters ringe virkningsgrad,
- for lønmodtageren:
 - opsparingsmæssig risiko,
 - svækket position i overenskomstforhandlinger.

4.3. På grund af vanskelighederne ved at indsamle klare data er der ikke nogen overbevisende argumentation for eller imod. Efter Kommissionens opfattelse er der imidlertid mest, der taler for, at lønmodtagerne skal have andel i kapitalen. Parlamentet støttede Kommissionens positive holdning i 1983 og har fastholdt denne støtte siden.

5. Generelle bemærkninger

ØSU bifalder Kommissionens initiativ vedrørende lønmodtagernes andel i kapitalen og bemærker, at et meget

grundigt forarbejde er gået forud for fremsættelsen af forslaget. ØSU mener, at den korrekte måde at inddrage Fællesskabet på er via en ikke-bindende henstilling og går ikke ind for nogen form for bindende bestemmelser.

5.1. Regeringernes og arbejdsmarkedets parter rolle

5.1.1. ØSU anser det for korrekt at opfordre regeringerne til juridisk, skattemæssigt og administrativt at indføre gunstige ordninger vedrørende lønmodtagernes andel i kapitalen. Dette gælder især i de medlemsstater, hvis love har en tendens til at behandle sådanne ordninger ringere end andre former for opsparing eller finansielt udbytte.

5.1.2. ØSU er enig i, at udviklingen af ordninger om lønmodtagernes andel i kapitalen i fuldt omfang må ske under hensyntagen til arbejdsmarkedsparternes behov og synspunkter. Det bemærker, at ordninger kan komme i stand på forskellige måder: gennem direkte handling fra regeringens side, gennem markedsmekanismerne, gennem en rådføringsproces, direkte gennem overenskomstforhandlinger eller gennem en kombination af disse metoder.

5.1.3. ØSU er enig med Kommissionen i, at både virksomhederne og medarbejderne selv skal kunne vælge, om de vil deltage i ordninger om medarbejdernes andel i kapitalen, rammerne for sådanne ordninger kan fastlægges i de kollektive overenskomster. Det forudsættes, at virksomhederne, uanset hvordan ordningerne oprindeligt er kommet i stand, principielt bør have frihed til — under iagttagelse af gældende praksis i det pågældende medlemsland og af overenskomstmæssige forpligtelser — at vælge blandt de eksisterende ordninger.

5.1.4. Skønt ØSU er enig med Kommissionen i dens støtte af ordninger om lønmodtagernes andel i kapitalen, er det opmærksom på den risiko, som lønmodtagerne løber. Den bedste sikring mod en sådan risiko er at insistere på, at ordningerne skal være frivillige og klart adskilte fra den normale grundløn. ØSU bemærker også, at der i modsætning til ordninger, som omfatter aktier og andre værdipapirer, ikke er nogen risiko forbundet med ordninger baseret på kontanter. ØSU overvejer imidlertid, om regeringerne herudover ikke kan opfordres til at sørge for, at tilbud til lønmodtagerne om sådanne ordninger forsynes med en obligatorisk advarsel om risikoen. ØSU mener også, at man nøje bør undersøge muligheden for, at der kan tegnes forsikring eller ydes garantier for den enkelte arbejdstager mod meget store tab.

5.2. De forskellige ordninger

5.2.1. ØSU er tilfreds med, at der eksisterer et stort antal forskellige ordninger, da dette giver deltagerne det største antal valgmuligheder. ØSU konstaterer, at

medlemsstaterne i nogle tilfælde af nationalpolitiske årsager, der ikke i sig selv har noget at gøre med spørgsmålet om lønmodtagernes andel i kapitalen, har lovgivet til fordel for bestemte ordninger. ØSU ønsker ikke nogen begrænsning i de enkelte medlemsstaters frihed i denne henseende, men håber, at de, når de vælger at lovgive, gør det på en sådan måde, at det størst mulige antal forskellige ordninger bevares.

5.3. Deltagelse i beslutningsprocessen

5.3.1. ØSU bemærker med tilfredshed, at en lønmodtager, når denne får andel i virksomhedens aktiekapital, samtidig får øget indflydelse på beslutningsprocessen i virksomheden i kraft af de stemmer, som aktierne repræsenterer. Dette gælder, uanset om aktierne besiddes direkte af lønmodtageren eller af en fond på lønmodtagerens vegne.

5.3.2. I nogle tilfælde er de aktier, som udstedes til lønmodtagere, imidlertid af en art, som ikke giver stemmeret. Under henvisning til foreliggende forslag fra Kommissionen om at lempe eller fjerne restriktionerne vedrørende aktionærers stemmeret, hvortil Det økonomiske og sociale Udvalg har givet sin støtte, anmodes Kommissionen om at indføre en henstilling til medlemsstaterne om at virke for, at der til lønmodtagere udstedes aktier med stemmeret frem for aktier uden stemmeret.

5.3.3. ØSU mener ikke, at udviklingen af ordninger om lønmodtagernes andel i kapitalen på nogen måde ændrer ved lønmodtagernes lovfæstede rettigheder, hvad den heller ikke bør.

5.4. Videre studier

5.4.1. ØSU er enig med Kommissionen i, at de oplysninger, der foreligger om ordninger vedrørende lønmodtagernes andel i kapitalen og om deres fordele og ulemper, er utilstrækkelige. Som foreslået i Kommissionens henstilling bør medlemsstaterne opfordres til at undersøge, hvorledes sådanne ordninger fungerer, og til at meddele Kommissionen deres konklusioner. Herudover anbefaler ØSU, at Kommissionen fremmer studiet af de mange aspekter ved lønmodtagernes andel i kapitalen, hvortil man kun har forholdsvis ringe kendskab. Studiet bør især omfatte følgende aspekter:

- ordningernes konkrete virkninger i medlemsstaterne, med kvantitative resultater for så vidt disse kan måles,
- en komparativ analyse af de forskellige typer af ordninger med henblik på at klarlægge fordele og ulemper,
- ordningernes nytte eller anvendelighed som et værktøj i små virksomheder i modsætning til store og i andre virksomhedstyper end de sædvanlige aktieselskaber, såsom kooperativer og andre erhvervsdrivende foreninger. Navnlig bør det undersøges, om betydningen af begrebet »andel i kapitalen« kan udvides under indflydelse af den mere omfattende forståelse af medindflydelse, der gør sig gældende i kooperativsektoren,

— den risiko, som lønmodtagerne løber med deres opsparinger ved deltagelse i sådanne ordninger, og metoder, som har nedsat eller kan nedsætte risikoen for lønmodtagerne, herunder garantiordningers rolle,

— sammenhængen mellem disse ordninger og pensionsordninger set i lyset af den foreslåede lovgivning om supplerende pensionsordninger og den udbredte anvendelse i USA af kapitalandelsordninger i forbindelse med pension,

— de problemer, som tværnationale virksomheder har været udsat for på grund af forskelle i medlemsstaternes betingelser for ordninger om lønmodtagernes andel i kapitalen.

5.4.2. Det forekommer sandsynligt, at tværnationale foretagender vil blive stillet over for vanskeligheder, når de forsøger at iværksætte ordninger om lønmodtagernes andel i kapitalen i forskellige medlemsstater med vidt forskellige lov-, beskatnings- og forvaltningssystemer. Dette kan have en tendens til at begrænse udbredelsen af sådanne ordninger eller kan stille lønmodtagerne dårligt i de lande, hvor virksomheden ikke har sit hovedsæde.

6. Særlige bemærkninger

6.1. Stk. II 7

6.1.1. ØSU er tilfreds med opstillingen af hovedpunkter i bilaget til henstillingen. Især billiger det bilagets punkt 3 og gør opmærksom på, at overskudsdeling i form af bonusordninger, som er fastlagt gennem overenskomstforhandlinger allerede udgør en del af grundlønnen i visse medlemsstater; der bør skelnes mellem disse og de yderligere former for andel i kapitalen, som er omfattet af henstillingen.

6.2. Stk. II 8

6.2.1. ØSU tilslutter sig, at medlemsstaterne inddrages i fortsatte undersøgelser og foreslår, at de opfordres til i deres rapporter at lægge særlig vægt på de mål, som er opstillet i punkt 5 ovenfor.

6.3. Stk. III 10

6.3.1. Ifølge Kommissionen skal arbejdsgruppen undersøge mulighederne for at skabe fælles regler for ordninger om lønmodtagernes andel i kapitalen. ØSU er enig i, at det er sandsynligt, at der fortsat vil være store forskelle mellem skatte- og lovsystemerne i Fællesskabet, og at dette vil hindre tværnationale virksomheder i at udvikle optimale strukturer for lønmodtagernes andel i kapitalen. Dette kan være et argument for standardiserede (men naturligvis frivillige) ordninger,

som i vid udstrækning ville være til rådighed for virksomhederne, men ØSU ser ikke, hvorledes dette kan lade sig gøre uden ensartede juridiske og skattemæssige rammer. Vil det sige, at standardordninger derfor må begrænses til virksomheder, som (for eksempel) følger Statutten for europæiske Aktieselskaber? Herimod kan man indvende, at lønmodtagere i tværnationale virksomheder så kunne opnå særbehandling, og at det desuden rejser en række vanskelige konkurrenceretlige problemer.

6.3.2. Kommissionen nævner tre bestemte former for ordninger, for hvilke muligheden for indførelse af »fælles regler« skal undersøges. ØSU mener ikke, at dette arbejde skal begrænses til disse tre former for ordninger, men at andre muligheder også bør overvejes.

6.3.3. ØSU støtter Kommissionens bestræbelser på at finde frem til kapitalandelsordninger, som gælder hele Fællesskabet, men mener ikke, at dette kan ret-

færdiggøre en udvikling i retning af en egentlig harmonisering af de skattemæssige og juridiske rammer. ØSU opfordrer derfor Kommissionen til, når den udarbejder programmer for videre studier, at gøre sit yderste for at sikre, at disse ikke kan få et sådant udfald.

6.4. Med disse forbehold bifalder ØSU, at Kommissionen søger løsninger på de problemer, som skyldes de forskellige systemer i Fællesskabet, og at den også beskæftiger sig med de mål for videre studier, som er opstillet i punkt 5 ovenfor, idet den til dette formål nedsætter en arbejdsgruppe eller bruger andre egnede metoder.

6.5. Endelig er det ØSU's opfattelse, at Kommissionen med fordel kunne undersøge, om alle arbejdsmarkedets parter i henhold til EØF-Traktatens artikel 118 B på EF-plan kan enes om en definition af modelordninger for lønmodtagernes andel i overskud og virksomhedens resultater.

Bryssel, den 27. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om samordning af visse bestemmelser vedrørende ophavs- og fremførelsesrettigheder i forbindelse med radio- og tv-spredning via satellit og viderespredning pr. kabel⁽¹⁾

(92/C 98/17)

Rådet for De europæiske Fællesskaber besluttede den 26. september 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 57, stk. 2, at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Industri, Handel, Håndværk og Tjenesteydelser, som udpegede Jean Pardon til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 5. februar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling af 26.-27. februar 1992, mødet den 26. februar 1992, enstemmigt følgende udtalelse.

1. Generelle bemærkninger

1.1. Rådets direktiv af 3. oktober 1989⁽²⁾ om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv- og radio-spredningsvirksomhed (89/552/EØF), direktivet om »Fjernsyn uden grænser«, indeholder ikke bestemmelser om ophavs- og fremførelsesrettigheder.

1.2. »Ophavsrettigheder« består ifølge Bern-konventionen af de økonomiske og moralske rettigheder, som tilfalder skaberne af litterære værker og af kunstneriske værker.

1.3. »Fremførelsesrettigheder« er beslægtede med ophavsrettigheder og garanterer en indtægt til bestemte kategorier af personer, som bidrager til skabelsen af kulturelle værker.

1.4. Hvad angår filmkunsten er det produceren, som er eneindehaver af ophavsretten, og denne eneret kan af produceren overdrages til udlejer, som igen overdrager fremførelsesrettighederne til biograftejer. Samtidig garanterer produceren over for udlejer, at værket ikke vil blive udsendt på anden måde, især ikke i tv. Denne garanti videregives af udlejer til biograftejer.

1.5. Som det fremgår af Domstolens dom af 18. marts 1980 [sag 62/79, Coditel, *Samling af Domstolens afgørelser* (Sml.), s. 881] »er de problemer, som respekten for ophavsretten til et filmværk indebærer i forhold til Traktatens krav, ikke de samme som dem, der vedrører litterære og kunstneriske værker, som gøres tilgængelige for offentligheden sammen med udbredelsen af værkets materielle bærer, således som det er tilfældet med bøger og grammofonplader, idet film hører til de litterære og kunstneriske værker, der kan gøres tilgængelige for offentligheden ved fremførelser, som

kan gentages i det uendelige. Den økonomiske udnyttelse af film henhører under bestemmelserne om udveksling af tjenesteydelser, hvad enten filmen vises i biografen eller i fjernsynet (jf. Domstolens dom af 6. oktober 1982, sag 262/81, Coditel, *Sml.*, s. 3400).

1.6. Formålet med direktivforslaget er at supplere direktiv 89/552/EØF med hensyn til ophavs- og fremførelsesrettigheder.

1.7. Med direktivet søges der gennemført en EF-politik, som fremmer kreativiteten og garanterer en højere grad af retlig, økonomisk og moralsk beskyttelse af rettighedsindehaverne.

1.8. ØSU bifalder dette mål, idet radio- og tv-spredning uden grænser er blevet en realitet og repræsenterer en virkeliggørelse af den frie udveksling af tjenesteydelser i overensstemmelse med Traktatens artikel 59.

1.9. I denne sammenhæng er det vigtigt, at indehaverne af ophavs- og fremførelsesrettigheder får fuldt udbytte af radio/tv-spredningens europæiske dimension. Dette er nødvendigt især for at fremme udviklingen af europæiske film og, mere generelt, lyd- og billedproduktioner.

1.10. Generelt bidrager direktivforslaget til at styrke den intellektuelle ejendomsret i EF og opbygge et kreativitetens Europa.

1.11. Det forekommer ikke altid nemt at forene den nye teknologiske virkelighed, f.eks. radiospredning via satellit, med principperne i de nationale lovgivninger, især ikke med lovgivningen om beskyttelse af den intellektuelle ejendomsret.

1.12. Den manglende retlige afklaring af, hvor, hvornår og hvordan satellitudsendelser er ophavsretligt rele-

⁽¹⁾ EFT nr. C 255 af 1. 10. 1991, s. 3.

⁽²⁾ EFT nr. L 298 af 17. 10. 1989, s. 29.

vante, har i væsentlig grad hæmmet udviklingen af radiospredning via satellit.

1.13. Dette udgør et alvorligt problem for rettighedsindehaverne, som ikke kan udnytte deres rettigheder til radiospredning via satellit, samt for radio- og tv-selskaberne, som finder det umuligt at opnå de nødvendige rettigheder til radiospredning via satellit.

1.14. Med henblik på at udfylde det hul, der i øjeblikket findes i lovgivningen, når det gælder radiospredning via satellit, søger Kommissionen at opstille klare spille-regler, som vil kunne tjene til både rettighedsindehaver-nes og radio- og tv-selskabernes fordel. For at undgå, at der for en enkelt udsendelse gælder et stort antal forskellige retsregler, eller eventuelt slet ingen, forslår Kommissionen en nøjagtig definition af, i hvilke tilfælde der er tale om en satellitudsendelse, som kræver rettigheds-havernes tilladelse.

1.15. Ifølge denne definition er det radio- og tv-selskab, som tager en samlet beslutning om indhold, tid og sted for udsendelsen, dvs. som udsender et pro-gram, som er fastlagt på en bindende måde, ansvarligt for udførelsen af radiospredningen. Heraf følger, at radio- og tv-selskabet skal anmode om tilladelse på det tidspunkt og på det sted, hvor udsendelsen finder sted.

1.16. Det er en forudsætning, at rettighedsindehaver-nes tilladelse forhandles frit. Derfor er det op til de kontraherende parter at finde løsninger, der blandt andet tager hensyn til den territoriale dækning af den påtænkte udsendelse og til alle de virkninger, som ud-sendelsen af et bestemt program via satellit kan have på brugen af et værk set over tid og ikke mindst på vederlaget i forbindelse med andre udbredelsesformer.

1.17. Direktivforslaget kan ikke foregribe Trakta-tens konkurrencebestemmelser.

1.18. Det skal således følge de principper, som blev fastlagt ved Domstolens dom af 6. oktober 1982, Codi-tel, sag 262/81 (*Sml.*, s. 3401 og 3402):

»15. Den omstændighed, at indehaveren af ophavs- retten til en film har givet en enkelt bevillings- haver eneret til at fremføre filmen på en be- stemt medlemsstats område og herved har for- budt andre at udsende filmen i en bestemt periode, betyder ikke i sig selv, at kontrakten må anses som genstand for, middel til eller resultat af en ved Traktaten forbudt aftale.

16. Det fremgår således af særegenhederne ved filmindustrien og filmmarkedet inden for Fæl- lesskabet — navnlig forholdene omkring kopi-

ering, tekstning på fremmedsprog, udsendelse via tv og finansieringen af den europæiske filmproduktion — at en eneretslicens til frem- førelsesretten ikke i sig selv kan hindre, be- grænse eller fordreje konkurrencen.

17. Selv om ophavsretten til en film og den heraf følgende fremførelsesret således ikke i sig selv er omfattet af forbudet i artikel 85, kan ud- øvelsen af disse rettigheder i en bestemt øko- nomisk eller retlig sammenhæng, som fører til en betydelig begrænsning i filmdistributionen eller fordrejer konkurrencen på filmmarkedet, under hensyn til markedets særlige forhold være omfattet af dette forbud.«

2. Særlige bemærkninger

2.1. Artikel 1, litra a): satellit

Direktivet sonderer med rette ikke mellem direkte sen- dende satellitter med stor sendeeffekt på frekvenser, der er bestemt til at blive modtaget direkte af offentlige- den, og telekommunikationssatellitter, der spreder pro- grammbærende signaler med en mindre kraftig sendeeffekt. Spredning af programmbærende signaler via tele- kommunikationssatellit bør, for så vidt angår ophavs- og fremførelsesrettigheder, ligestilles med transmission via direkte sendende satellit, da den er sammenlignelig hermed.

2.2. Artikel 1, litra b): meddelelse til offentligheden

2.2.1. I den foreslåede tekst anføres det, at meddelel- sen til offentligheden består af »en samlet beslutning om indhold og udsendelse af de programmbærende signa- ler«, og at meddelelsen finder sted »i den medlemsstat, hvor radio- og tv-selskabet træffer den samlede beslut- ning«. I begrundelsens punkt 5 præciseres det, at dette som regel »er radio- og tv-stationens hovedsæde«.

2.2.2. Udsendelsen omfatter således ikke kun udar- bejdelsen og transmissionen af programmer, men også beslutningen vedrørende udsendelsesstedet. For at fast- slå, hvor disse handlinger fandt sted, og hvem der var ansvarlig for dem, er det nødvendigt at afgøre, hvor og af hvem den relevante beslutning blev truffet, og ikke blot hvor og af hvem den faktiske transmission blev udført. Fastlæggelsen af, hvor handlingen finder sted, og hvem der skal være juridisk ansvarlig, vil derfor være forbundet med beslutningsprocessen og ikke blot med den fysiske gennemførelse af transmissionen.

2.2.3. Der findes imidlertid en undtagelse fra denne regel i tilfælde, hvor beslutningen er taget i et tredjeland, mens transmissionen gennemføres i et medlemsland. Hvis ovennævnte regel skulle fastholdes i en sådan situation, ville man skulle anvende lovgivningen i et land, som ikke er forpligtet til at efterleve direktivet, og som derfor kunne have en mindre vidtrækkende beskyttelse af ophavsretten.

2.2.4. I en sådan situation kan medlemslandene fastlægge særbestemmelser og f.eks. beslutte, at det land, hvor den endelige transmission til satellitten finder sted, dvs. udsendelseslandet, bør betragtes som det land, hvor meddelelsen til offentligheden via satellit finder sted, hvis signalet kommer fra et land uden for EF.

2.2.5. Betydningen af »indhold(et) af de programbærende signaler« bør forklares.

2.2.6. Hvis det betyder tv-kanalens programlægning, er det klart, at den juridiske person, der afgør sådanne sager, som hovedregel er den samme, som træffer afgørelse om selve transmissionen. I dette tilfælde giver det ikke problemer, at beslutningerne træffes af én og samme person.

2.2.7. Det forholder sig anderledes, hvis det drejer sig om indholdet af hvert enkelt program, som transmitteres af tv-kanalen. I et sådant tilfælde tages beslutningen af programmets producer, som ganske vist kan være ansvarlig for kanalen, men som også kan være en uafhængig producer eller ansvarlig for en anden kanal, som har produceret det pågældende program. I så fald er der en dualitet i beslutningstagningen.

2.2.8. Denne dualitet vil være ekstra graverende, hvis de to beslutninger om programindholdet tages i forskellige lande.

2.2.9. Det forekommer derfor fornuftigst at vælge den første af ovenstående to betydninger for »indholdet af de programbærende signaler«. Dette bør under alle omstændigheder præciseres for at fjerne enhver tvivl.

2.2.10. I slutningen af artikel 1, litra b), anføres det, at »der ikke (foreligger) en meddelelse til offentligheden via satellit, hvis sendekæden fra det punkt, hvor der træffes en samlet beslutning, til det punkt, hvorfra de pågældende signaler spredes via satellit, brydes«.

2.2.11. Direktivforslaget angiver ikke, hvor meddelelsen til offentligheden finder sted, når transmissionen endelig udføres efter afbrydelsen.

Det synes logisk at gå ud fra, at meddelelsen, bortset fra undtagelsestilfælde, altid finder sted fra radio- og tv-selskabets hovedsæde, da det er der, beslutningsmyndigheden ligger og beslutningen normalt træffes om programindholdet — ét af de to elementer, som indgår i meddelelsen til offentligheden.

2.2.12. I den 15. betragtning samt i begrundelsens punkt 6 fremhæves det, at »når rettighederne skal erhverves, kan de berørte parter ved beregningen af vederlaget tage hensyn til det reelle eller potentielle seerantal i hele modtagelsesområdet«.

2.2.13. Dette skal naturligvis ikke være det eneste kriterium; der bør bl.a. også tages højde for tidspunktet for udsendelsen af de beskyttede værker, for den samlede ophavsretlige indtægt ved udnyttelsen af de beskyttede værker osv.

2.2.14. Disse kriterier er meget vigtige, da de er afgørende for, hvorledes man fastsætter den økonomiske godtgørelse for de tilladelser, som gives af rettighedsindehaverne.

2.2.15. Disse bestemmelser findes ikke i direktivets tekst.

2.2.16. Denne udeladelse kan gøre det muligt for nogle brugere at lægge pres på lovgiverne i deres land for at få disse til at gennemføre foranstaltninger, som udhuler eller virker mod bestemmelserne.

2.2.17. Udsendelse af programmer via direkte sendende satellitter inddrager kun lovgivningen i sendelandet og ikke lovgivningen i modtagerlandene [dok. KOM(91) 276 endelig udg., nr. 14, side 11]. Derfor bør det synspunkt indtages, at der ved transmission af programmer via direkte sendende satellit sker en ophavsretlig relevant udnyttelse i sendelandet og ikke i alle de lande, hvor programsignalet kan modtages direkte [dok. KOM(91) 276 endelig udg., nr. 15, side 12].

2.2.18. Det er op til de implicerede parter kontraktmæssigt at fastlægge de vigtigste modtageområder.

2.3. Artikel 1, litra c): »Viderespredning pr. kabel«

I forbindelse med denne artikel er det spørgsmål blevet rejst, om ordene »uændret viderespredning« fuldt ud tager højde for den kendsgerning, at programmer kan viderespredes i kodeform. ØSU er af den opfattelse, at det foreliggende direktiv også skal gælde kodede programmer. Forstærkning af signalerne bør også anses for »uændret viderespredning«.

2.4. Artikel 1, litra d): radio- og tv-udsendelse

2.4.1. Man kan spørge, om denne definition ikke er i modstrid med artikel 11 og 11a i Bern-konventionen.

2.4.2. Dette skyldes, at trådbåren transmission betragtes som en offentlig fremførelse, der er omfattet af artikel 11, hvorimod trådløs transmission betragtes som en udsendelse, der er omfattet af artikel 11a. Man kan derfor spørge, om ordet »trådbåren« ikke bør slettes for at undgå enhver konflikt med bestemmelserne i Bern-Konventionen.

2.5. Artikel 2: udsendelsesret

»Ophavsrettigheder« eller »ophavsmænd« ville være en bedre overskrift og harmoniserer mere med overskrifterne til artikel 4 »udøvende kunstnere« og til artikel 6 »radio- og tv-selskaber«.

2.6. Artikel 3: erhvervelse af udsendelsesrettigheder

2.6.1. ØSU mener ikke, at ordet »rettigheder« i artikel 3, stk. 1, i så høj grad skal forstås som den ret, der nævnes i artikel 2, men snarere som den tilladelse, som kan gives på grundlag af denne ret. Derfor henstilles det, at ordet »rettigheder« erstattes af »tilladelse på grundlag af de i art. 2 hjemlede rettigheder«.

2.6.2. Der er tilfredshed med det princip, at retten til udsendelse via satellit kun kan opnås ved aftale. Dette vil bidrage til at styrke beskyttelsen af ophavsretten ved at forbyde lovbestemte licenssystemer.

2.6.3. Det synes at fremgå af punkt 35 og 36 i første del af begrundelsen (s. 22 f.) og af punkt 15 i anden del (s. 37), at EF-Kommissionen er af den opfattelse, at det princip, der er nedfældet i artikel 3, stk. 1, skal gælde generelt, dvs. såvel for ophavsmænd som for indehavere af beslægtede rettigheder. Men dette fremgår ikke umiddelbart af artikel 3, stk. 1, og ej heller af de følgende bestemmelser. Skal denne diskrepans afhjælpes, bør der efter ØSU's mening i artikel 3, stk. 1, ikke blot henvises til ophavsmænd som rettighedshavere, men også til indehavere af beslægtede rettigheder.

2.6.3.1. I begrundelsens punkt 15 fremføres meget korrekt, at »ved udsendelse af radio- og fjernsynsprogrammer via satellit er det alene lovgivningen i den medlemsstat, hvor den ansvarsudløsende og samlede beslutning om indhold og udsendelse af de programbærende signaler træffes, der skal finde anvendelse«.

2.6.3.2. Af de grunde, der er redegjort for i punkt 2.6.1 og 2.6.2, foreslår ØSU, at artikel 3, stk. 1, affattes således:

»Medlemsstaterne sikrer, at den i dette kapitel vedrørende meddelelse til offentligheden via satellit krævede tilladelse fra ophavsmænd og indehavere af beslægtede rettigheder alene kan erhverves ved aftale.«

2.7. Artikel 4: udøvende kunstnere

2.7.1. Det bør angives, at »fremførelsesrettighederne ikke må foregribe ophavsrettighederne, og at ingen bestemmelse i direktivet skal fortolkes på en sådan måde, at rettighedshavernes udnyttelse af ophavsrettighederne indskrænkes« (jf. artikel 1 i Rom-konventionen af 1961).

2.7.2. ØSU er enig med Kommissionen i, at det er nødvendigt at lade denne bestemmelse omfatte en ret til optagelse og reproduktion for at forhindre en udhuling af udøvende kunstners rettigheder i forbindelse med live-fremførelser via satellit [dok. KOM(91) 276 endelig udg. — SYN 358, anden del, gennemgang af bestemmelserne, art. 20]. ØSU stiller dog det spørgsmål, hvordan artikel 4 skal forstås i lyset af de rettigheder, som er knæsat i kapitel II i direktivet om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder [dok. KOM(90) 586 endelig udg. — SYN 319]⁽¹⁾, hvori den nødvendige harmonisering af de primære rettigheder, som tilfalder udøvende kunstnere, radio- og fjernsynsorganisationer og fremstillere af fonogrammer, er formuleret anderledes. Efter ØSU's opfattelse bør der tilvejebringes større samklang mellem de to forslag.

2.7.3. Der knytter sig efter ØSU's mening en række usikkerhedsmomenter til den indbyrdes sammenhæng mellem på den ene side Kommissionens bemærkninger i anden del, gennemgang af bestemmelserne (art. 4, punkt 2) og på den anden side direktivet om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder [dok. KOM(90) 586 endelig udg. — SYN 319]. Det fremgår af denne tekst, at Kommissionen ikke vil gribe ind i den lovgivning, som er gældende i mange medlemsstater, og hvorefter der i juridisk forstand består en formodning om overdragelse af rettigheder til filmproducenten. En sådan ordning omfatter generelt ingen garantier, på basis af hvilke udøvende kunstnere (og ophavsmænd) skal have udbetalt et passende vederlag, dvs. et vederlag som tager højde for arten og omfanget af den videre udnyttelse. I betragtning af, at direktivet og udlejningsrettigheder osv. rent faktisk omfatter sådanne garantier, bør man efter ØSU's mening tage nærmere fat på denne problemstilling i forbindelse med den indbyrdes afstemning af de to direktiver.

2.8. Artikel 5: Vederlag for anvendelse af fonogrammer

2.8.1. Efter ØSU's mening må harmoniseringseffekten af bestemmelsen i artikel 5 anses for ringe som

⁽¹⁾ EFT nr. C 53 af 28. 2. 1991, s. 35.

følge af den store grad af valgfrihed, der indrømmes medlemsstaterne med hensyn til udpegelse af »rettighedshaver(e)«. Ydermere tages der i den foreliggende affattelse af artikel 5 ikke højde for den opfattelse, at udøvende kunstnere og fremstillere af fonogrammer bør betragtes som fuldstændigt ligeværdige indehavere af sådanne rettigheder.

2.8.2. I denne forbindelse skal der henvises til artikel 5, stk. 2, i Europa-Rådets *Draft European Convention relating to questions on copyright law and neighbouring rights in the framework of transfrontier broadcasting by satellite* [CDMM(91) 43], hvori begge kategorier betragtes som (primære) »rettighedshavere«.

2.8.3. Det er også ØSU's præference, at begge kategorier skal betragtes som »rettighedshavende« til »et rimeligt samlet vederlag«. Der kunne dernæst tilføjes artiklen en bestemmelse om, at dette vederlag bør fordeles ligeligt mellem de to kategorier af rettighedshavere.

2.9. Artikel 7: indskrænkninger i rettighederne

2.9.1. Artikel 7, stk. 1

2.9.1.1. Teksten giver medlemslandene tilladelse til at begrænse den i artikel 4-6 sikrede beskyttelse, for så vidt angår »anvendelse udelukkende til undervisning og videnskabelig forskning«.

2.9.1.2. Uden at foregribe en sådan udnyttelse bør der på den anden side tages højde for, at der i øjeblikket findes en række private, hovedsagelig profitorienterede undervisningsinstitutioner, som udbyder dyre erhvervsuddannelseskurser. Herudover skal det påpeges, at udsendelse af undervisningsprogrammer efter undtagelsesbestemmelse holdes helt uden for direktivet, hvilket ikke kan godtages.

2.9.2. Artikel 7, stk. 2

Bestemmelsen i artikel 7, stk. 2, svarer ordret til den bestemmelse, der er optaget i artikel 15, stk. 2, i Romkonventionen (1961). ØSU har imidlertid vanskeligt ved at se, at det skulle være nødvendigt i nærværende direktiv at overtage den sidste sætning fra denne bestemmelse, der vedrører muligheden for fastsættelse af tvangslicenser. Tilmed opstår der herigennem uklarhed om, hvordan denne bestemmelse skal opfattes i forhold til artikel 3, stk. 1, hvori det fastsættes, at rettighed alene kan erhverves ved aftale.

2.10. Artikel 10: samtykkepligtig handling

2.10.1. Det ville være uhensigtsmæssigt at overlade det til medlemslandene at definere, hvem der er ophavsmand. Dette ville betyde, at nogle af de medvirkende

ved produktionen af et program hverken kunne anerkendes som ophavsmænd i det land, hvor førstegangsudsendelsen via satellit finder sted, eller i det land, hvor programmet viderespredes pr. kabel.

2.10.2. Lovbestemte licenser skal fortsat kunne bruges i de undtagelsestilfælde, hvor der ikke har kunnet findes tilfredsstillende aftaleløsninger, og hvor hensynet til almenvellet kræver sådanne licenser.

2.11. Artikel 11: udøvelse af retten til viderespredning pr. kabel

2.11.1. ØSU støtter det princip, at retten til at tillade eller forbyde viderespredning af en udsendelse pr. kabel skal gøres gældende gennem rettighedshaverorganisationer. Det sætter imidlertid spørgsmålstegn ved artikel 11, stk. 2, når dette læses i sammenhæng med begrundelsens punkt 36. ØSU er enig i, at en rettighedshaver, der ikke har overført varetagelsen af sine rettigheder til en rettighedshaverorganisation, har et vederlagskrav over for den rettighedshaverorganisation, der varetager rettigheder af samme karakter, når hans værk udsendes, idet dog dette krav størrelsesmæssigt skal være begrænset til det beløb, som rettighedshaveren ville have fået udbetalt, hvis han havde overladt varetagelsen af sine rettigheder til rettighedshaverorganisationen.

2.11.2. For klarhedens skyld bør det præciseres, at den enkelte rettighedsindehaver ikke kan gøre krav gældende over for kabeldistributionsselskabet.

2.12. Artikel 12: radio- og tv-selskabernes udøvelse af retten til viderespredning pr. kabel

2.12.1. Ifølge artikel 12 skal forpligtelsen til at bruge en rettighedshaverorganisation ikke finde anvendelse på de rettigheder, som et radio- og tv-selskab gør gældende med hensyn til egne udsendelser.

2.12.2. Denne undtagelsesbestemmelse kunne være til ulempe for ophavsmænd og rettighedshaverorganisationer.

2.12.3. I nogle lande forekommer det ofte, at rettighedshaverne overfører deres ophavsrettigheder til tv-selskaber, og ikke til rettighedshaverorganisationer. Når et tv-selskab giver et kabelselskab tilladelse til at transmittere dets programmer, overfører det derfor samtidig ophavsretten til kabelselskabet.

2.13. Artikel 13: global aftale

2.13.1. I begrundelsens punkt 39 understreges det, at denne bestemmelse har til formål at »tilskynde rettighedshavere og kabeldistributionsselskaber til at fastlæg-

ge et eller flere kabeldistributionsselskabers videre-spredning pr. kabel af en eller flere radio- og tv-udsen-delser i en kollektiv aftale«. I punkt 39 fremhæves det desuden, at »det står parterne frit for at indgå sådanne globale aftaler«, og i punkt 40, at dette ikke betyder, »at modparten gennem et kollektivt forhandlingstilbud kan tvinges til at forhandle kollektivt«.

2.13.2. Det bør gøres klart, at kollektive forhandlin-ger og kollektive aftaler ikke er obligatoriske.

2.14. *Artikel 15: forebyggelse af misbrug af for-handlingsposition*

2.14.1. Denne artikels tekst er vag og uklar. Præam-blen og begrundelsen bidrager ikke i tilstrækkelig grad til at tydeliggøre den.

2.14.2. Det anføres, at det hverken er hensigten at »tvinge parterne til at indgå overenskomst« (resumeet, s. 5), at »krænke rettighedshavernes eneret til videre-spredning pr. kabel« (begrundelsen, generelle bemærk-ninger) eller at rejse tvivl om, »at erhvervsen og kabel-distributionsrettigheder sker ved indgåelse af aftale« (betragtning nr. 22).

2.14.3. Ifølge begrundelsens nr. 42 (de enkelte be-stemmelser) drejer det sig i virkeligheden ikke om, at parterne ikke skal tvinges til at indgå en aftale eller til at fastlægge vederlagets størrelse, men om at undgå, at en af parterne indtager »en position, der på ingen måde står i forhold til de givne omstændigheder« ved f.eks. at vægre sig ved »i det hele taget at påbegynde for-handlinger«, ved at afgive afbetalingstilbud, »som på ingen måde er sagligt begrundende«, eller ved »at fremsætte helt og aldeles urimelige krav eller tilbud om vederlag«.

2.14.4. Direktivet bør hjemle medlemsstaterne mu-lighed for at gribe ind i de tilfælde, hvor en aftale ikke kan opnås.

2.14.5. Sondringen mellem en efterprøvning af, om et foreslået vederlag er utilbørligt højt eller lavt, og et system, hvorefter vederlaget fastsættes af tredjemand, hvis parterne ikke kan enes, vil sandsynligvis uofficielt og ad omveje genoplive den tvungne voldgift, skønt Kommissionen udtrykkeligt fremfører, at den ikke øn-sker at »gennemtrumfe tanker, som allerede blev forkas-tet under drøftelserne af grønbogen »Fjernsyn uden grænser« og den efterfølgende vedtagelse af direktivet« (begrundelsens punkt 5, generelle bemærkninger).

Bryssel, den 26. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om »økonomisk og social samhørighed«

(92/C 98/18)

Det økonomiske og sociale Udvalg besluttede den 28. februar 1991 i henhold til forretningsordenens artikel 20, stk. 4, at fremsætte en udtalelse om »økonomisk og social samhørighed i Det europæiske Fællesskab«.

Hovedvægten i udtalelsen skulle ligge på følgende aspekter:

- inddragelse af regionale aspekter i Den økonomiske og monetære Union,
- forberedelse af strukturfondsreformen efter 1992,
- opnåelse af økonomisk og social samhørighed gennem tættere forbindelser mellem struktur- og regionalpolitikken og EF's politik på de øvrige områder (jf. R/CES 190/91, punkt 4 add.).

Udtalelsen består af:

- en indledning, som beskriver den udfordring, Det europæiske Fællesskab står overfor,
- en beskrivelse af forbindelserne mellem struktur- og regionalpolitikken på den ene side og de øvrige EF-politikker på den anden side,
- konklusioner og anbefalinger med hensyn til, hvilken strategi der skal følges for hver enkelt EF-politik, samt hvilken overordnet strategi der skal udvikles for at opnå økonomisk og social samhørighed.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Regionaludvikling og Fysisk Planlægning, som udpegede Ettore Masucci til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 22. januar 1992.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 294. plenarforsamling den 27. februar 1992 uden stemmer imod og 9 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

DEL A

1. Indledning

1.1. Regionale skævheder i EF

1.1.1. Irlands, Grækenlands, Spaniens og Portugals indtræden i EF har skabt en helt ny situation, som hidtil kun har haft sit modstykke inden for et enkelt medlemsland, Italien. I slutningen af 1990 stødte de nye tyske delstater til. Resultatet er blevet en reel økonomisk tvedeling af de tolv medlemslandes regioner, som stikker langt dybere end i noget andet større økonomisk og politisk område i den industrialiserede verden. Det økonomisk veludviklede centrum er mod vest, syd og øst omgivet af et mindre udviklet hesteskoformet randområde.

1.1.2. Ca. 20 % af EF's befolkning, dvs. mere end 60 millioner mennesker, bor i tilbagestående regioner med en indkomst pr. indbygger på mindre end 75 % af EF-gennemsnittet og med en arbejdsløshed, som når helt op på 30 %. Med Tysklands forening har EF fået

16,5 millioner nye indbyggere. Det svarer til 5 % af befolkningen i EF ⁽¹⁾. Hovedparten af de 76 millioner mennesker, der lever i tilbagestående regioner, bor i middelhavsregionerne. Hertil kommer områderne i industriel tilbagegang. De er vanskeligere at definere kvantitativt i en statistik, og de har et andet forhold til den økonomiske udviklingsproces. Deres problemer skyldes industrielle strukturomlægninger og konjunkturfald, som har øget forskellen mellem arbejdsløhestallene i de forskellige industriregioner.

1.1.3. Dette er baggrunden for, at der i 1986 med Fællesakten indsatte et afsnit V om økonomisk og social samhørighed i EØF-Traktaten. Og i den nye Traktat — som blev vedtaget på Det europæiske Råds møde i Maastricht — er den økonomiske og sociale samhørighed skrevet ind i artikel B som et af Unionens

⁽¹⁾ De statistiske oplysninger i de følgende afsnit refererer — medmindre andet er udtrykkeligt anført — kun til Forbundsrepublikken Tyskland uden de nye delstater.

grundprincipper. Samhørigheden indgår desuden i en protokol, der er vedføjet Traktaten som bilag.

1.1.4. Undersøger man udviklingen gennem 1980'erne i bruttonationalprodukt (BNP) pr. indbygger i Grækenland, Irland og Portugal under ét — de tre lande, som i deres fulde udstrækning hører ind under mål nr. 1 — i forhold til EF-gennemsnittet, ser man, at BNP faldt fra 57,5 til 56,2 %, dvs. 1,3 procentpoints. Faldet skyldes alene Grækenland, som oplevede en nedgang fra 58,2 til 53 %. Bortset fra dette særtilfælde kan

der konstateres en vis omfordeling mellem staterne: BNP pr. indbygger steg i Spanien, Irland, Italien og Portugal og faldt i de øvrige medlemslande, dog ikke i Storbritannien og i Luxembourg.

1.1.5. Ser man til gengæld på de 25 svageste regioner og de 25 stærkeste regioner — for nu at tage et materiale, der geografisk og statistisk set er temmelig stort og afbalanceret — var afstanden øget ved årtiets udgang. År for år er forskellene vokset støt, og der er intet, der tyder på, at denne tendens brydes (tabel 1).

Tabel 1: Forskelle i BNP pr. indbygger i Fællesskabets regioner ⁽¹⁾, 1980-1988
[i KKS ⁽²⁾, EUR 12 = 100] ⁽³⁾

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988
Gennemsnit for de 10 svageste regioner	47	46	46	45	45	45	45	45	45
Gennemsnit for de 10 stærkeste regioner	145	146	147	149	149	150	151	151	151
Gennemsnit for de 25 svageste regioner	57	57	56	56	55	56	55	56	56
Gennemsnit for de 25 stærkeste regioner	135	136	136	136	137	138	138	137	137
Forskel	26,1	26,5	26,8	27	27,2	27,5	27,9	27,5	27,5

⁽¹⁾ Nomenklaturen for Statistiske Territoriale Enheder (NUTS) 2: oversøiske departementer (OD), Azorerne og Madeira ikke medregnet af dataårsager.

⁽²⁾ Købekraftstandarde.

⁽³⁾ Fjerde periodiske Beretning om Den sociale og økonomiske Situation i Fællesskabets Regioner [dok. KOM(90) 609 endelig udg., tabel 1.2].

1.1.6. Medens indkomstforskellene i løbet af de sidste ti år er blevet noget mindre på medlemsstatsniveau, er de steget kraftigt på regionalt niveau. Man kan heraf slutte:

- a) at den støtte årlige uddybning af forskellene mellem de stærkeste og de svageste regioner er tegn på en vis uafhængighed af de økonomiske konjunkturer;
- b) at de regionale forskelle er blevet større inden for de medlemsstater, der er omfattet af mål nr. 1.

1.1.7. Mellem 1980 og 1990 steg den industrielle produktion i EF med gennemsnitlig 1,8 % om året. Af de tre vigtigste sektorer i EF's sydlige regioner var det kun levnedsmiddelindustrien, som nåede en gennemsnitlig årlig vækst på 2 %. Tekstilindustrien holdt sig på 0,2 %, beklædnings- og skotøjsindustrien på -2 %.

1.1.8. Industriens sektorstruktur i de tilbagestående regioner er et yderligere handicap for udviklingen af produktionen, for udnyttelsen af det indre markedes muligheder og for adgangen til markedet. I middelhavs-regionerne dominerer stærkt arbejdskraftintensive, lav-

teknologiske sektorer som f.eks. beklædnings- og skotøjsindustrien, eller sektorer, der anvender en forældet teknologi, f.eks. tekstilindustrien. Industrierne i disse regioner er således relativt specialiserede, og de produkter, der importeres, er anderledes og teknologisk mere avancerede end de produkter, der eksporteres. For at udvikle sig må de enten satse på denne specialisering for at udnytte de eksisterende ressourcer bedst muligt, eller vælge at køre med en mere avanceret blandet produktion, der også tilgodeser udviklingen af service-sektoren. Der er tegn på, at valget falder på sidstnævnte løsning, som er den vanskeligste, og som kræver investeringer fra store nationale og multinationale selskaber. Dette løser imidlertid ikke problemet med overførsel af teknologi og knowhow til industrien som helhed, da forsknings- og udviklingsindsatsen er svag. Irland er det kendteste eksempel herpå.

1.1.9. Regioner i tilbagegang har som helhed en vækstrate, der ligger under EF-gennemsnittet. Regioner i industriel tilbagegang har set hele sektorer (f.eks. inden for jern- og stålindustrien, skibsbygningsindustrien, tekstilindustrien og minedriftsindustrien) forsvinde totalt eller delvist, og de har ofte måttet bære omkostningerne ved disse sektors omstilling til EF-

niveau. Løsningen af reindustrialiseringsproblemerne vanskeliggøres af mangelen på kvalificeret arbejdskraft, det teknologiske efterslæb og utilstrækkelige infrastrukturer.

1.1.10. På grund af industriens specialisering har de svageste regioner i realiteten ikke adgang til markedet for offentlige indkøb (som udgør 16 % af EF's BNP), og de kan ikke drage fordel af dets åbning med virkeliggørelsen af det indre marked. De offentlige indkøb er afgørende inden for sektorer, der producerer maskineri til energiinstallationer, computere, kontormaskiner, flyudstyr, jernbanemateriel og telekommunikationsudstyr. Da disse sektorer er koncentreret i de mere udviklede regioner, vil offentlig støtte til disse sektorer i de mest ugunstigt stillede regioner medføre en overførsel af udbyttet til de mere udviklede regioner. Disse tendenser styrker EF's centrale vækstområde, som eksperterne definerer som et bananformet bælte, der strækker sig fra London gennem Holland og Frankfurt til Milano, og som er mindre markeret nord for London og omkring Rom og Paris. Befolkning, produktion og indtægter er koncentreret i dette bælte, og denne stærke sammenklumpning har en negativ indvirkning på miljøet.

1.1.11. Arbejdsløsheden, som i 1990 lå på ca. 8,5 % i gennemsnit i EF, er den faktor, som tydeligst viser forskellene mellem regionerne. Den varierede i 1990 fra 1,5 % i Luxembourg til 28,9 % i Andalusien (næsten 19 gange højere). I 1989 havde 19 regioner i EF en arbejdsløshed på over 15 %. Fra april 1990 til 1991 steg arbejdsløsheden i de fleste af disse regioner yderligere (Eurostat, *Statistiques Rapides Régions* 3/1991).

1.1.12. Problemet er imidlertid særlig alvorligt for bestemte grupper: de unge, de langtidsledige og de ældre. Fra 1983 til 1988 steg antallet af langtidsledige fra 4,5 millioner til 5,5 millioner (22 %) i EF's 10 daværende medlemsstater og til 7,3 millioner i EF's 12 medlemsstater, dvs. fra 45 % til 52 % af alle de arbejdsløse. Denne procentdel er forblevet uændret i de sidste tre år. Afvigelsen fra EF-gennemsnittet går fra 42-45 % i Storbritannien, Frankrig, Tyskland og Holland (under gennemsnittet) til 57-67 % i Spanien, Italien og Irland (over gennemsnittet). Der findes ingen statistiske sammenligninger mellem grupper af regioner, men forskellene er også vokset inden for de enkelte medlemsstater, som f.eks. i Italien, hvor arbejdsløsheden i 1990 var under 5 % i nord og over 20 % i syd.

1.1.13. Inden for de sidste 15 år er beskæftigelsen i landbruget i EF faldet 35 % med ringe indvirkning på indkomsten per capita. Det må dog ikke glemmes, at over 15 % af arbejdskraften i Grækenland, Portugal, Irland, Spanien og Syditalien stadig er beskæftiget i landbruget — langt fra Storbritanniens 3 %. Der kan derfor forventes strukturomlægninger i landbruget, hvorved den overskydende arbejdskraft ledes over i andre sektorer.

1.1.14. Udbuddet af arbejdskraft i EF som helhed forventes at stige svagt i 1990'erne (0,1 % om året) fordelt med en stigning på 2 millioner i middelhavsregionerne og et fald på 500 000 i de øvrige dele af EF. Indvandringen fra tredjelande, der fortsat forventes at ligge på 0,1 % årligt, bidrager til det stigende udbud af arbejdskraft. I dette tal er der dog ikke taget højde for den øgede indvandring, der sandsynligvis vil komme fra landene i Mellem- og Østeuropa. Når man endvidere kan konstatere, at migrationen mellem medlemsstaterne og mellem regionerne er faldet til et ubetydeligt niveau, og at de sydlige regioner nu har et nettooverskud af bevægelig arbejdskraft, viser arbejdsløshedsproblemet alvor sig tydeligt. Der findes intet alternativ til en stabil udvikling. EF-Kommissionen konstaterer, at en region med et BNP pr. indbygger på 70 % af EF-gennemsnittet for at nå op på 90 % af EF-gennemsnittet må »overstige EF's gennemsnitlige vækstrate i BNP pr. indbygger med 1,25 procentpoint hvert år i 20 år.

1.1.15. Den gennemsnitlige bruttotimeløn varierede i 1989 fra 2 ECU i Portugal og Grækenland til 11 i Danmark og 9 i Tyskland. Selv om der tages højde for forskellige prisniveauer og forbrugervaner, er disse forskelle betydelige — fra godt 4 købekraftstandarder i Portugal til 11 i Luxembourg og Danmark, eller en forskel i industriarbejdernes levestandard på ca. 1:3.

1.1.16. Arbejdsomkostningerne pr. time svinger fra 2,5 ECU i Portugal til 14 ECU i Tyskland med henholdsvis 59 % og 55 % i direkte udbytte, dvs. næsten samme struktur. I de sidste tyve år har der været en tendens til større løn- og inflationsstigninger i de mindst udviklede økonomier, men forskellene bliver meget mindre, hvis man omregner tallene til ECU. Dette illustrerer vekselkursens betydning med hensyn til at dæmpe lønningernes og inflationens indvirkning på produktionsomkostningerne i disse lande.

1.1.17. Et lavere lønniveau begrænser arbejdstagerenes levestandard; men det er ikke givet, at billig arbejdskraft forbedrer konkurrenceevnen eller tiltrækker nye investeringer. Normalt forholder det sig sådan, at lave lønninger og lavere produktivitet går hånd i hånd. Andre og vigtigere betingelser skal derfor være opfyldt for at tiltrække nye investeringer, der kan ændre produktionens sammensætning.

1.1.18. De forskellige landes og virksomheders sociale udgifter varierer meget i absolutte tal, men det er især de procentuelle forskelle, der er sigende. De spænder fra 13 % af BNP i Portugal til 32 % i Holland og fra 30 % af arbejdsomkostningerne pr. time i Irland til 47 % i Frankrig.

1.1.19. Disse forskelle afspejler generelt store forskelle i den sociale sikrings omfang samt i kvantiteten og kvaliteten af godtgørelser og tjenesteydelser. EF er således i den situation, at den ringeste dækning og bistand fra sociale sikringsordninger findes i de områder, hvor store dele af befolkningen har mest brug for hjælp. Dette er der en logisk økonomisk forklaring på, men forholdet kan vanskeligt accepteres, efterhånden som den økonomiske og politiske union rykker nærmere.

1.2. Årsager

1.2.1. Den økonomiske splittelse mellem nord og syd i EF og inden for flere medlemsstater (Spanien og Italien og nu også Tyskland) er stadig markant, og den er endda voksende på trods af nationale foranstaltninger og støtte fra EF's strukturfonde. Det skyldes en række indbyrdes afhængige og særdeles komplekse forhold, hvoraf de vigtigste trækkes frem i det følgende.

1.2.2. For det første dækker begrebet strukturelt tilbagestående regioner ikke kun økonomiske, men også kulturelle, sociale og politiske aspekter. Det omfatter samfundsmæssige og sociale infrastrukturer, kvaliteten af den service, der ydes borgerne og erhvervslivet, grundskolens og erhvervsuddannelsernes niveau og kvalitet, politiske og administrative strukturer samt magthavernes kvalitet og uddannelsesniveau. Det er ofte sådan, at magthaverne (politikere og erhvervsfolk) mangler både midler og initiativ til at sætte en udvikling i gang.

1.2.3. Bistand udefra møder af og til modstand fra sektorer, som trods den almene mangelsituation har skaffet sig økonomiske og sociale privilegier eller støtte, som udviklingen kunne sætte spørgsmålstejn ved. I nogle tilfælde, som f.eks. i Syditalien, antager modstanden ekstreme former: organiserede forbrydersyndikater,

som har opbygget en meget indbringende økonomisk virksomhed baseret på narkotikahandel og -forarbejdning, »beskyttelse« af produktions- og handelsvirksomheder samt kontrakter på det offentlige indkøbsmarked.

1.2.4. Den første og vigtigste udfordring er på kort tid at højne den lokale befolknings kvalifikationer og tilpasse dem til de krav, en moderne økonomisk og social udvikling stiller.

1.2.5. Erhvervsuddannelses- og undervisningsfaciliteterne er helt utilstrækkelige. I visse regioner ville en udvidelse på 30 % samt en meget betydelig økonomisk indsats være nødvendig for at bringe dem på linje med EF-standard. Desuden ville en kvantitativ forbedring ikke nødvendigvis medføre den påkrævede kvalitative forbedring af infrastrukturer, undervisningsmateriale og lærerkorps, hvis uddannelse kræver yderligere investeringer.

1.2.6. Uddannelsesbehovet afhænger naturligvis af den udvikling, man ønsker at fremme. Hvis målet er at opnå en mere avanceret sammensætning af produktionen både i industri og servicefag, kræver det en endnu større indsats.

1.2.7. Det andet problem er at skaffe adgang til kapital. Finansieringsomkostningerne er normalt højere i de dårligst stillede regioner, selv når der tages højde for inflationen, og det er vanskeligt at sænke renten, netop fordi det er nødvendigt at dæmpe inflationen.

1.2.8. Selv inden for ét og samme land er finansieringsomkostningerne i de mest ugunstigt stillede regioner ofte højere end, hvad der kan forklares objektivt med forskelle i gennemsnitlig risiko. Fænomenet, som kommer til udtryk i en ekstraomkostning, må i vidt omfang hænge sammen med de ringe udviklede kapitalmarkeder og kreditstrukturer i disse regioner. Det er derfor nødvendigt at fremme en sænkning af låneomkostningerne bl.a. ved at smidiggøre finansieringsinstrumenterne og tilpasse dem til de specifikke udviklingsbehov, så at man specielt tilgodeser finansieringen af de små og mellemstore virksomheder.

1.2.9. Disse to grundlæggende problemer forsinkes utvivlsomt regionernes interne udvikling og lægger også en dæmper på investeringslysten udefra (nationale, EF- og internationale investeringer).

1.2.10. Store virksomheder, som kan bidrage med kapital og teknologi, tager mange forhold i betragtning ved valget af etableringssted. De vigtigste er følgende:

- markedets muligheder,
- den makro-økonomiske kontekst,
- national og regional støtte,
- arbejdsmarkedet,
- geografiske forhold,
- infrastruktur,
- miljøkvalitet.

1.2.11. Regionerne under mål nr. 1 mangler især infrastruktur, navnlig inden for transport, telekommunikation, energiforsyning og energiudgifter. Områderne i industriel tilbagegang kæmper ofte mod forældede forhold på ovennævnte punkter.

1.2.12. Det skal også understreges, at det for arbejdsmarkedet ikke er arbejdsomkostningerne, der er vigtigst, men arbejdstagernes kvalifikationer samt et moderne arbejdsmarkedssystem, der bygger på aftaler mellem arbejdsmarkedets parter.

1.2.13. Det står klart, at en af grundene til, at det er vanskeligt at skyde genvej til udviklingen gennem investeringer udefra, netop ligger i mangelen på det komplicerede gensidige afhængighedsforhold, man ser i de stærkere regioner, mellem avanceret infrastruktur, informationskanaler, forskning og udvikling, uddannelsesstruktur, iværksætterånd og kvalificeret arbejdskraft. Derfor har de store virksomheder, der allerede findes i disse regioner, ikke den forventede multiplikatoreffekt i form af små og mellemstore virksomheder, tjenesteydelser og overførsel af teknologi og knowhow.

1.2.14. 15 års erfaringer med EF's regionalpolitik og endnu flere års erfaringer med ekstraordinære nationale foranstaltninger har tydeligt vist, at den offentlige forvaltning spiller en nøglerolle, især på regionalt og lokalt niveau.

1.2.15. Dens evne til at planlægge støtteforanstaltninger og indpasse dem i en samlet strategi for fysisk planlægning og regional udvikling er afgørende for en vellykket regionalpolitik. Desværre betyder den regionale tilbageståenhed ofte, at den offentlige forvaltning er mindre forberedt, dårligere rustet og mangler den fornødne viden og effektivitet. Hertil kommer, at det for regioner i industriel tilbagegang er vanskeligere

for de nationale myndigheder at opnå den finansieringsstøtte, de ifølge EF's politikker er berettiget til.

1.2.16. De evner derfor ikke i så høj grad at skaffe sig adgang til EF's politikker og ressourcer og er dårligere til at udnytte de midler, de får tildelt fra strukturfondene. Bestræbelserne er derfor ofte spildt eller for spredte. Det gør det vanskeligere at følge en sammenhængende strategi med kontinuerlige aktioner og resultater og at nå op på den kritiske masse i anvendelse af midlerne, som er nødvendig for at sætte udviklingsprocessen i gang.

1.2.17. Den sidste faktor er virkningen af statsstøtten. Den samlede statsstøtte til produktionssektoren, landbrugs-, fiskeri- og transportsektoren samt kulindustrien androg gennemsnitligt 82,3 milliarder ECU om året mellem 1986 og 1988. Analyseres dette beløb, viser det sig,

- at de fire største medlemslande tegnede sig for 66,4 milliarder ECU heraf. Den skæve fordeling af midlerne afspejler forskellene i de nationale budgetters finansielle styrke og sundhed og i de enkelte landes politik, og
- at størstedelen af midlerne blev brugt til fremme af horisontale og sektorielle mål, mens kun 12 milliarder ECU anvendtes til regionale formål. Selv med hensyn til regional støtte var der store forskelle, idet Grækenland, Irland, Spanien og Portugal tilsammen kun brugte 653 millioner ECU på en sådan støtte.

1.3. Udfordringen

1.3.1. En status fra 1988 over 14 års strukturfondsstøtte inden reformen viser, at den delvise fiasko med hensyn til opnåelse af samhørigheds målet skyldtes flere faktorer:

- det enorme misforhold mellem de disponible midler og skævhedernes omfang,
- støttens spredning (små isolerede projekter udgjorde 93 %),
- manglende udviklingsstrategi,
- manglende kontrol.

1.3.2. Strukturfondsreformen skulle kunne rette op på manglerne, da den bygger på følgende principper:

- planlægning og kombineret anvendelse af fondene,
- additionalitet,

— partnerskab og især direkte dialog med de regionale myndigheder.

1.3.3. Ressourcerne er imidlertid stadig helt utilstrækkelige i forhold til målene, og det er nødvendigt at skære ned på den bureaukratiske forvaltning og forenkle procedurerne og mekanismerne for tilgang af midler.

1.3.4. Den omstændighed, at det ikke er nedfældet i selve forordningerne, hvorledes arbejdsmarkedets parter skal inddrages, gør det vanskeligere at mobilisere de relevante samfundsgrupper og skabe den synergi, der skal til for at sætte udviklingsprocessen i gang.

1.3.5. En mere detaljeret vurdering af de første to år efter strukturfondsreformens gennemførelse gives i ØSU's udtalelse af 24. april 1991⁽¹⁾.

1.3.6. De seneste år, som har været præget af en høj vækstrate og en gradvis integrering af nationale markeder, kan betragtes som et slags laboratorieforsøg, som viser, hvilken indvirkning den fuldstændige gennemførelse af det indre marked vil få på den økonomiske og sociale samhørighed. Resultatet bekræfter Kommissionens og alle eksperter pessimistiske forudsigelser.

1.3.7. Det forudses i Cecchini-rapporten, at fuldførelsen af det indre marked vil skabe fra 2 til 5 millioner arbejdspladser på lang sigt efter et indledende fald i beskæftigelsen, forudsat at der træffes bestemte makroøkonomiske foranstaltninger. De sidste par års stigning i antallet af arbejdspladser kunne foranledige til at tro, at fordelene allerede er begyndt at vise sig, men endnu har man ikke oplevet følgerne af den rationalisering, der vil ramme de sektorer, der er mest sårbare over for ophævelsen af konkurrencerestriktionerne, og man kender heller ikke de uforudsigelige følger af stagnationsperioder og af den lavkonjunktur, vi oplever i dag.

1.3.8. Følgevirkningerne vil ikke være ens i alle EF's regioner, heller ikke inden for samme erhvervssektor. De mest effektive og bedst beliggende virksomheder vil forøge deres markedsandel på bekostning af de øvrige.

1.3.9. Til de mest sårbare sektorer hører tekstil-, beklædnings- og skotøjsindustrien, hvor den øgede konkurrence burde stimulere til omlægning og forsøg på at opnå stordriftsfordele med en mærkbar reduktion af beskæftigelsen og en forbedring af markedspektiverne til følge. Disse sårbare sektorer er en særlig vigtig

kilde til beskæftigelse i Portugal (32,7 % af beskæftigelsen i industrien), Grækenland (28,7 %), Irland (11,9 %) og Tyskland (7,27 % — et skøn fra 1988, som derfor ikke tager højde for Tysklands forening).

1.3.10. Det nye skub, som resultaterne af regeringskonferencen har sat i den europæiske foreningsproces, gør den økonomiske og sociale samhørighed til et endnu vigtigere politisk mål. Efter reformen af strukturfondene gælder det nu om at virkeliggøre de to første sætninger i EØF-Traktatens artikel 130 B, som blev indført med Fællesakten:

»Medlemsstaterne fører deres økonomiske politik og samordner denne med henblik på tillige at nå de mål, der er fastlagt i artikel 130 A. Gennemførelsen af Fællesskabets øvrige politik og det indre marked skal ske under hensyntagen til målene i artiklerne 130 A og 130 C og skal bidrage til deres virkeliggørelse.«

Det bør derfor først og fremmest undersøges, om de øvrige EF-politikker — især de der sluger størstedelen af EF's budget — også tager hensyn til målet om samhørighed, eller om deres gennemførelse tværtimod skaber nye forskelle. Der må i så fald træffes afgørelse om passende forholdsregler.

1.3.11. I de næste kapitler af denne udtalelse vil følgende politikker derfor blive undersøgt:

- Den økonomiske og monetære Union (ØMU),
- den fælles landbrugspolitik,
- social- og arbejdsmarkedspolitikken,
- uddannelsespolitikken,
- miljøpolitikken,
- industripolitikken,
- forskningspolitikken,
- transportpolitikken,
- konkurrencepolitikken.

DEL B — BESKRIVELSE

2. Den økonomiske og monetære Union

2.1. Der er tale om en politik, som sættes i værk på baggrund af konferencen om Den økonomiske og monetære Union, men da denne union efter en overgangsperiode forventeligt først vil være fuldt etableret i 1997, har vi kun nogle konsekvensanalyser at henholde

⁽¹⁾ EFT nr. C 159 af 17. 6. 1991, s. 21.

os til. De antagelser, der opereres med i disse, forekommer imidlertid yderst virkelighedstro. Da der blandt sagkyndige er ret udbredt enighed om, at den økonomiske union kan komme til yderligere at forfordele de svageste lande og regioner, er det relevant at spørge, om den monetære union forstærker de risici, der følger af det indre markeds virkeliggørelse.

2.2. Generelt er der grundlag for at forvente en vis bedring i de mest ugunstigt stillede regioners vilkår; denne vil ganske vist hverken indtræde på samme måde eller med samme automatik i alle regioner som påpeget i punkt 2.8.4 og 2.9 i udtalelsen om »økonomisk og monetær Union i EF« vedtaget på ØSU's plenarforsamling den 19. oktober 1989⁽¹⁾. De pågældende regioner bør have del i de effektivitetsgevinster, der følger af, at omkostningerne ved omvekslingstransaktioner falder bort, og af, at de tekniske hindringer, der komplicerer de internationale regler for bankvirksomhed, afskaffes. På samme måde skulle disse regioner kunne nyde godt af en rentesænkning. Herudover kan bortfaldet af valutakursrisikoen øge de mindre udviklede regioners muligheder for at tiltrække investeringskapital, fordi tilliden til erhvervslokaliseringer i disse områder øges.

2.3. Af særlig betydning for erhvervslivet — specielt de små og mellemstore virksomheder — er bortfaldet af usikkerhed omkring valutakurser. Skønt en af målsætningerne med ØMU er at bidrage til stabiliteten i det internationale valutasystem, vil virkeliggørelsen af det indre marked i sig selv øge EF's internationale konkurrenceevne. Dette kan føre til forstærkede svingninger i valutakurserne på internationalt plan, hvilket kan få implikationer for erhvervslivet som følge af den eksterne handels vægt i forhold til samhandelen mellem EF-landene indbyrdes.

2.4. Der hersker dog ingen tvivl om, at staternes muligheder for at gribe ind vil blive indsnævet. Det er vigtigt, at man forstår, at i det øjeblik nogle variabler i systemet bliver faste (valutakurs og væksten i pengemængdeaggregaterne), tager de variabler, som af natur er reale (BNP-væksten, produktivitet, inflationstakt og væksten i det offentlige gæld samt indkomspolitikken), til i betydning. Disse variabler er, i deres indbyrdes samspil, bestemmende for en given regions konkurrenceevne i det indre marked⁽²⁾.

2.5. Hvad inflationstakten angår, vil denne nominelt være den samme overalt — da der jo vil være fælles mønt eller fælles penge- og valutapolitik. I praksis vil inflationstakten dog være højere i områder, hvor konkurrenceevnen er relativt lav, og hvor strukturelle

faktorer samtidig betinger højere stigningstempo i omkostninger og priser.

2.6. Et andet element af stor betydning er, at der i en monetær union — ligesom det allerede er tilfældet i de enkelte medlemsstater — er en tendens til, at der dannes et hierarki af penge- og kreditmarkeder, fordi stordriftsfordele også gør sig gældende på de finansielle markeder. Det er sandsynligt, at der kun opstår tre eller endog kun to store finansielle markeder, som deler ressourcerne mellem sig og fastsætter reglerne for adgang.

2.6.1. Det er klart, at adgang stiller krav om fornøden kulturel ballast, acceptabel adfærd og erhvervsetik. Dette favoriserer de store virksomheder og de store industrizoner og straffer omvendt (a) randregionerne, hvor det er enkeltmandsvirksomheder, der dominerer, samt (b) sektoren af små og mellemstore virksomheder (SMV) i områder i industriel tilbagegang. Dette kan fastlåse eller sågar forværre kreditvilkårene i de tilbagestående områder, hvor pengene i forvejen er knappe og dyre.

2.6.2. Der er behov for en modernisering og rationalisering af kreditvæsenet i disse områder, men det må befrægtes, at de lokale kreditinstitutioner vil være totalt afhængige af de store finansielle markeder og derfor over for de lokale klienter vil anvende samme udvælgelseskriterier som over for storkunder (der nyder stordriftsfordele), hvorved det bliver de store virksomheder, der favoriseres.

2.7. Også de lokale (kommunale som regionale) myndigheder vil være konfronteret med problemerne i forbindelse med adgang til de finansielle markeder i en situation, hvor der i al væsentlighed opereres med én fælles rentesats fastsat af det europæiske centralbanksystem.

2.7.1. De lokale myndigheder i de mindre udviklede områder, som har et svagere beskatningsunderlag, og som formodentligt kun modtager begrænsede statslige transfereringsydelse, vil se deres muligheder for at opnå lån på kreditmarkedet og for at betale renteydelserne reduceret.

2.7.2. Dette vil lægge en dæmper på infrastrukturinvesteringerne og på tiltag, som skal gøre regionen mere attraktiv for erhvervslivet og for potentielle tilflyttere.

2.8. Det andet centrale problem er, at de fastlåste valutakurser i en monetær union ikke afspejler den sande gennemsnitssituation for de enkelte valutaer, men snarere de stærkeste valutaers situation. Resultatet er, at de svageste regioner kommer til at stå med overvurderede valutaer.

2.8.1. Konsekvenserne heraf for de tilbagestående regioner kan være af forskellig art:

— Da deres konkurrenceevne er relativt svag, er der et manglende kapitaltilstrømningsincitament.

⁽¹⁾ EFT nr. C 329 af 30. 12. 1989, s. 44.

⁽²⁾ Grundlaget for disse og andre bemærkninger om ØMU er et interview med professor Paolo Leon om regioner, der risikerer at få problemer med ØMU (interviewer: Silvana Paruolo) Europaforum, 5. juni 1991.

- For disse regioner vil importtilbøjeligheden være større end tilskyndelsen til lokal produktion.
- De subsidier og transfereringer, der ydes til disse regioner, vil derfor i virkeligheden afstedkomme en multiplikatoreffekt i de mest udviklede regioner, og det vil i sidste instans være her, investeringerne søger hen.

2.8.2. Der er tale om følgevirkninger, der er velkendte fra udviklingslandene; disse lande har imidlertid mulighed for at devaluere, noget som i visse tilfælde ligefrem anbefales af Verdensbanken og Den internationale Valutafond med alle de fordele og ulemper, dette indebærer.

3. Landbrugspolitikken

3.1. De Tolvs fælles landbrugspolitik er karakteriseret ved en markant modsætning mellem »centrum«, som er kendetegnet ved en meget høj BVT/ÅAE (bruttoværditilvækst pr. årsarbejdsenhed), og »periferien« bjergområderne og andre mindre begunstigede landbrugsområder, som har en lav BVT/ÅAE. Betragter man spændet i indkomster pr. aktiv i landbruget, træder de regionale skævheder i EF endnu skarpere frem. Den vægtede standardafvigelse i indekset for regional bruttoværditilvækst pr. helårsarbejder steg således fra 46 i 1983 til 60 i 1987.

3.2. Efter EF's udvidelse i 1983 er den mediterrane komponent blevet mere udtalt, og modsætningsforholdet nord/syd træder tydeligere frem; der er ikke blot tale om forskelle i produkttyper, men også i produktionsstruktur og arbejdsproduktivitet.

3.2.1. Udbuddet af landbrugsprodukter er i EF over de sidste 15 år steget med henved 2 % pr. år. Inden for typiske middelhavsproduktioner har væksten imidlertid været lavere end 1 %, medens de typisk kontinentale produktioner skriver sig for den højeste vækst. Fra 1980 til 1987 voksede den vegetabiliske produktion med 5 % i Danmark og Holland og med 3 % i Belgien og Frankrig. I Italien, Spanien, Portugal og Grækenland lå væksten i underkanten af 1,5 %.

3.2.2. Fra 1981 til 1987 steg de fire sidstnævnte landes import af landbrugsprodukter fra det øvrige EF med 104,4 %; i samme periode steg de kontinentale landes import af landbrugsprodukter fra middelhavslandene omvendt med kun 44,6 %.

3.2.3. Disse tal viser, at de kontinentale landbrug ikke blot har opretholdt deres stærke position inden for traditionelle korn- og husdyrproduktioner, men at de tillige har øget deres vegetabiliske produktioner, med en øget eksport af førstnævnte og en reduceret import af sidstnævnte til følge.

3.2.4. En gradvis ændring af kostvanerne og den fælles landbrugspolitik's pris- og garantimekanismer har bidraget hertil. Støtten fra Garantisektionen af Den europæiske udviklings- og garantifond for Landbruget (EUGFL) fordelte sig i 1989 med 3.751 millioner ECU til Nederlandene, hvor 4,7 % af befolkningen er beskæftiget i landbruget, og med 174 millioner ECU til Portugal, hvor landbrugets beskæftigelse skriver sig for 20,7 %. Det vil sige, at støtten fordeler sig omvendt proportionalt med antal beskæftigede i landbruget.

3.3. Den fælles landbrugspolitik har vitterligt ikke bidraget til at indsnævre indkomstforskellen mellem landbruget i Nordeuropa på den ene side og landbruget i Sydeuropa samt i andre mindre begunstigede og perifere områder på den anden side:

- dels har pris- og markedspolitikken begunstiget de kontinentale produktioner takket være et system med garanterede priser for ubegrænsede kvanta og med en absolut beskyttelse ved grænserne sikret gennem afgiftsopkrævning,
- dels er den ydre beskyttelse af middelhavsprodukter blevet stærkt reduceret som følge af EF's åbne handelspolitik,
- endelig har strukturpolitikken spillet en marginal rolle i de sydlige regioners udvikling som følge af reduktioner i de finansieringsforpligtelser, der påhviler EUGFL-Udviklingssektionen. Relationen garanti-/udviklingsfond har været og er stadig præget af manglende balance.

3.4. Disse forvridende virkninger anerkendes implicit i en nylig meddelelse fra Kommissionen til Rådet om »Den fælles landbrugspolitik's udvikling og fremtid« [dok. KOM(91) 100 endelig udg. af 1. februar 1991]:

- a) En ordning, hvor støtten til landbruget er relateret til de producerede mængder, fremmer mængdeproduktionen og virker derfor i retning af øget produktion og mere intensive produktionsmetoder; konsekvensen er overskudsproduktion og overdreven udnyttelse af naturen.
- b) En indkomststøtte baseret på prisgaranti er i vidt omfang proportional med produktionsmængden og går derfor hovedsageligt til de største og mest intensive drevne bedrifter; der tages således ikke tilstrækkeligt hensyn til indkomsterne for det store flertal af små og mellemstore familiebrug.
- c) Købekraften pr. aktiv landbruger er kun blevet forbedret meget lidt i tidsrummet 1975-1989 til trods for, at den erhvervsaktive befolkning i landbruget i samme tidsrum er blevet reduceret med 35 %.

- d) Alligevel øges landbrugsudgifterne fortsat i hastigt tempo. Således var EUGFL-Garantisektionens budget på 4,5 milliarder ECU i 1975, 11,3 milliarder ECU i 1980 og på ikke mindre end 31,5 milliarder ECU i 1991.
- e) Skævhederne i indkomst pr. landbrugsproducent er fortsat betydelige medlemsstaterne imellem.

3.5. Ændringerne i den fælles EF-landbrugspolitik fra 1984 og frem — primært i form af indførelsen af mælkekvoter i 1984 og introduktionen af de såkaldte landbrugsstabilisatorer i 1988 — har ikke formået at realisere de opstillede mål, især en begrænsning af produktionen.

3.5.1. Problemet er i første række, at der ikke har været tale om egentlige reformer, eftersom der ikke er blevet iværksat foranstaltninger, som har kunnet dæmme effektivt op for overskudsproduktionen. For det andet drives den fælles landbrugspolitik fremdeles, som om der ikke fandtes strukturelle forskelle mellem de forskellige regioner, og skaber dermed blot nye skævheder. Støttemekanismerne begunstiger således de mere avancerede landbrug kendetegnet ved store, intensivt drevne bedrifter i de mere udviklede markedszoner; dette skaber selvsagt samtidig problemer for de små og mellemstore landbrugsbedrifter i disse zoner.

3.6. Integrationen af de østlige tyske delstater i EF's fælles landbrugspolitik vil kræve betydelige anstrengelser. Den omstændighed, at man er gået bort fra central planlægning og må tilpasse sig de fælles landbrugspolitiske regler, indebærer fundamentale ændringer i produktionens sammensætning og omfang og et fuldstændigt andet prissystem. Endelig må det logisk set forventes, at der indtræder et fald i beskæftigelsen — som i øjeblikket er klart højere end EF-gennemsnittet — samt en ændring i landbrugsbedriftenes struktur, som i øjeblikket er domineret af kooperativer.

4. Social- og arbejdsmarkedspolitikken

4.1. Hidtil har Fællesskabet haft relativt vide muligheder for at gå ind med regelgivning og tiltag på visse socialpolitiske områder, enten fordi der er direkte hjemmel hertil i Traktaterne (som tilfældet er med arbejdstagernes frie bevægelighed, sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen samt bestemmelserne vedrørende Socialfonden), eller fordi regeringerne finder det ønskeligt (som i tilfældet med ligebehandling af mænd og kvinder, social sikring for vandrende arbejdstagere, erhvervsuddannelse, social integrering af handicappede samt fattigdomsbekæmpelse). På disse områder har Fællesskabet trukket på sit instrumentarium af direktiver og handlingsprogrammer, som har harmoniseret medlemsstaternes lovgivning, udfyldt lakuner og afstedkommet en bevidstgørelse om problemstillingerne.

4.2. Derimod er Fællesskabets fundamentale beføjelser, når det drejer sig om social samhørighed — dvs. sociale sikringssystemer, arbejdsret, kollektive overenskomster, indvandrere fra tredjelande — enten yderst begrænsede eller betinget af reglen om enstemmighed. Dette afspejler sig i det antal EF-retsakter, der er blevet offentliggjort på dette område. Pr. 1. december 1989 var der således kun offentliggjort 147 under rubrikken »fri bevægelighed og socialpolitik« ud af en total på 7 426 retsakter eller 1,97 % af totalen⁽¹⁾, og samtidig er vi vidne til, at iværksættelsen af det sociale handlingsprogram praktisk taget er kørt fast.

4.3. Denne situation står i skarp kontrast til de intentioner, som flere gange kom til udtryk i Rådet (herunder navnlig på topmødet i Hannover den 27. og 28. juni 1988) og fra Kommissionens side (navnlig i Kommissionens arbejdsdokument af 14. september 1988: »Det indre markeds sociale dimension«) samt til den sociale dialog, som flere gange er blevet tilført nye impulser, og endelig til den vedtagne EF-pagt om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder.

4.4. Det er således ikke muligt for ØSU, inden for rammerne af nærværende udtalelse at vurdere EF's socialpolitik's effekt på den økonomiske og sociale samhørighed. ØSU vil i stedet søge at give svar på følgende to spørgsmål:

— Hvilken effekt har mangelen på en EF-social- og -arbejdsmarkedspolitik på samhørigheden mellem regionerne?

— Hvilken potentiel effekt vil en sådan politik have?

4.5. Som forholdene er nu, er den sociale samhørighed inden for Fællesskabet — når bortses fra undtagelserne nævnt i punkt 4.1 — overladt til bestemmelser og foranstaltninger af økonomisk art og betragtes som simpel konsekvens af det indre markeds iværksættelse. Dette har rod i den filosofi, der har været fremherskende siden Rom-Traktaten blev til, og som kun er blevet delvist korrigeret med Den europæiske Fælles Akt (dog mere med hensyn til formen end til substansen).

4.5.1. Her 33 år efter ratificeringen af Rom-Traktaten, 31 år efter oprettelsen af Den europæiske Socialfond, 16 år efter iværksættelsen af det første arbejdsmarkedsmæssige og sociale handlingsprogram i 1974 samt 5 år efter iværksættelsen af Fællesakten mener vi — jf. punkt 1.1.1 i nærværende udtalelse — at kunne identificere et bånd af perifert beliggende lande, som i tidens løb er vokset i omfang (Irland, Portugal, Spanien, Syditalien, Grækenland og det østlige Tyskland). Den sociale standard i disse lande er generelt lavere end i

⁽¹⁾ Kilde: *L'Europa del Sociale*, Censis, Ed. Franco Angeli, 1991.

det øvrige EF, men deres udgangspositioner er forskellige og underkastet stadige forandringer. Men også i den centrale zone af de mere udviklede lande er der stadig flere svagt stillede og marginaliserede samfundsgrupper, som i kraft af deres specifikke situation (arbejdsledige, ældre, som lever på eksistensminimum — fattige samt stofmisbrugere) ikke nyder tilstrækkelig social beskyttelse.

4.5.2. Det vigtigste kendetegn ved ovennævnte filosofi er, at den ikke har vist sig forenelig med satsninger (som der slås til lyd for ovenover i punkt 1.1.8) på en udvikling hen imod en moderne økonomi med et mere differentieret udbud af industriprodukter og serviceydelser. I denne sammenhæng bør en moderne socialpolitik ikke betragtes som en konsekvens af, men derimod som en forudsætning for fremgang, specielt på områderne sociale rettigheder, uddannelse, social sikring, arbejdsmarkedets organisation og relationerne på arbejdsmarkedet. Udviklingen af en avanceret økonomi kræver — under alle omstændigheder i Europa — at arbejdsmarkedets parter inddrages, og at der etableres en social konsensus.

4.5.3. Gennemførelse af en industriel udvikling forudsætter bevidst fremme af en industrikultur inden for alle sektorer, private som offentlige, og selvsagt på uddannelsesområdet.

4.5.4. En konkurrence mellem virksomhederne baseret på lavere lønomkostninger og lavere omkostninger til social sikring (noget som kun er muligt i mangel af fælles sociale regler) vil kun kunne tiltrække kapital og generere en udvikling i de arbejdskraftintensive sektorer, som i forvejen er de sektorer, som er mindst udviklede og mest konkurrenceudsatte. Men man kan end ikke være sikker på, at dette kan lade sig gøre, af grunde, som allerede er anført under behandlingen af lokaliseringskriterier, hvortil kommer, at lave lønomkostninger normalt modsvarer af lav produktivitet.

4.6. I Fællesmarkedets 33-årige historie er forskellene i levevis og kulturmønster mindsket mere end de økonomiske og sociale forskelle. Dette paradoks kan, så meget desto mere som det er et resultat af en bevidst politik, kun skabe sociale spændinger, der virker som en bremse på udviklingen.

4.7. Mangelen på social samhørighed lægger endelig en begrænsning på de politiske og borgerlige rettigheder, der vil være forankret i »det europæiske statsborgerskab«, som vil følge med Den europæiske Union. Det vil først og fremmest være den frie bevægelighed og retten til frit at vælge bopæl på EF's territorium, som vil lide herunder. Det er således muligt, at de store forskelle, der kendetegner de sociale trykkesystemer, kan betyde, at de bedste systemer over en uimodståelig tiltrækningskraft, herunder ikke kun på de mindre vel-

stillede samfundsgrupper. Dette vil fra de pågældende landes side fremkalde forsvarsreaktioner og betyde opretholdelse af barriererne.

4.8. Sideløbende med strukturfondsaktioner interverner Fællesskabet via forskellige handlings- og oplysningsprogrammer, der skal ses som et led i bekæmpelsen af ledigheden (FATTIGDOM, HELIOS, ERGO, LEDA, MISEP, ELISE osv.).

4.8.1. Selv om arbejdsmarkedet kan opdeles i lokale, regionale og nationale delmarkeder, rummer virkeliggørelsen af det indre marked ligeledes en EF-arbejdsmarkedsdimension, som via en samordning af tiltag, der indgår som led i en aktiv arbejdsmarkedspolitik, kan fremme mobiliteten, bidrage effektivt til arbejdsløshedsbekæmpelsen samt til de mest marginaliserede gruppers integrering i samfundet og i erhvervslivet.

4.8.2. Hvad specielt angår indvandrere fra tredjelande, hvoraf der er ca. 8 millioner i EF, er der ikke i den nye Traktat henlagt nogen global kompetence til EF, hvorfor en fælles politik over for denne gruppe fortsat er ikke-eksisterende. I nogle EF-lande er denne gruppes tilstedeværelse på arbejdsmarkedet ved at blive mærkbar og vil blive det yderligere i fremtiden med åbningen af grænserne mod øst.

4.8.3. Indvandringsstrømme, specielt fra tredjelande i Middelhavsområdet, øver et voldsomt pres på EF's sydlige regioner. Det officielle arbejdsmarked har vanskeligt ved at absorbere alle disse arbejdstagere. Der vil derfor opstå løkker af ikke-registreret eller sort arbejdskraft, og i det øjeblik de indre grænser falder bort, vil problemet blive givet videre til Fællesskabet som helhed.

4.8.4. ØSU beklager, at man på regeringskonferencen ikke definitivt har anerkendt det nødvendige i, at der tillægges EF beføjelser på dette område.

4.9. Det er endnu vanskeligere at forudsige en egentlig EF-socialpolitik's effekt på udviklingen i de mest ugunstigt stillede regioner. Hvis man ser bort fra de generelle implikationer, er de mest følsomme områder udgifts- og konkurrencemæssigt følgende: det sociale sikringsystem og de kollektive overenskomster.

4.9.1. Hvad angår det sociale sikringsystem, skal det først og fremmest påpeges, at de sociale udgifter ikke kun er en funktion af ydelsesniveau, men også af systemernes finansiering, opbygning og administration. For det andet bør det præciseres, at de enkelte medlemsstaters systemer — der fremstår som resultatet af traditioner og historiske udviklinger, som ofte har fulgt forskellige veje — er så forskellige, at det ikke på mellemlang sigt er gørligt at harmonisere dem.

4.9.2. Derimod bør der søges imod en konvergens i målsætninger og politik i opadgående retning, som indebærer en forbedret dækning af fundamentale behov, således at samtlige arbejdstagere og deres familier tilgodeses med et ensartet dækningsniveau. Det må stå klart, at en sådan konvergens vil betyde øgede sociale udgifter i visse lande. Forskellene i sociale udgifter i procent af BNP de forskellige EF-medlemsstater imellem giver et præj om, hvor store forhøjelser der vil være tale om (se punkt 1.1.18).

4.9.3. Hvad angår de kollektive overenskomster, er et af de problemer, der var på dagsordenen på regeringskonferencen om Den politiske Union, og hvis løsning man er kommet nærmere, hvorledes man udformer et retsgrundlag for kollektive overenskomster på EF-niveau sigtende mod:

- en øget og tættere inddragelse af arbejdsmarkedets parter i EF's sociale lovgivning,
- fastlæggelse af rammebetingelser for kollektive overenskomster på EF-niveau,
- en valideringsprocedure, der sikrer rammeaftalernes gyldighed for samtlige arbejdstagere,
- en EF-lovgivning om organisationsfrihed på det faglige område.

4.9.4. Kollektive rammeoverenskomster på EF-plan skal primært tjene til at løse problemer, som opstår på EF-plan som følge af tættere økonomisk integration. De berørte arbejdstagergrupper vil formentlig være arbejdsstyrken i almindelighed og arbejdstagere i multinationale selskaber i særdeleshed. Disse overenskomster træder ikke i stedet for de nationale overenskomster og vil ikke have nogen direkte indflydelse på overenskomstsystemerne på de nationale arbejdsmarkeder. Vilkårene i disse overenskomster skal — således som det allerede er praksis inden for den sociale dialog — fastsættes autonomt af parterne.

4.9.5. I denne sammenhæng, og eftersom samtlige lande i EF hylder principperne om organisationsfrihed, strejkeret og retten til at indgå kollektive overenskomster, er der ingen grund til at antage, at disse foranstaltninger skulle øve nogen særlig indflydelse på lønomkostningerne. Til gengæld skulle de på mellemlang sigt føre til en bedre social beskyttelse af de mindst begunstigede lønmodtagergrupper samt en tilnærmelse af overenskomstsystemerne i retning af inddragelse af en bredere kreds. Dette vil alt i alt have en yderst positiv effekt på de mindst begunstigede regioners udviklingsperspektiver.

5. Uddannelsespolitikken

5.1. 1970'erne og især 1980'erne har været vidne til radikale ændringer i spillet mellem de velstandsskabende faktorer, hvorved de »menneskelige

ressourcer« har fået en særlig fremtrædende plads. Sidstnævnte faktor kan defineres som summen af viden om produkter, produktionsteknologier, innovations- og forskningskapacitet samt markedsføringsstrategier, og den omfatter tillige alle de sociale kvaliteter, der udspringer af den almene skoleuddannelse, evnen til at træffe selvstændige beslutninger, fleksibilitet og samvær med andre. De menneskelige ressourcer er afgørende for gennemførelsen af en regionalpolitik, der kan igangsætte en selv bærende udvikling. På trods af denne kendsgerning halter man i hele EF bagefter med at tilpasse uddannelsespolitik, uddannelsesstrukturer og -systemer til de nye krav.

5.1.1. I 1980'erne faldt andelen af arbejdere i industrien som helhed, også i de mindst udviklede medlemslande. Teknisk uddannet arbejdskraft udgør dog stadig en langt mindre del af den samlede arbejdsstyrke (fra 1983-1988 steg antallet af teknisk uddannede i Holland eksempelvis fra 21 % til 24 % af den samlede arbejdsstyrke, i Spanien fra 8 % til 10 %). Alle analyser forudser, at denne tendens forstærkes i løbet af 1990'erne, bl.a. som følge af de højteknologiske servicefags ekspansion.

5.1.2. Mangelen på kvalificeret arbejdskraft viser, at uddannelsessystemerne er sene til at reagere på virksomhedernes behov — også selv om denne mangel til dels skyldes en generelt mere intensiv udnyttelse af produktionskapaciteten. Det er et generelt problem, men dets omfang, årsager og konsekvenser varierer fra medlemsstat til medlemsstat.

5.1.3. Selv i økonomisk stærke regioner skaber mangelen på kvalificeret arbejdskraft problemer for de etablerede virksomheder, især de små og mellemstore virksomheder og håndværksvirksomheder, som ikke har deres egne uddannelsesmuligheder, og som har svært ved at klare den voksende konkurrence på arbejdsmarkedet.

5.1.4. I de mest ugunstigt stillede medlemslande stiller mangelen på kvalificeret arbejdskraft sig i vejen for etablering af nye virksomheder. Hertil kommer, at formelt set kvalificerede arbejdstagere ofte i praksis ikke kan leve op til de krav, de nye industrisektorer stiller. De mindre virksomheder, der jo dominerer erhvervslivet i disse lande, har vanskeligt ved at tage udfordringerne op, især i spidssektorerne. Arbejdsmarkedet i disse lande er derfor kendetegnet ved både høj arbejdsløshed og mangel på kvalificeret arbejdskraft.

5.1.5. Det har skabt et nyt problem, at det overvejende er arbejdstagere med kvalifikationer på mellem- eller højt niveau, der er geografisk mobile i EF. Der er tale om en »hjerneflugt« til Europas industrielle centrum, hvor der i forvejen er en høj koncentration af kvalificeret arbejdskraft fra alle egne af Fællesskabet.

5.2. Der er store kvantitative og kvalitative forskelle mellem de forskellige medlemslandes skole- og erhvervsuddannelsessystemer. Afgørende forskelle findes på følgende områder:

- længden af den obligatoriske skoleundervisning og grundskoleundervisningen (er generelt kortere i lande, der hører under mål nr. 1),
- forberedelsesfunktionen på undervisningssystemernes mellemste trin (er generelt meget mindre selektiv i lande under mål nr. 1),
- antallet af elever i skolesystemet og antallet af elever, som forlader skolen, i de forskellige aldersklasser.

5.2.1. Opmærksomheden henledes især på følgende:

- antallet af skoleelever, erhvervspraktikanter og lærlinge i aldersgruppen 15-19 år varierer fra 40 % i Portugal til 85 % i Tyskland,
- i aldersgruppen 20-24 år svinger antallet fra 26,1 % i Danmark til 8,4 % i Irland,
- i lande med mål nr. 1-regioner forlader omkring 45 % af de 16-årige skolen imod 5 % i andre lande og 15 % i EF som helhed (tallene for de 14-årige er henholdsvis 15 %, 3 % og 7 %).

5.2.2. Situationen i landdistrikterne, hvor 50 % af befolkningen lever, er foruroligende. Uddannelsesmulighederne bliver færre og færre, og uddannelsessystemet er u hensigtsmæssigt indrettet, da det i større og større grad sigter på at opfylde byernes og industriens krav.

5.3. Det offentlige udgifter til erhvervsuddannelse er betragtelige, men giver ikke et fuldstændigt billede af situationen, da virksomhedernes og private udgifter ikke indgår heri. Det offentlige bruger fra 0,1 % af BNP i Italien, lidt mere i Spanien, til næsten 0,6 % i Danmark og Irland. Generelt set gælder det, at der er et højere uddannelsesaktivitetsniveau (herunder i virksomhederne) i medlemsstater med højere produktivitet, og kløften udvider sig hele tiden.

5.3.1. Lige så vigtig er forskellen mellem de to forskellige måder at gribe erhvervsuddannelsen an på:

- nogle lande anlægger en mere forebyggende synsvinkel og koncentrerer sig om at hæve det almene kvalifikationsniveau,
- andre lande fokuserer først og fremmest på uddannelsen af de dårligst stillede samfundsgrupper.

5.3.2. Der er andre store forskelle på erhvervsuddannelsesområdet:

— I 1989 deltog 5 millioner voksne i EF mellem 25 og 49 år, dvs. 6 % (10 % af de arbejdsløse i denne aldersklasse) i uddannelseskurser.

— Dette gennemsnit dækker dog over en spredning fra 15 % i Nederlandene og Danmark til knap 2 % i Grækenland og Portugal.

5.4. Kommissionens beføjelser på uddannelsesområdet i almindelighed begrænser sig til infrastrukturspørgsmål og eventuelle forsknings- og udviklingsinitiativer. Den kan derfor indirekte medvirke til at mindske forskellene mellem medlemslandene og mindske afstanden mellem samfundets behov og uddannelsessystemets tilbud. Det drejer sig imidlertid om et marginalt bidrag. Særlig nyttig og lovende er imidlertid forskningen (som Kommissionen fremmer) og informationsudvekslingen om udviklingen inden for de videregående uddannelser, der fremover skal kunne tilpasse sig økonomiske, sociale, demografiske og finansielle forandringer; denne indsats kan føre til opstilling af fælles målsætninger og retningslinjer, som vil bære frugt i fremtiden.

5.5. På erhvervsuddannelsesområdet, hvor der er fastlagt målsætninger og instrumenter i Traktaterne, findes derimod en lang række foranstaltninger. De er dog hovedsageligt begrænset til aktioner finansieret via strukturfondene, især Den europæiske Socialfond, til fremme af beskæftigelsen i tilbagestående regioner, i områder under industriel og sektoriel omstrukturering og i områder med høj langtidsledighed. Det europæiske center for udvikling af Erhvervsuddannelse (CEDEFOP) er i denne sammenhæng et vigtigt redskab, ikke blot fordi det har et stort potentiale, men også fordi det inddrager arbejdsmarkedets parter.

5.5.1. I forhold til de disponible midler er en stor del af strukturfondsmidlerne for tidsrummet 1989-1993 afsat til undervisningsinfrastruktur og uddannelsesinitiativer. Det skal dog bemærkes:

- at medlemsstaternes efterspørgsel langt har oversteg de disponible midler, idet den beløber sig til 289 % af de midler, der er afsat udelukkende til mål nr. 3 og 4,
- at foranstaltningerne under mål nr. 3 og 4 udgør omkring 4 % af medlemsstaternes indsats på dette område.

På grund af misforholdet mellem behov og ressourcer samt mellem de nationale forpligtelser og EF's forpligtelser er det vanskeligt at vurdere interventionernes virkning, selv om der er gjort en prisværdig indsats for at koncentrere dem geografisk.

5.5.2. Følgende kritiske bemærkninger skal dog fremføres:

- Der synes ikke at være megen mening i at planlægge støtteforanstaltninger, der i gennemsnit kun vedrører 4 % af den samlede støtte, og man kan med rette tvivle på, om de er alvorligt ment.
- Der er en tendens til at give socialfondsstøtten til store virksomheder under omstilling på bekostning af de mindre virksomheder.
- Der er for mange mellemlid (især for de mindre virksomheders vedkommende) mellem den egentlige finansieringskilde og den direkte ansvarlige for en bestemt foranstaltning; de udgifter, der er forbundet hermed, lægger beslag på ikke mindre end 30 % af Socialfondens bidrag.
- Additionalitetskriteriet er vigtigt, men det skaber problemer for de mindre velstående regioner og lokale myndigheder.
- Koordineringen er ofte for dårlig mellem FSR (fællesskabsstøtterammerne) og de øvrige EF-instrumenter og -programmer (FORCE, EUROTECNET, COMETT, LEDA, ERGO, HANDYNET, HELIOS, PETRA, ERASMUS), som til trods for deres ofte begrænsede budgetter på mange måder har stor strategisk betydning for udviklingsforløbet. ØSU bifalder i den forbindelse den vej, Kommissionen slog ind på sidste år med sit memorandum om rationalisering og koordinering af erhvervsuddannelsesprogrammerne.

5.6. Problemerne er imidlertid ikke kun af finansiell art, de knytter sig også og især til strategi, regler og organisation. I løbet af de sidste femten år har regionerne fået overdraget flere og flere beføjelser på erhvervsuddannelsesområdet (med visse undtagelser, bl.a. Storbritannien). Denne decentralisering og den faldende migrationstendens inden for EF og imellem regionerne vidner om en ny geografisk kompetencefordeling, hvor regionerne og de lokale myndigheder har fået et større ansvar for udviklingen, og hvorved der tages hensyn til den kulturelle og sociale identitet. I reformen af strukturfondene har man taget konsekvensen og forstærket denne tendens ved at gøre det muligt at tildele finansieringsmidler på regionalt niveau.

5.6.1. Regionerne — især de der er omfattet af mål nr. 1 og 2 — skal i dag forvalte to ting: hastende, kortsigtede socialpolitiske strategier og politikker på mellemlang sigt. Der er en tendens til at give prioritet til den sidstnævnte type, især i de stærkeste økonomier. Denne positive udvikling med sit væld af forskelligartede initiativer rummer dog nogle generelle problemer, nemlig følgende:

- Der er en påfaldende mangel på koordination mellem staten, regionerne og de lokale myndigheder og virksomheder, som hver især leder deres egne midler ind på bestemte erhvervsuddannelsesområder, hvilket medfører væsentlige forskelle i erfaring og knowhow til ulempe for de svageste små og mellemstore virksomheder og lokale myndigheder.
- Der er stor afstand mellem målsætningerne for økonomisk udvikling og for erhvervsuddannelse. Heraf følger, at følsomheden over for ændringer i efterspørgslen er ringe, at de disponible midler anvendes ineffektivt, og at der opstår flaskehalse i den økonomiske vækstproces.
- Der er problemer med og modstand imod at få alle de relevante institutioner og arbejdsmarkedets parter til at arbejde sammen.
- Det er vanskeligt at mobilisere de forskellige finansieringskilder, offentlige og private, lokale, nationale og europæiske, og det bevirker, at der ikke investeres i tide.
- Nogle regeringer misbruger uddannelseskurser til at sløre ledigheden.
- Når indtjeningen er dalende, har de store virksomheder tendens til i første række at ofre de midler, der er afsat til uddannelsesformål.

6. Miljøpolitikken

6.1. EF's miljøpolitik blev søsat af Det europæiske Råd i Paris i oktober 1972, og retsgrundlaget blev skabt med Den europæiske Fælles Akt i 1987. Med den efterfølgende vedtagelse af 200 retsakter opstod der en vigtig referenceramme for udviklingen af national lovgivning, som dels afspejler den offentlige mening og dels bidrager til at øge miljøbevidstheden.

6.1.1. I oktober 1988 afslørede en EF-opinionsundersøgelse (»Europæerne og deres miljø«), at 55 % af EF-borgerne betragter miljøbeskyttelse som et væsentligt aspekt af udviklingen. Af en opinionsundersøgelse fra 1989 (NOWEA, Düsseldorf) fremgår det, at miljøbeskyttelse betragtes som et hastende problem, og, mærkeligt nok, at denne opfattelse ikke er mere udbredt i de mere udviklede lande (85 % i Italien og 84 % i Grækenland; 56 % i Frankrig og Irland).

6.1.2. EF's udgifter er steget i takt med befolkningens bevidstgørelse. Indtil 1987 beløb EF's finansielle bidrag sig til ca. 60 millioner ECU pr. år, hvoraf halvdelen gik til projekter af Den europæiske fond for Regionaludvik-

ling (EFRU). For perioden 1988-1993 vil udgifterne andrage ca. 4 milliarder ECU, dvs. 650 millioner ECU i årligt gennemsnit. Omkring 90 % heraf vil komme fra strukturfondene, hvortil kommer yderligere 2 milliarder ECU om året fra Den europæiske Investeringsbank (EIB). De særlige finansielle instrumenter spiller derimod kun en marginal rolle.

6.2. I praksis har der imidlertid været tale om et kapløb for at begrænse de skader, som den økonomiske vækst har forvoldt. Problemerne er blevet søgt løst *a posteriori*, hvilket har været dyrt for det offentlige. Den økonomiske vækst, der har medført øget geografisk koncentration af de økonomiske aktiviteter, urbanisering, afvandring fra landdistrikterne, intensivt landbrug samt øget landevejstrafik og turisme, har betydet øgede affaldsmængder, vand- og luftforurening, tab af levende arter og af grønne områder.

6.2.1. I EF's politik tages der kun sjældent hensyn til de omkostninger, der på længere sigt er forbundet med miljøskader:

- den fælles landbrugspolitik er et slående eksempel herpå, idet den opmuntrer til intensivt landbrug og højt udbytte,
- men medlemsstaternes transportpolitik, som prioriterer motorveje højt, er også et eksempel,
- heller ikke energipolitikken støtter i tilstrækkelig grad udviklingen af alternative energikilder og en rationel energianvendelse.

El-produktionen og landevejstransporten tegner sig som bekendt for 60 % af svovldioxid-, 80 % af nitrogenoxid-, 55 % af kuldioxid- og 40 % af kulbrinteemissionerne.

6.2.2. Det er derfor ikke overraskende, at udviklingen i de mindst udviklede lande og regioner følger det traditionelle mønster og fokuserer på stordrift i stedet for at begrænse miljøomkostningerne. Der opstår følgelig ny uligevægt.

6.3. I EF-direktiverne gøres der med rette i vidt omfang brug af nærhedsprincippet, således at det overlades til de nationale, regionale og lokale myndigheder at gennemføre EF-principper og EF-mål ved at

- fastlægge lovgivningsrammerne,

- inddrage miljødimensionen i den økonomiske politik og i den fysiske planlægning.

Disse myndigheders handlefrihed påvirkes dog i høj grad af de forskellige landes finansielle og budgetmæssige muligheder, hvilket uvægerligt fører til forskellige resultater og dermed til konkurrencefordrejning.

6.4. Selv om industrien ofte er ansvarlig for miljøskader, som anrettes af lidet miljøvenlige produkter, produktionsprocesser og teknologier, må det ikke glemmes, at den til syvende og sidst retter sig efter efterspørgslen og følger de markedsøkonomiske regler. Der må derfor tages hensyn til dette forhold, når de lovgivningsmæssige rammer for miljøbeskyttelsen fastlægges.

6.5. Det må forventes, at en virksomheds valg af etableringssted bl.a. påvirkes af, hvorledes miljøbestemmelser og relevante infrastrukturer — alt efter sektor — påvirker kapitalomkostningerne. Det skal dog bemærkes,

- at virksomhederne nu er mere opmærksomme på miljøproblemer,
- at fremstillingen af »grønne« produkter nu er blevet en indbringende forretning.

6.6. EF's perifert beliggende medlemsstater har særlige miljøproblemer, som i høj grad adskiller sig fra de øvrige EF's. Takket være den manglende udvikling er det i disse regioner, man finder størstedelen af naturlige landskaber med en særlig artsrigdom af international betydning, som det er i hele EF's interesse at bevare. Bevarelsen af sådanne områder er kostbar og udbyttet — udtrykt i profit og beskæftigelse — beskedent.

6.6.1. Samtidig er disse regioners miljøinfrastrukturer og lovgivning ikke tilstrækkelig til at beskytte dem imod

- den hurtige og »planløse« udbygning af vejnettet, boligområder, trafik og turisme,
- intensiv udbygning af byområderne, som i de kommende ti år forventes at blive særlig kraftig i de sydeuropæiske byer,
- afvandring fra landdistrikterne, hvilket fremskynder den lokale erosion,
- den snigende skovødelæggelse,
- problemer i forbindelse med arealudnyttelse på grund af den hurtige udvikling i turismen (især i Grækenland, Spanien og Portugal).

6.7. Disse regioner råder helt åbenlyst ikke over tilstrækkelige ressourcer til at sikre en sådan form for udvikling, som både skal skabe arbejdspladser og vel-

stand og beskytte en fælles miljøarv. Der består en konkret fare for, at ikke blot vigtige biotoper vil forsvinde, men også mere udbredte, men mindre betydningsfulde, naturlige levesteder, som er dårligere beskyttet.

6.7.1. Rapporten fra *Task Force* om miljøet og det indre marked (1992 — Miljødimensionen) indeholder nogle interessante oplysninger:

- Ifølge modelberegninger af virkningerne for den græske økonomi af etableringen af det indre marked vil fjernelsen af yderligere SO₂- og NO-emissioner under visse omstændigheder nedsætte vækstraten.
- Det skønnes, at det vil koste Italien 13 milliarder ECU at gennemføre EF-lovgivningen (beløbet skønnes at kunne give et fingerpeg om udgifterne for de øvrige sydlige lande).
- For Andalusiens vedkommende skønnes de tilsvarende omkostninger at ville andrage 227 milliarder pesetas.

6.7.2. Der må også tages hensyn til, at de dårligst stillede regioner generelt må importere knowhow, teknologier og programmer med henblik på miljøbeskyttelse, og at udbyttet derfor i realiteten føres tilbage til de mere udviklede lande og regioner. F.eks. indføres teknologier til begrænsning af svovldioxid-, nitrogenoxid- og støvemissioner hovedsageligt fra Tyskland, Sverige, USA og Japan.

6.8. Saneringen af områder i industriel tilbagegang er af vital betydning for en ny udvikling, og en stor del af strukturfondenes midler går til dette formål. Men disse projekter er forbundet med betydelige finansielle vanskeligheder,

- fordi der på det økonomiske og beskæftigelsesmæssige plan ikke kan forventes noget direkte udbytte,
- fordi det ikke længere er muligt at anvende »forureneren-betaler«-kriteriet.

6.9. I teorien er princippet om en »bæredygtig udvikling« slået igennem det seneste tiår, ifølge hvilket der tages hensyn til miljøet, og som søger at imødegå den påstand, at udvikling og miljøbeskyttelse er uforenelige. Det er dette princip, der ligger til grund for artikel 130 R, stk. 2, i Fællesakten.

6.9.1. I praksis har dette princip dog kun i ubetydelig grad vundet indpas — selv i EF-politikken.

6.9.2. Men etableringen af det indre marked og processen hen imod en europæisk union frembyder en enestående historisk chance for at sikre en udvikling, hvor der tages hensyn til miljøet.

6.9.3. Den omstrukturering af produktionsapparatet og modernisering af infrastrukturerne, som det øgede væksttempo kræver, giver mulighed for at indføre mindre forurenende teknologier.

6.9.4. Ved at inddrage miljødimensionen i den økonomiske politik kunne man give den økonomiske og sociale samhørighed et nyt skub fremad og bidrage til at mindske modsætningerne i de perifere områder.

6.9.5. Da den økonomiske politik i dag er under stærk indflydelse af de store økonomiske interesser og de områder, hvor de er etableret, burde miljøbeskyttelse, skabelsen af gunstigere betingelser for arealsanering, forebyggelse samt nedskæring af de økonomiske omkostninger, der er forbundet med miljøbeskyttelse, føre til en mere afbalanceret geografisk fordeling af de økonomiske aktiviteter.

6.10. I EF er mellem 1,2 og 1,5 millioner beskæftiget med aktiviteter med direkte tilknytning til miljøbeskyttelse. De skaber en værditilvækst på ca. 50 milliarder ECU, dvs. ca. 1 % af beskæftigelsen og BNP i EF.

6.10.1. Denne sektors betydning varierer betydeligt fra en medlemsstat til en anden. Tyskland tegner sig for 40 % af det samlede antal beskæftigede på dette område i EF, mens Spanien, Irland, Grækenland og Portugal tilsammen ikke engang når op på 4 %.

6.10.2. Disse forskelle afspejler såvel omfanget af forureningsproblemet som lovgivningens art og størrelsesordenen af de midler, det offentlige stiller til rådighed for miljøbeskyttelse.

6.10.3. Tyskland, Frankrig, Storbritannien og Holland tegner sig for tiden for 80 % af beskæftigelsen i den sektor, der fremstiller forureningsbekæmpelsesudstyr.

7. Forsknings- og udviklingspolitikken

7.1. Med Den europæiske Fælles Akt blev forskningspolitikken formelt optaget i EØF-Traktaten. Fællesakten omhandler et flerårigt rammeprogram for forskning og udvikling, som Rådet vedtager med enstemmighed, særprogrammer, som vedtages med kvalificeret flertal, og endelig supplerende programmer, hvor den såkaldte »variable geometri« kommer til udtryk. EF-forskningen organiseres på følgende tre måder:

- forskning gennemført af Det fælles EF-Forskningscenters (FFC's) forskellige anlæg i form af direkte aktioner (100 % EF-finansieret),

- forskning gennemført på universiteter, forskningsinstitutter eller i private erhvervsvirksomheder på basis af kontrakter med omkostningsdeling indgået med Kommissionen (indirekte aktioner),
- samordnede aktioner, hvor medlemsstaterne skal finde sammen og sammenholde (og koordinere) deres overordnede forskningsprogrammer.

7.2. En kendsgerning er det dog, at langt størstedelen af forskningen i Europa fortsat finansieres og drives på nationalt niveau. EF-udgifterne til forskning udgjorde i 1990 så lidt som 3 % af EF's betalingsbevillinger, eller omkring 2 % af medlemsstaternes samlede offentlige udgifter til forskning og udvikling (F & U).

7.3. Efter en nedskæring på 2 milliarder ECU i forhold til Kommissionens forslag står der nu totalt 5,7 milliarder ECU til rådighed for det tredje rammeprogram. Dette beløb fordeles mellem 15 særprogrammer, som er grupperet i seks udvalgte forskningsaktioner, der atter er samlet under tre strategiske hovedområder:

- basisteknologi (54,5 % af de samlede bevillinger),
- forvaltning af naturressourcer (36,4 % af de samlede bevillinger),
- forvaltning af intellektuelle ressourcer (9,1 % af de samlede bevillinger).

7.4. I øvrigt er der inden for EF store forskelle med hensyn til omfanget af de ressourcer, der anvendes til forskning; dette gælder ikke blot medlemsstaterne imellem, men også inden for de enkelte medlemsstater. I EF skriver Tyskland, Frankrig og UK sig således alene for tre fjerdedele af de samlede (offentlige som private) F & U-udgifter (1989).

7.4.1. Udgifterne er endvidere meget ulige fordelt selv inden for de enkelte lande. I Italien skriver nordvestregionen sig for 72 % af de totale F & U-udgifter og 70 % af den samlede beskæftigelse i F & U-sektoren, medens sydregionen må lade sig nøje med 5 % af denne sektors ressourcer og arbejdsstyrke (1982). En tilsvarende geografisk koncentration af F & U finder man i Spanien, hvor Madrid sidder på mere end halvdelen af F & U-ressourcerne og Catalonien skriver sig for 16 % (1983), samt i Portugal, hvor Lissabon-regionen absorberer 72 % af F & U-ressourcerne og kystregionen står for 93 % af landets samlede F & U-udgifter. Af andre analyser fremgår det, at teknologikløften er større inden for medlemsstaterne end mellem medlemsstaterne.

7.5. Det centrale spørgsmål er hernæst, om og i bekræftende fald i hvilket omfang EF's F & U-politik har styrket den økonomiske og sociale samhørighed i EF.

7.5.1. De mindre gunstigt stillede regioner levnes fortsat kun en marginal plads i EF's F & U-programmer. Der er ikke *a priori* foretaget nogen geografisk fordeling

af rammeprogrammets midler, og kravene om et højt kompetenceniveau favoriserer selvsagt ikke regioner, som er ringe udstyret med laboratorier, forskningsinstitutter og videnskabsfolk. De enkelte landes grad af involvering i særprogrammerne bliver derved en klar genspejling af deres teknologiske formåen og af deres erhvervslivs og universiteters kompetence på det givne F & U-område. Noget forenklet kan problemstillingen formuleres som et fundamentalt valg mellem fortrinsvis at støtte »de bedste« eller at støtte dem, der har »størst behov«. Valget er naturligvis rent politisk og har langsigtede implikationer. Sikkert er det i hvert fald, at man i EF i praksis lægger størst vægt på kompetencekriteriet.

7.5.2. EF-Kommissionens fortegnelse over fordelingen af indgåede kontrakter giver desværre ikke noget klart billede af kontrahenternes faktiske involvering i mål nr. 1- og 2-regionerne. Denne mangel bør snarest afhjælpes. Kommissionen anmodes om at forsyne den enkelte fortegnelse med en sammenfattende oversigt over omfanget af de ressourcer, der er tildelt kontrahenterne i disse regioner.

7.5.3. Imidlertid er det en kendt sag, at højteknologiske industrier generelt har en tendens til at koncentrere sig i de områder, der har de bedste transport- og telekommunikationsnet, tæt på uddannelsesinstitutioner, forskningsinstitutter og finanscentre ⁽¹⁾.

7.6. I overensstemmelse med Traktatens artikel 130 B bør økonomisk og social samhørighed også indgå som en målsætning i EF's forsknings-, udviklings- og innovationspolitik. Af et dokument fra GD XII, fremgår det, at der i EF-forskningspolitikken tages hensyn til samhørighedsaspektet i:

7.6.1. Analyser og fremtidsstudier:

- udarbejdelse af et regionalt landkort af forskning og teknologisk udvikling (F & TU),
- analyser af EF-programmernes implikationer for den videnskabelige og teknologiske forskning i de enkelte medlemsstater,
- støtte til strukturpolitik (baggrundsanalyser i forbindelse med EF-initiativet STRIDE og andre ana-

⁽¹⁾ Se *Mercato unico e integrazione europea* (indre marked og europæisk integration), af Silvana Paruolo, Ediesse-CGIL 1988.

lyser af situationen i mål nr. 1-, 2-, 3- og 4-regioner),

— fremtidsstudier (FAST).

7.6.2. Hensyntagen til kravet om samhørighed i særprogrammerne:

- specielt i forbindelse med projektudvælgelse og endelig programevaluering,
- særprogrammer via EF's strukturaktioner (f.eks. STAR, VALOREN, ENVIREG, TELEMATIQUE),
- stipendier med henblik på grænseoverskridende udvekslinger; specifikke tiltag til fremme af samhørigheden,
- udnyttelse af nye F & U-resultater på partnerskabsbasis,
- den nye samordnede BRITE/EURAM-forskningsaktion rettet mod små og mellemstore virksomheder i perifere og svage regioner samt det nye særprogram for industri- og materialeteknologi (1990-1994).

7.6.3. Dette har affødt en række henstillinger fra GD XII om en forbedret koordinering af rammeprogrammet og strukturfondene, en særlig fond til fremme af de svage regioners erhvervslivs inddragelse i rammeprogrammet, forhøjede F & U-bevillinger over EF-budgettet, nye initiativer for unge, udvikling af ekspertisenetværk, nye programmer inden for samfundsvidenskaberne og management, forenkede administrative procedurer for adgang til mindre projekter samt statistiske oplysninger om kontrakternes fordeling.

7.7. Den 4. periodiske beretning om regionerne rummer herudover en række oplysninger. F.eks. understreges det, at skal man nedbringe de produktivitets- og indkomstforskelle, der skyldes, at F & U-aktiviteterne er koncentreret i de centrale regioner i EF, vil det være nødvendigt at øge stigningstakten i udgifterne til F & U og til innovative aktiviteter i problemregionerne i almindelighed og i de tilbagestående regioner i særdeleshed.

7.8. Endelig skal man pege på den utilstrækkelige koordination, der er mellem rammeprogrammet og forskningsrettede strukturinterventioner, samt på det

ringe antal ansøgninger om strukturfondsstøtte til forskning.

8. Industripolitikken

8.1. Det er et kontroversielt spørgsmål, om der overhovedet findes en europæisk industripolitik, men det står fast, at der ikke findes noget center, der har til opgave at fastlægge interventioner på grundlag af en overordnet strategi.

8.1.1. Det er dog muligt at opstille en — omend ikke udtømmende — liste over tiltag, der må kunne betragtes som værende af industripolitisk karakter:

- en veletableret fælles politik til bekæmpelse af monopoler,
- »selektive« EF-interventioner til fordel for kriseramte sektorer (f.eks. stålsektoren, men også skibsværfter og multifiber-aftaler), som bør betragtes som »defensive« og ikke »offensive« foranstaltninger,
- en bred vifte af fællesskabsaktioner med henblik på at støtte oprettelse af virksomheder og jobskabelse, at fremme det videnskabelige og teknologiske samarbejde mellem virksomheder og forskningsorganer i de forskellige medlemsstater samt at yde fremme til innovation; det drejer sig f.eks. om:
 - EFRU's kvotafrie foranstaltninger,
 - fremme af BIC eller CIPA (europæiske erhvervsfremme- og innovationscentre) og disses net,
 - rammeprogrammet for EF's indsats inden for forskning og teknologisk udvikling,
 - SPRINT-programmet (*Strategic programme for innovation and technology transfer*),
 - EF's handlingsprogrammer til fordel for små og mellemstore virksomheder,
 - EF's uddannelsesprogrammer,
 - EF-programmer under generaldirektoratet for forbindelser med tredjelande og hjælp til udviklingslande,
 - strukturfondenes interventioner til fremme af produktive investeringer og infrastrukturer,
 - finansiering af undersøgelser, f.eks. panorama over EF's industri 1990.

8.1.2. Visse af disse »politikker« behandles i andre afsnit af denne udtalelse, men her skal der dog fremsættes to generelle bemærkninger:

- disse interventioner og politiske tiltag indgår ikke som led i en global, sammenhængende strategi,
- ud over de strukturelle interventioner, herunder finansiering gennem Den europæiske Investeringsbank og Det nye Fællesskabsinstrument (NIC), omstillingslån af Det europæiske Kul- og Stålfælles-

skab (EKSF), udvikling af de europæiske erhvervsfremme- og innovationscentre samt pilotprogrammer såsom Europa-partnerskab og en oversigt over regionernes eget udviklingspotentiel må man konstatere, at den økonomiske og sociale samhørighed ikke vies nogen speciel opmærksomhed.

8.1.3. Kommissionens nylige meddelelse om »Industripolitik i et åbent og konkurrencebaseret miljø — Retningslinjer for en EF-politik« udgør ganske vist et skridt hen imod anerkendelsen af behovet for en egentlig industripolitik på EF-plan, men rummer ingen anvisninger på, hvordan man skal nå frem til en egentlig økonomisk samhørighed.

Det anføres her, at

»de mindre gunstigt stillede regioners tilpasning til det indre marked af 1992 understøttes af EF's strukturfonde, som med dette for øje er blevet udbygget. Disse fonde søger at påvirke de faktorer, der er afgørende for virksomhedernes konkurrenceevne, bl.a. ved at stille avancerede infrastrukturer og menneskelige ressourcer af høj kvalitet til rådighed. Økonomisk konvergens mellem medlemsstaterne og større samhørighed mellem regionerne indtræder mere spontant mellem medlemsstater og regioner, som har nået et mere fremskredet økonomisk udviklingsstade. Det er af stor betydning at sikre, at virksomhederne i de regioner, som er betydeligt mindre højtudviklede end Fællesskabets centrale regioner, har adgang til infrastrukturer, der sætter dem i stand til i højere grad at konkurrere på lige fod med Europas øvrige regioner og på verdensmarkedet. Dialog og partnerskab mellem erhvervslivet og de offentlige myndigheder spiller en afgørende rolle i denne proces.«

I sin udtalelse⁽¹⁾ om dette emne bifalder ØSU generelt denne meget vigtige meddelelse, idet det dog påpeger, at der i meddelelsen ikke tages tilstrækkeligt højde for de regionale og sociale aspekter.

8.2. De nye EF-regler for følsomme og kriseramte produkter, der er udarbejdet af Generaldirektoratet for Det indre Marked og Industrien i forbindelse med iværksættelsen af fællesskabsstøtterammerne (FSR) og de operationelle programmer, er et eksempel på, hvordan det kan lade sig gøre at føre en overvågnings- og kontrolpolitik, altså en indirekte industripolitik, og samtidig tage hensyn til samhørigheds målet.

8.2.1. Den nye ordning vil generelt blive anvendt på alle støtteordninger inden for FSR. Med den nye ordning har man indført en mere fleksibel fremgangsmåde ved forvaltningen af programmerne, end man havde

tidligere. Kommissionen kan til enhver tid ændre listen over følsomme eller kriseramte produkter og sektorer.

8.2.2. I henhold til de nye gennemførelsesbestemmelser til den nye EFRU-forordning, udarbejdet af Generaldirektoratet for Det indre Marked og Industrien, skal Kommissionen på forhånd underrettes om alle industrielle investeringsprojekter, der overstiger 10 millioner ECU, uanset hvor følsom den pågældende sektor er. I forbindelse med følsomme produkter og sektorer (tekstil/beklædning, skotøj, automobil-komponenter, forbrugerelektronik) er tærsklen på 1 millioner ECU således forhøjet til 10 millioner ECU. Alle investeringsprojekter inden for kriseramte sektorer (stål, skibsværfter og syntetiske fibre) skal meddeles Kommissionen i overensstemmelse med EF-bestemmelserne. I forbindelse med fremstilling af motorkøretøjer, motorkøretøjsmotorer og motorkøretøjskomponenter skal bestemmelserne i Kommissionens afgørelse 89/C123/03 finde anvendelse, når et projekt fremlægges af en motorkøretøjsfabrikant. I henhold til denne afgørelse skal Kommissionen på forhånd underrettes, når investeringerne overstiger 12 millioner ECU.

8.3. Virkeliggørelsen af det indre marked udsætter visse sektorer og markeder, der hidtil har været beskyttede, for øget konkurrence og fremskynder dermed gennemgribende innovations-, moderniserings-, omstrukturings-, rationaliserings-, specialiserings- og koncentrationsprocesser.

8.3.1. Når man skal identificere de regioner, der vil blive mest påvirket af den skærpede konkurrence og den deraf følgende omstrukturering, må man ikke glemme, at sektorbestemte analyser kan være et ret upræcist instrument. Selv i sektorer, hvor efterspørgslen stiger langsomt, kan regioner, der koncentrerer sig om særlige markeder inden for disse sektorer, opnå en betydelig ekspansion.

8.3.2. Man skal også tage højde for, at gennemførelsen af det indre marked sammen med en udvidelse af EF ikke blot vil have konsekvenser for de enkelte sektorer, men også vil øge den inter-industrielle samhandel som følge af udnyttelsen af princippet om komparative fordele. Den fjerde periodiske beretning om EF's regioner indeholder i øvrigt en ajourført liste over de nyeste undersøgelser på dette område. Samhandelen mellem de centralt beliggende lande (Benelux-landene, Tyskland og Storbritannien) er overvejende af intra-industriel karakter, medens samhandelen mellem disse centrale lande og de mere perifert beliggende medlemsstater er langt mere inter-industriel og viser, at der er markante forskelle i udviklingsniveau og faktorudrustning⁽²⁾.

⁽¹⁾ EFT nr. C 40 af 17. 2. 1992, s. 31.

⁽²⁾ Ved inter-industriel samhandel forstås udveksling af produkter, der adskiller sig stærkt fra hinanden med hensyn til deres teknologiske indhold; denne udveksling sker mellem højtudviklede og mindre udviklede lande. Ved intra-industriel samhandel forstås derimod en udveksling af produkter med højt teknologisk indhold; denne udveksling sker mellem lande, der har en højtudviklet erhvervsstruktur.

8.3.3. Fuld udnyttelse af de komparative fordele ville indebære, at EF's tilbagestående regioner specialiserede sig yderligere i arbejdskraftintensive industrier med et lavt teknologindhold (traditionelle forbrugsgodeindustrier som tekstil-, beklædnings-, skotøjs- og montageindustri), medens de centrale regioner i stadig stigende grad specialiserede sig i F & U-aktiviteter samt i kapitalintensive aktiviteter. Kommissionen har selv klart peget på ulemperne ved en sådan udvikling: cementering af de nuværende regionale skævheder mellem centrum og periferi samtidig med, at de tilbagestående regioner i EF bliver yderst sårbare over for øget konkurrence fra udviklingslande og fra Østeuropa, osv. ⁽¹⁾.

8.3.4. Som følge af de tilpasningsprocesser, det indre marked vil medføre i de mest industrialiserede medlemslande, kan der på længere sigt især tænkes to scenarier: 1) virksomhederne får europæisk dimension — dette forudsætter, at der træffes de nødvendige foranstaltninger for, at virksomhederne i én medlemsstat kan operere i andre medlemsstater med de samme rettigheder og pligter som på deres nationale territorium; 2) de nationale sværvægttere tilføres impulser.

8.3.5. I de mest tilbagestående EF-lande viser analysen af de registrerede dynamiske tilpasningsprocesser (nationale og udenlandske investeringer samt virksomhedsstrategier), at medens investeringstilbøjeligheden mellem 1985 og 1989 har været meget intens i Spanien og Portugal, har den været faldende i Grækenland. Mange skønner, at samhandelens liberalisering vil medføre højere tilpasningsomkostninger, hvis den fører til inter-industriel specialisering frem for intra-industriel specialisering.

8.3.6. Vil EF-strukturfondenes interventioner være tilstrækkelige til at imødegå de tilpasningsomkostninger, der er en følge af det indre markeds virkeliggørelse? Dette spørgsmål kan kun besvares benægtende. I dag stilles der mere end nogensinde krav om en klar politisk vilje, hvis de offentlige myndigheder ikke blot skal lette omstrukturings- og omstillingsprocessen, men også samtidig gøre alt for at sikre, at denne gennemføres med så få omkostninger som muligt og på en sådan måde, at alle de positive økonomiske virkninger, der er stillet i udsigt, rent faktisk kan indtræde.

8.4. Erhvervslivet i de regioner, der er omfattet af mål nr. 1, domineres af små virksomheder og håndværksvirksomheder, som i øvrigt overalt har været det første nødvendige stadium i enhver industrialiseringsproces, og som den dag i dag udgør ryggraden i de lokale næringsliv, der sikrer tilpasningen i en sund økonomi. Det er derfor altafgørende, at der vedtages en specifik politik for disse virksomheder.

8.4.1. Kommissionens tiltag til fordel for små og mellemstore virksomheder førte i halvfjerdserne til de første konkrete foranstaltninger, som i 1986 blev indpasset i en særskilt og klart defineret ramme, der blev støttet af Rådets første resolution om et handlingsprogram. Med udgangspunkt i det princip, at det er op til virksomhederne selv at fastsætte de mål, der skal følges, og de midler, der skal anvendes, begrænser EF sig til at lette virksomhedsledningens adgang til de nødvendige informationer, at støtte dem i deres søgen efter samarbejdspartnere og at skabe gunstige juridiske og økonomiske rammebetingelser for små og mellemstore virksomheders udvikling på det store enhedsmarked.

8.4.2. Der er bl.a. planlagt følgende foranstaltninger:

- på informationsområdet: nettet af EF-rådgivningskontorer stilles til rådighed for små og mellemstore virksomheder i alle medlemslande; rådgivningskontorerne skal besvare spørgsmål vedrørende det indre marked, de muligheder, der byder sig i andre medlemslande, og mulighederne for at drage fordel af EF's finansieringsforanstaltninger,
- på samarbejdsområdet har EF desuden iværksat andre instrumenter, bl.a. Kontoret for Virksomhedssamarbejde, der står til rådighed for virksomhedsledere, som søger et direkte samarbejde med tilsvarende virksomheder i andre EF-lande, BC-Net (europæisk net for virksomhedssamarbejde), der forbinder mere end 600 virksomhedskonsulenter i alle medlemslande og talrige tredjelande, samt Europa-partnerskabet, der tager sigte på at etablere partnerskaber mellem virksomheder i en given EF-region og virksomheder i andre medlemsstater samt tredjelande,
- inden for erhvervsuddannelse bidrager COMETT-programmet til tværnational fremme af den teknologiske udvikling, og GD XXIII tilstræber ved hjælp af et pilotprojekt, der er under evaluering, at gøre ledere af små og mellemstore virksomheder fortrolige med strategisk virksomhedsledelse. Inden for uddannelse af unge letter PETRA-programmet udvekslingen af unge arbejdstagere, der ønsker at supplere deres erhvervsuddannelse med et praktikophold i et andet medlemsland, medens LINGUA-programmet tager sigte på at fremme indlæringen af fremmedsprog.

8.4.3. De tidligere omtalte foranstaltninger, f.eks. NIC-operationer, EKSF-omstillingslån, udvikling af BIC og disses net, pilotprojekter som Europa-partnerskabet og udarbejdelsen af en oversigt over regionernes eget udviklingspotentiell er ligeledes instrumenter, der er indført med henblik på små og mellemstore virksomheder i problemregioner. Der foreligger på nuværende tidspunkt ingen samlet og detaljeret vurdering af, hvorledes EF's tiltag til fordel for små og mellemstore virksomheder indvirker på samhørigheden. En kritisk og objektiv analyse af de erfaringer, man nu gennem 5 år har gjort med disse interventioner, kunne være en

⁽¹⁾ EF-Kommissionen: »Industrieller Strukturwandel im europäischen Binnenmarkt: Anpassungsbedarf in den Mitgliedstaaten« — studie af P. Buigues, F. Ilzkovitz og J.-F. Lebrun; særnummer af *Europäische Wirtschaft/Soziales Europa*, 1990 (publikationen findes kun på tysk, engelsk og fransk).

støtte for Fællesskabet med henblik på en forbedring af den samlede politik til fordel for små og mellemstore virksomheder.

8.4.4. Et eksempel, som nok ikke kan generaliseres, finder vi i en miniundersøgelse vedrørende EF-rådgivningskontorerne. Undersøgelsen, der er gennemført i Italien, har afsløret, at mindre end 10 % af de adspurgte små og mellemstore virksomheder kendte til eksistensen af disse rådgivningskontorer. Informationscentrene i Italien er ikke kommet rigtigt fra start. Ud af de eksisterende 29 rådgivningskontorer er mindst 15 placeret hos handelskamrene, og de øvrige er stort set alle sammen placeret hos erhvervsorganisationer. Der er tale om stærkt bureaukratiserede strukturer, som vanskeligt kan forenes med kravet om en fleksibel og hurtig informationsformidling. For initiativtagerne til den lille undersøgelse var det herefter spørgsmålet, om det i grunden ikke havde været bedre direkte at styrke EF's repræsentationskontorer i medlemslandene. Dermed ville Bryssel i det mindste have haft beføjelse til at kontrollere og evaluere aktiviteterne.

9. Konkurrencepolitikken og samhørighed

9.1. Det europæiske økonomiske Fællesskab er bygget op omkring det fælles marked, og fri konkurrence er selvsagt en af dets grundpiller. I et særligt kapitel fastsætter EØF-Traktaten derfor de regler, der skal beskytte den frie konkurrence.

9.1.1. De grundlæggende bestemmelser findes i artikel 85 og 86, men andre »konkurrenceregler« er også nævnt i artikel 91, der forbyder medlemsstaterne at træffe dumping-foranstaltninger i forbindelse med samhandelen inden for EF, samt i artikel 92-94, hvor det angives, hvornår statsstøtte til virksomheder er forenelig med det fælles marked. I artikel 85 er anti-trust-princippet defineret. I artikel 86 forbydes en eller flere virksomheders misbrug af en dominerende stilling på fællesmarkedet eller en væsentlig del heraf.

9.1.2. Forordning (EØF) nr. 4064/89 om kontrol med virksomhedssammenslutninger, som blev vedtaget efter 15 års drøftelser og forhandlinger, fastsætter de grænser, inden for hvilke sammenslutninger er tilladt, og udgør dermed et instrument til regulering af konkurrencen på europæisk niveau. Forordningen synes at tage sigte på at ledsage — og ikke hindre — koncentrationsprocessen inden for EF, idet den fastsætter regler derfor med henblik på at undgå skævheder, der er utilstedelige under opbygningen af det indre marked. Der er kommet nye erhvervssektorer til, som omfattes af de fælles konkurrenceregler, transport, telekommunikation, audiovisuelle systemer, energi.

9.2. I lyset af 1992 tilkommer der utvivlsomt konkurrencepolitikken en vigtig rolle med hensyn til at sikre,

at det store enhedsmarked får en positiv effekt på økonomien. Opretholdelsen af en »effektiv konkurrence« - dette begreb forudsætter i øvrigt en anerkendelse af, at markedet og dets spontane udvikling kan tilintetgøre konkurrencens positive effekter (specialiseringer, optimal ressourceudnyttelse, tilskyndelse til produkt- og procesinnovation) — er ikke tilstrækkelig til at imødegå 1992 og ej heller til at sikre sammenhæng mellem konkurrencepolitikken og samhørigheds målet.

9.2.1. Risikoen for en »krig mellem industripolitikkerne« og »store konflikter mellem de svagest stillede lande«, som vil følge med, hvis den inter-industrielle handel — som det må forventes — tager til i omfang, giver ifølge Padoa-Schioppa-rapporten (stabilitet, effektivitet og retfærdighed) anledning til stor bekymring. Hertil kommer strukturelle, sektorspecifikke og teknologiske problemer, der kan forværres yderligere, hvis det indre marked gennemføres fuldt og helt i liberaliserings tegn.

9.3. En samlet evaluering af konkurrencepolitikken virkninger foreligger ikke. Statsstøttens omfang og fordeling i EF samt dens overvejende ikke-regionale karakter (se punkt 1.2.17) strider imidlertid mod målet om økonomisk og social samhørighed overalt i Fællesskabet.

9.3.1. I denne sammenhæng er det uomgængeligt nødvendigt, at konkurrencepolitikken udformes på en sådan måde, at der opnås en strengere og mere restriktiv kontrol med EF-støtte og statsstøtte samt med anvendelsen af reglerne i de stærke regioner samtidig med, at der udvises større fleksibilitet over for de regioner, der er omfattet af mål nr. 1 og 2. De to første rapporter om statsstøtte viser, hvor vanskeligt det er at få indblik i situationen i de forskellige medlemsstater. Et nøje kendskab til forholdene er imidlertid en forudsætning for, at der kan føres en hensigtsmæssig interventionspolitik.

9.3.2. Dette kan illustreres med et par spørgsmål. Lad os f.eks. se på listen over offentlig støtte til små og mellemstore virksomheder: hvilken værdi har de tal, der indsamles af Kommissionen, uden en forudgående definition af de små og mellemstore virksomheder, som de nationale ordninger refererer til? Tager disse tal højde for alle former for støtte ydet til små og mellemstore virksomheder inden for rammerne af andre politikker end politikken til fordel for små og mellemstore virksomheder (forskning og udvikling, innovation osv.)? I lyset af udfordringerne i det indre marked kan en højere grad af gennemsigtighed kun være ønskelig.

9.4. Nationale regionalstøtteordninger kan spille en yderst værdifuld rolle i bestræbelserne på at fjerne regionale uligheder i de enkelte medlemslande. Da de midler, som er til rådighed (eller tilvejebringes), er af forskellig størrelse, og da der anvendes forskellige

parametre i medlemslandene (inden for rammerne af EF-bestemmelserne), kan virkningen imidlertid være, at ordningerne fremhæver skævheden mellem de dårligt stillede regioner indbyrdes. I Frankrig, Tyskland, Italien og Storbritannien bruges der gennemsnitligt 90 ECU om året på hver borger i de regioner, der betegnes som dårligt stillede, mens gennemsnittet for Spanien, Portugal, Grækenland og Irland kun er 16 ECU. De nationale regionalstøtteordninger bør ikke gennemføres på en sådan måde, at de hæmmer bestræbelserne på at opnå samhørighed.

9.4.1. Desuden må der sikres snæver sammenhæng mellem alle EF's politikker, navnlig mellem EF's regionalpolitik, konkurrencepolitik, industripolitik, F & U-politik, innovationspolitik, handelspolitik og politikken over for tredjelande.

9.4.2. Globalitetsprincippet, som ØSU altid har lagt stor vægt på, vedrører ikke alene markedet — såvel det fælles som det internationale, men også de indbyrdes forbindelser mellem EF's forskellige politikker, hvor der skal anlægges et sammenhængende og realistisk helhedssyn i både geografisk og politisk henseende.

9.5. På dette sted skal der peges på en række eksempler på manglende sammenhæng mellem EF's regionalpolitik og den fælles konkurrencepolitik. I forbindelse med statsstøtte til regionerne tager konkurrencepolitikken sigte på at fjerne eller begrænse de konkurrenceforvridninger, der skyldes ydelsen af støtte til visse virksomheder. Konkurrencepolitikken har til formål at strukturere de prioriteter og målsætninger, der er fastlagt gennem de nationale politikker, i en fælles ramme. Regionalpolitikken tager sigte på at styrke den økonomiske og sociale samhørighed inden for EF, idet den hjælper de mest tilbagestående områder med at løse de problemer, der er knyttet til deres strukturelle mangler. Regionalpolitikken har til formål at omfatte dermed alt det, der bidrager til opfyldelsen af denne målsætning: EF-finansiering, statsstøtte, andre fælles politikkers regionale effekt.

9.5.1. Det står klart, at de to politikkers målsætninger og metoder er forskellige: i regionalpolitikken skal der tages støtteinitiativer, medens der i konkurrencepolitikken skal føres kontrol med de nationale politikker i almenvellets navn. De to politikker burde ikke være modsætninger, men derimod supplere hinanden, idet begge tager sigte på at koncentrere den offentlige udviklingsstøtte på et afgrænset geografisk område.

9.5.2. Regionalpolitikken — og det samme gælder konkurrencepolitikken — skal beskæftige sig med erhvervslivets konkurrenceevne i tilbagestående regioner; den kan i den forbindelse gribe til støttekontrol med henblik på at sikre, at der ikke ydes massiv støtte (det være sig regionalstøtte eller anden støtte) til regioner, der ikke er prioriterede i forbindelse med regionalstøtte (hermed ville alle bestræbelser på at gøre de prioriterede regioner mere attraktive jo være forgæves), og med henblik på at sikre, at den nationale støtte (som generelt set er betydeligt større end EF's støtte) forstærker sin effekt i et samspil med EF's finansieringsforanstaltninger. Dette hindrer selvfølgelig ikke medlemsstaterne i at yde regionalstøtte uden for de områder, EF har prioriteret højest, når blot det sker i overensstemmelse med EØF-Traktatens konkurrenceregler.

9.5.3. Forskellene i fremgangsmåder og metoder til fastlæggelse af regionalstøtteområder giver sig imidlertid udtryk i en vis inkonsekvens, som kritiseres stadig hyppigere i Europa-Parlamentet, af medlemsstaterne og af de regionale og lokale myndigheder, f.eks. i følgende tilfælde:

- a) i interventionsområder under strukturfondene, som ikke kan tildeles national regionalstøtte (forskelle i den geografiske inddeling). I dette tilfælde er der problemer med at samfinansiere støtten;
- b) når en region ikke længere er berettiget til national regionalstøtte som følge af en fællesskabsstøtteramme (forskellige tidsplaner).

I Kommissionen gennemføres i øvrigt for øjeblikket undersøgelser med henblik på at overvinde denne inkonsekvens og udnytte de to politikkers komplementaritet bedre.

10. Transportpolitikken

10.1. »Det indre marked vil kunne indfri løfterne om økonomiske og sociale fordele, såfremt den fri omsætning af varer og tjenesteydelser og den fri bevægelighed for kapital og personer inden for et område uden indre grænser er baseret på virkeligt transeuropæiske net (fysisk infrastruktur, tjenesteydelser og lovbestemmelser)«⁽¹⁾. Sådanne net vil tids- og afstandsmæssigt gøre det europæiske »rum« mindre og dermed fremme samhørigheden.

10.1.1. Som bekendt hænger transport og udvikling nøje sammen og spiller en vigtig rolle i den fysiske planlægning. Men transportpolitikken har spillet og

⁽¹⁾ »Mod transeuropæiske net«. Kommissionens meddelelse til Rådet og Parlamentet, [dok. KOM(90) 585 endelig udg. af 10. december 1990]. ØSU's udtalelse i EFT nr. C 14 af 20. 1. 1992, s. 11.

spiller fremdeles en ekstremt negativ rolle, eftersom den skærper ulighederne mellem regionerne ved at give prioritet til interregionale hovedforbindelser, hvorved regioner med ringe samfærdselsforbindelser forsømmes. Denne prioritering afspejler sig ikke kun interregionalt mellem udviklede og mindre udviklede regioner, men også intraregionalt i de svage regioner, når visse transportlinjer nedlægges, fordi de er urentable; dette betyder, at disse regioner marginaliseres økonomisk.

10.2. Transportsektoren skriver sig for ca. 7 % af EF's BNP og arbejdsstyrke og lægger beslag på henved 40 % af de offentlige investeringer. Dens andel af energiforbruget er 28 %, og den har en direkte effekt på miljø, sikkerhed og folkesundhed. Dette giver et indtryk af transportpolitikens vægt i samfundsøkonomien.

10.2.1. Rom-Traktatens kapitel om transport er omfattende, og størstedelen af Regionalfondens ressourcer går til transportinfrastruktur. Regionalfonden kritiseres imidlertid kraftigt for mangel på helhedssyn:

- dens interventioner passes ikke ind i integrerede udviklingsprogrammer,
- dens interventioner indgår ikke i en referenceramme af europæiske netværk og fysisk planlægning,
- konsekvenserne af en manglende helhedsplanlægning er ikke blot, at udviklingseffekterne udebliver, men også en yderligere »marginalisering« af regioner.

10.3. I tidsrummet 1988-1993 vil Regionalfonden bruge en tredjedel af sine midler til basisinfrastruktur, overvejende i mål nr. 1-regioner, i forbindelser med EF-støtterammerne og EF-initiativer som REGEN, INTER-REG, STAR, TELEMATICA, EUROFORM. Til transport alene har Regionalfonden bevilget ca. 5 335 millioner ECU, heraf 3 611,7 millioner ECU til almindelige veje og motorveje. Den europæiske Investeringsbank finansierede alene i 1989 transportprojekter til et beløb af 2 206 millioner ECU, hvoraf 1 384 gik til projekter af interesse for EF. Rådet godkendte i 1990 et flerårigt program (1990-1992) med et budget på 328 millioner ECU til finansiering af større europæiske projekter. Også EKSF-lån anvendes til finansiering af transportinfrastruktur.

10.4. Trods den betydelige investeringsindsats — som ganske vist blev ledsaget af et gradvis fald i medlemsstaternes offentlige investeringer i 1980'erne — er transportsystemerne nu inde i en generel krise.

10.4.1. Den rivende udvikling i 1980'erne, omlægningerne i industriproduktionen, hvor traditionelle brancher rammes af krise og nye sektorer dukker op på nye områder, det øgede internationale samkvem og den voksende samhandel, lavere bilpriser, befolknings-tilvækst og turistboom — er alle faktorer, der øver et voldsomt pres, som de eksisterende transportnet ikke længere kan modstå. I en nylig rapport fra Kommissionen fastslås det:

»For nogle år siden passerede Europa det punkt, hvor der ikke er nogen vej tilbage, og hvor enhver tilvækst i trafikken har negative konsekvenser. Summen af de negative faktorer synes at neutralisere den ekstra velfærd, effektivitet, komfort og lettelse, der skulle komme fra en stigning i trafikomfanget.«

10.4.2. Størstedelen af trafiktilvæksten er sket inden for vej- og lufttrafik. De mest trafikoverfyldte regioner er Sydøstengland, Benelux, den centrale og vestlige del af Tyskland samt Nordøstfrankrig: de skriver sig for 80 % af vejtrafikken i EF, som er centreret omkring aksen London-Milano. I 1990'erne forudses en tilvækst i biltrafikken på 70 % i Nordeuropa, og på ikke mindre end 300-500 % i Sydeuropa. Den samlede transporterede godsmængde nord/syd over Alperne steg fra ca. 27 millioner t i 1970 til ca. 56 millioner t i 1985 [oplysning fra den internationale jernbanesammenslutnings (IUR) årsberetning 1988]. Jernbanernes godsmængde steg i samme periode fra 21,6 millioner t til 25,9 millioner t, men deres andel i godstransporten faldt fra 81 % til 46 %, samtidig med at godsmængden transporteret ad landevej steg fra 5 millioner t til 30 millioner t.

10.4.3. I Sydeuropa er visse områder overfyldte på grund af dårlig byplanlægning; situationen forværres af, at infrastrukturen i forvejen er forsømt. De mest overfyldte byer i Europa er Athen, Rom, Madrid og Barcelona. I ovennævnte rapport »Transport 2000 Plus« er det beregnet, at de europæiske udkantsregioner gennemsnitligt må bære en ekstraomkostning på 5 % på grund af mangelfuld transportinfrastruktur; i Irland ligger ekstraomkostningen på 9 %; dette påfører erhvervslivet en alvorlig byrde.

10.5. Taloplysningerne ovenfor viser, at jernbanernes rolle er vigende inden for såvel godstransport som passagerbefordring. Tendensen er særlig udtalt i Italien, Spanien, Portugal og Grækenland, hvor transport ad bane anses for at være langsom, dyr, lidet pålidelig og lidet fleksibel, og hvor kombineret transport ikke er særligt udviklet. Hovedårsagen til denne tingenes tilstand skal søges i den nationale politik, som har prioriteret vejtransporten højest. Men Fællesskabet bærer også sin del af ansvaret. Når banerne ikke har været i stand til at absorbere en større del af tilvæksten i den indre

EF-trafik, skyldes det mangelen på en konsekvent sammenkobling af medlemsstaternes jernbanenet. Konsekvensen er, at banerne i EF har en langt ringere andel i godstransporten (18 %) end tilfældet er i USA (95 %), hvor omkostningerne pr. kilometer ligger på 15 cent mod 35 cent i EF. Den seneste tids prioritering af højhastighedsbaner, som i sig selv er berettiget, er ikke blevet ledsaget af en politik, der genopretter ligevægten, og skærper derfor de eksisterende uligheder.

10.6. Kystskibsfart kunne have været, og kan vel stadig, specielt i en kombi-transportssammenhæng, blive et økonomisk bæredygtigt alternativ, som kan dæmme op for overfyldning. EF-handelsflådens tonnage er blevet halveret fra 1980 til 1988, og dens andel i verdenshandelsflåden er faldet fra 30 % til 15,4 %. Middelhavshavnene kan ikke tilbyde kystskibsfarten og kombi-transporten tilfredsstillende infrastruktur og deres driftsbetingelser ligger generelt under middel. Der er endnu langt til det punkt, hvor der er ensartede EF-kvalitetsnormer for havneinfrastruktur og -drift.

10.6.1. EUROS-programmet (europæisk skibsregister parallelt med de nationale skibsregistre), der har til formål at samle så mange skibe som muligt under EF-flag — en absolut betingelse for at kunne drive cabotage i EF — skrider ikke frem som påtænkt på grund af modstand fra de fleste medlemsstaters side mod EUROS-programmet. Modstanden skyldes først og fremmest, at EUROS-skibsregistret mister en væsentlig del af sit indhold for at kunne udgøre et incitament for skibsfarten i EF. Navnlig lider liberaliseringen af cabotage-trafikken under modstanden fra de fem middelhavslande. Deres modstand skyldes først og fremmest:

- frygt for konkurrence fra de økonomisk stærkere nordlige EF-landes flåder,
- de lave lønomkostninger i EF's sydlige del,
- bekymring for, at en liberalisering vil ramme de ikke-rentable ruter til ø-områderne.

10.7. Samme frygt nærer de sydlige EF-lande i forhold til den igangværende liberaliseringsproces inden for vejtransporten. Over for store, velorganiserede, informerede virksomheder i de centrale dele af EF står hundredtusinder af små italienske og spanske virksomheder, ofte med kun ét transportmiddel. Dette ulige styrkeforhold, hvor de svage ofte ikke respekterer sociale bestemmelser, har to logiske konsekvenser:

- en omstillings- og koncentrationsproces, som skaber yderligere arbejdsløshed,
- stadig flere bliver underleverandører.

10.8. Alt peger således mod mangelen på en egentlig fælles transportpolitik, selv om den faktisk optræder som en målsætning i Rom-Traktaten. EF-Domstolen gør opmærksom herpå i sin berømte kendelse af 22. maj 1985⁽¹⁾. Den omstændighed, at det i første række, og med rette, er statens og regionens ansvar at løse egne transportproblemer, har imidlertid til følge, at den lokale prioritering klart går forud for den europæiske. Den manglende forståelse for transportinstrumentets rolle i regionalpolitikken har dybtgående konsekvenser for samhørigheden.

DEL C — KONKLUSIONER OG FORSLAG

11. Forslag til, hvorledes målsætningen om økonomisk og social samhørighed kan inddrages i EF's politikker

11.1. Analysen af de EF-politikker, der ikke direkte har til formål at sikre samhørigheden og genoprette balancen på det økonomiske og sociale område, er ikke udtømmende og undlader at behandle visse vigtige politikker. Dog er der tilstrækkelig baggrund for

- at konstatere, at der i de fleste tilfælde ikke findes en komplet, veldokumenteret og pålidelig evaluering af de forskellige EF-politikkers indflydelse på de ugunstigt stillede regioners økonomi og samfund, og at det er vanskeligt blot at foretage en delvis evaluering,
- at understrege, at undtagelsen er den fælles landbrugspolitik og den kommende økonomiske og monetære Union, for hvilke der foreligger konsekvensanalyser og pålidelige prognoser,
- at påvise, hvilke mekanismer der fremkalder de grelleste forvridninger, hvilke foranstaltninger der begunstiger de stærkeste regioner eller uddyber skævhederne, hvilke færemønter de nye politikker rummer, og hvilke der allerede i dag viser sig på grund af en manglende fælles politik,
- at fremsætte forslag til nærmere overvejelse i forbindelse med hver enkelt af de undersøgte politikker med henblik på en reel overholdelse af Rom-Traktatens artikel 130 B.

11.2. I forbindelse med Den økonomiske og monetære Union må der lægges vægt på to aspekter for at mindske de ovenfor nævnte risici og udnytte Unionens fordele fuldt ud til at lette vejen mod samhørighed.

11.2.1. Det er for det første nødvendigt, som under-

⁽¹⁾ Sag 13/83: Parlamentet mod Rådet.

streget i ØSU's udtalelse af 27. februar 1991⁽¹⁾ om Den økonomiske og monetære Union, punkt 1.2.9, at undgå, at EF-landene deles i to udviklingsklasser. Oprettelse af forskellige valutaområder ville udvide kløften mellem de stærkeste og de svageste regioner og gøre det endnu vanskeligere at slå bro over den.

11.2.2. For det andet er en monetær union kun tænkelig, såfremt den ledsages af en fælles økonomisk politik, »som i en situation med øget pengestabilitet samtidig tager sigte på en afbalanceret økonomisk vækst, konvergens i levestandarden, høj beskæftigelse og udenrigsøkonomisk ligevægt«⁽²⁾. Uden at målsætningen om prisstabilitet overses, skal Det europæiske Centralbanksystem derfor — samtidig med, at dets autonomi bevares — støtte EF's økonomiske politik. Den skal til gengæld tage hensyn til de nationale foranstaltninger, der er nødvendige for at eliminere arbejdsløsheden, de strukturelle mangler og de regionale skævheder.

11.2.3. En fælles økonomisk politik forudsætter, at der fastsættes fælles målsætninger, og at EF's rolle styrkes på visse grundlæggende prioriterede områder, herunder regionalpolitikken. I punkt 59 i rapporten om en økonomisk og monetær Union i Det europæiske Fællesskab (Delors-rapporten) af 12. april 1989 vurderes det, at det kan blive nødvendigt at styrke EF's struktur- og regionalpolitik og tilpasse de forskellige instrumenter til ØMU's krav og at overføre yderligere strukturmidler til medlemsstaterne. Det er navnlig vigtigt at udvikle strukturpolitikken for perioden 1993-1997, dvs i den fase, der kommer før ØMU's fulde ikrafttræden, hvor medlemsstaterne udfolder de største bestræbelser på at opnå økonomisk konvergens.

11.2.4. Af interesse er endvidere Kommissionens forslag om at indføre et særligt finansieringsinstrument, der skal anvendes, når en eller flere medlemsstater står over for alvorlige økonomiske problemer, eller når hensynet til den økonomiske konvergens kræver en særlig EF-indsats sideløbende med de nationale tilpasningsstrategier. Da den økonomiske styrke, som bestemmer størrelsen af medlemsstaternes bidrag til udlevelingen af de regionale skævheder, varierer fra medlemsstat til medlemsstat, bifalder ØSU Maastricht-topmødets beslutning om at oprette en formålsbestemt samhørighedsfond. Der skal dog gives garanti for, at fondens midler kommer de regioner til gode, som er støtteberettigede ud fra Fællesskabets kriterier.

11.3. Hvad angår den fælles landbrugspolitik, må udgangspunktet være en tilpasning af dens målsætninger til den nuværende radikalt forandrede situation, hvor problemet ikke så meget er selvforsyning med fødevarer som overskud af visse produkter i verdensmarkedssammenhæng og truslen mod miljøet.

11.3.1. Det store antal beskæftigede i landbruget i visse regioner skyldes underudvikling og manglende alternative jobmuligheder, hvilket stiller krav om en bedre sammenhæng mellem regionalpolitik og landbrugspolitik. Denne bør i stigende grad gå over til at lægge vægt på støtte til strukturelle ændringer som led i en samlet strategi for arealanvendelsen i landdistrikterne.

11.3.2. Denne fremgangsmåde indebærer, at en fælles interventionsmekanisme bliver uaktuel, og at de strukturelle interventioner skal vedtages fra sag til sag under hensyntagen til socioøkonomiske kriterier, landbrugsbedrifternes struktur og art og de omkostninger, der er forbundet med den perifere beliggenhed. Støtten skal ikke kun være økonomisk, men også sigte mod at sætte bedrifterne i stand til at klare sig på markedet og gradvist tilpasse priserne til verdensmarkedet. De finansielle ressourcer, der øremærkes til udviklingen i landbrugsområder, bør forøges, således at landdistrikterne får kompensation for tab, som måtte opstå som følge af reformen af landbrugspolitikken.

11.3.3. Den nye fælles landbrugspolitik skal lægge større vægt på kvalitet end kvantitet (ikke blot for at kunne konkurrere på verdensmarkederne, men også til gavn for forbrugerne) og tilskynde til opfindsomhed og initiativ, hvilket kræver en stor indsats med hensyn til organisation, forskning og samarbejde: hvad og hvorledes skal der produceres, hvorledes skal der sælges og forarbejdes, og hvorledes skal landbruget kombineres med andre aktiviteter.

11.3.4. I denne proces bør landbruget ikke overlades til sig selv, men støttes, ikke kun strukturelt, men også gennem socioøkonomiske »stødpuder« (indkomststøtte, førtidspension, støtte til ekstensivering af afgrøder og støtte til de små producenter). I denne forbindelse kommer de små producenter til at spille en ny rolle som samfundsnyttige vogtere af miljø og landskab.

11.3.5. Kommissionens nye forslag om »Den fælles landbrugspolitik udvikling og fremtid« [dok. KOM(91) 258 endelig udg.] indeholder prisværdige målsætninger, skønt økonomisk og social samhørighed

⁽¹⁾ EFT nr. C 102 af 18. 4. 1991, s. 24.

⁽²⁾ EFT nr. C 329 af 30. 12. 1989, s. 44.

ikke fremstår som et klart mål, men synes ikke at være et afgørende skridt i den retning, der forfægtes i nærværende udtalelse.

11.4. Socialpolitikken må betragtes som et væsentligt element i den økonomiske og sociale samhørighed. En aktiv politik, der har til formål at mobilisere de menneskelige ressourcer, er forudsætningen for en avanceret »intraindustriel« udvikling, der kræver arbejdsmarkedets inddragelse og konsensus.

11.4.1. En sådan fremgangsmåde er gjort mulig og lettere at følge efter resultaterne af topmødet i Maastricht: udvidelsen af EF's beføjelser og af området for flertalsbeslutninger, indføjes af en protokol om Det sociale Charter i EØF-Traktaten og forpligtelsen til at gennemføre det.

Gennemførelsen sker under hensyntagen til subsidiaritetsprincippet, også kaldet nærhedsprincippet, sådan som det er defineret i EF-Traktatens artikel 3 B.

Det er dog skuffende, at Fællesskabet ikke kunne træffe afgørelse om en fælles, for alle gældende, foranstaltning til gennemførelse af social- og arbejdsmarkedspolitikken.

ØSU håber, at alle politiske, institutionelle og retlige midler sættes ind på at undgå, at der udløses en proces, som kan svække den økonomiske og sociale samhørighed yderligere.

11.4.2. Kommissionens nyligt fremsatte forslag til Rådets henstilling til medlemsstaterne om overensstemmelse mellem målene og politikken for social tryghed [dok. KOM(91) 228 endelig udg.] er utilstrækkeligt ud fra en samhørighedssynsvinkel, først og fremmest fordi det ikke tager hensyn til behovet for at tilnærme socialsikringsudgifterne til EF-gennemsnittet i de medlemsstater, hvor de er lavest [jf. ovenstående punkt 1.1.8 og ØSU's udtalelse af 28. november 1991⁽¹⁾]. ØSU mener, at det nøje bør undersøges, hvilke følger Den økonomiske og monetære Union og den økonomiske konvergenspolitik vil få for de sociale udgifter og socialsikringsystemerne i medlemsstaterne.

11.4.3. I denne forbindelse er den aftale, der den 30. oktober 1991 blev indgået mellem EFS (Den europæiske faglige Samarbejdsorganisation), UNICE (Sammenslutningen af industri- og arbejdsgiverorganisationer i EF) og CEEP (Det europæiske Center for offentlige Virksomheder), af stor betydning. Dette bekræftes af, at regeringskonferencen om den politiske union i den nævnte protokol i det store og hele har overtaget de forslag til formulering af de forskellige emneområder, som er udtryk for de uafhængige arbejdsmarkedsparters fælles holdning.

11.4.4. Efter den aftale, der er indgået mellem arbejdsmarkedets parter, er et EF-retsgrundlag, som støtter udviklingen af kollektive forhandlinger, og en lovgivning, der støtter organisationsfriheden, uundværlige for den sociale samhørighed, der indledes med en tilnærmelse mellem de forskellige systemer, der regulerer forholdet mellem arbejdsmarkedets parter, i retning af mere avancerede former for medbestemmelse. Dette skulle have en positiv effekt på udviklingen i de ugunstigt stillede regioner.

11.5. En erhvervsuddannelsespolitik, der lever op til markedets hyppigt skiftende krav, er kun mulig, hvis der findes et effektivt alment uddannelsessystem, som både efteruddannelse og uddannelse af svage målgrupper kan bygge på. Med dette for øje vil det være hensigtsmæssigt at udvikle EF's funktion som koordinator og samarbejdsorgan i forbindelse med infrastrukturpolitik og økonomisk støtte på dette område.

11.5.1. Det afgørende punkt er overgangen fra et »passivt« udbud af arbejdskraft til et uddannelsessystem, der indgår i en udviklingspolitik, med henblik på at stimulere væksten i produktiv virksomhed. I selve erhvervsuddannelsesbegrebet må indgå målet om at forbedre arbejdskraftens produktivitet i de eksisterende aktiviteter og at anvende det foreliggende lokale potentiale til nye aktiviteter tilknyttet lokal udvikling.

11.5.2. Dette skal ikke blot forstås som et simpelt bånd mellem en uddannelsesaktivitet og et udviklingsprojekt, men som en aktiv forbindelse mellem uddannelsessystemet, markedets behov, arbejdstagernes forventninger og udviklingspotentialet. Det forudsætter følgende:

- at foranstaltningernes opsplitning på forskellige institutioner overvindes,
- at der i alle regioner oprettes et koordinationscenter for alle institutioner og instrumenter på udviklings- og uddannelsesområdet (et regionalt »observatorium«), herunder arbejdsmarkedets parter,
- at der skabes en ny slags »forvalter af menneskelige ressourcer«, der skal tage vare på samspillet mellem alle produktionsfaktorerne,
- at virksomhederne er villige til at lade deres efteruddannelsesforanstaltninger indgå i et bredere system.

11.5.3. Denne form for koordinerede foranstaltninger kræver et mere indgående kendskab til situationen og dermed en væsentlig teknisk forbedring af dataindsamlingsinstrumenterne, der især er beregnet på:

- regional og lokal anvendelse,

⁽¹⁾ EFT nr. C 40 af 17. 2. 1992, s. 22.

- at skaffe bedre kendskab til situationen i den offentlige sektor, i de mindre virksomheder og i »mikroøkonomien«, hvis beskæftigelsesmuligheder ofte glemmes.

11.5.4. Regionernes og de lokale myndigheders større ansvar for udviklingen af deres områder betyder imidlertid, at deres aktioner skal afstemmes efter nationale og EF-mål og retningslinjer under hensyntagen til det indre markedets omfang og prioriteter⁽¹⁾. Koordinering på decentralt plan skal derfor følges op af en tilsvarende koordinering på EF-plan, i første omgang af foranstaltninger iværksat under strukturfondene, Task Forcen og forsknings- og udviklingspolitikken, og de eksisterende instrumenter såsom Det stående Udvalg for Beskæftigelse og Beskæftigelsesobservatoriet skal udnyttes bedre.

11.6. Hvis miljøpolitikken virkelig skal integreres i den økonomiske politik og udviklingspolitikken, skal problemerne også løses efter markedets spilleregler. Miljøomkostningerne må prissættes og via skatte- og afgiftsregler indregnes i de omkostninger og priser, som skal betales af investorer og forbrugere⁽²⁾. »Forureneren betaler«-princippet skal ligeledes udvides til at gælde i alle medlemsstaterne. Kommissionens forslag om at indføre en gradueret afgift på energiforbrug og CO₂-emission, der undtager vedvarende energikilder, er et skridt i denne retning og et af de midler, der kan overvejes.

11.6.1. Foruden sanktioner, der stiller forureneren til ansvar, bør der også være positive incitamenter til at handle. De regioner, som har det største udviklingsbehov, de regioner, som skal rette op på skader fra tidligere industrivirksomhed eller fra overudnyttelse af jorden eller hele landskabet, samt de regioner, der skal beskytte sjældne naturlige levesteder, har behov for særlige lettelser:

- gennem de allerede eksisterende instrumenter som f.eks. strukturfondene, eller særlige instrumenter som f.eks. ENVIREG,
- gennem et nyt permanent økonomisk instrument for miljøet, som f.eks. LIFE [dok. KOM(91) 28 endelig udg.] baseret på solidaritet til fremme af samhørigheden,
- gennem en mere gradvis gennemførelse af EF's forskrifter i de økonomisk svage medlemslande.

11.6.2. Den fremtidige vækst i de aktiviteter, der er direkte knyttet til miljøproblemer, hænger tæt sammen med udviklingen af EF's politikker og forskrifter og med de disponible midler.

11.6.3. Den største udvikling forventes på området for affaldsforvaltning og vandbehandling — som med hensyn til beskæftigelse og merværdi allerede udgør mere end halvdelen af miljøsektoren — med udsigt til en årlig vækst på 6-7 % og 30 000 nye arbejdspladser. Prognoserne for miljømarkedets potentielle årlige vækst giver Portugal en førsteplads med 13 %, efterfulgt af Spanien med 11,8 % og Grækenland med 10,4 %. Tyskland ligger lavest med 3,4 %.

11.6.4. Det er derfor vigtigt ikke at forsømme lejligheden til at udvikle en national industri, idet man erindrer, at 80 % af arbejdsstyrken i denne sektor har et temmeligt lavt kvalifikationsniveau, medens 20 % er højt kvalificerede teknikere.

11.7. Med hensyn til forsknings- og udviklingspolitikken, hvor kravet om at konkurrere på verdensplan har en tendens til at styrke dem, som i forvejen er stærke, skal der hovedsageligt sættes korregerende ind på to punkter:

- Prioriteringen skal ændres: man skal ikke udelukke gå efter toppræstationer, men derimod sikre, at der investeres kraftigere i de ugunstigt stillede regioners forsknings- og udviklingspotentiel.

- Der skal skabes synergi mellem EF's politik og medlemsstaternes politik.

11.7.1. Det er ikke alle forskningsaktiviteter, der af økonomiske grunde behøver at være placeret i de mest udviklede områder. Det gælder f.eks. forskning i vedvarende energikilder, bioteknologi og genteknik i landbruget, behovet for at udvide forskningen for at sikre en bedre udnyttelse af de menneskelige og andre ressourcer og forskningens og innovationens centrale betydning i forbindelse med relancering af industrizoner i tilbagegang.

11.7.2. Koordinering af foranstaltningerne på EF-plan, nationalt plan og regionalt plan er formodentlig det bedste middel til at sikre, at EF's politik for forskning og udvikling også bidrager til økonomisk og social samhørighed.

11.7.3. Uden en forskningspolitik vil den knowhow, der findes i store virksomheder, som etablerer sig i tilbagestående regioner, forblive i de enkelte virksomheder og ikke spredes til hele produktionssystemet.

11.7.4. Portugal kan tjene som eksempel til efterfølgelse med sit »Science«-program, der opstiller en ramme for nationale foranstaltninger, strukturfondenes interventioner og de foranstaltninger, der er indført som led i EF's forsknings- og udviklingspolitik.

⁽¹⁾ »Regionaludvikling og erhvervsuddannelse«, Interregionalt Forum, 24.-26. oktober 1984, CEDEFOP, Berlin.

⁽²⁾ anbefaling af Organisationen for økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD), januar 1991.

11.8. I forbindelse med industripolitikken bør EF fortsætte og uddybe det arbejde, der blev indledt med Kommissionens nylige meddelelse om »Industripolitik i et åbent og konkurrencebaseret miljø«⁽¹⁾. Målet skulle være at samle alle de forskellige foranstaltninger, som hører ind under begrebet industripolitik, og udarbejde den strategiske målsætning for økonomisk og social samhørighed, idet det med enkelte klare principper gøres klart, hvad den indebærer.

11.8.1. For det første skal der træffes et klart valg om en udvikling af intra-industriel karakter — idet den simple og illusoriske udnyttelse af komparative fordele opgives — med alle de konsekvenser dette har for infrastruktur, uddannelse, forskning og socialpolitik.

11.8.2. For det andet skal der træffes et modigt valg om at anvende incitamenter og afskrækning for at sikre en mere afbalanceret geografisk fordeling af produktionsaktiviteterne og dermed forhindre yderligere koncentration i EF's industrielle centrum. I stedet skal en polycentrisk udvikling langs Middelhavsbækkenet (med henblik på forbindelserne med tredjelandslande), langs den atlantiske »bue« (fra Skotland over Irland til Portugal) og langs en akse, der går fra Østtyskland til de østeuropæiske lande, fremmes.

11.8.3. For det tredje skal man sigte mod at tilvejebringe en balance i de tilbagestående regioner mellem udvikling af det lokale potentiale og etablering af udefra kommende store virksomheder. Udviklingen af det lokale potentiale er vigtig for mobiliseringen af de lokale ressourcer og dannelsen af et permanent, aktivt netværk af mindre virksomheder, selvstændig erhvervsvirksomhed og tjenesteydelser; men dette er ikke tilstrækkeligt til at garantere en intra-industriel udvikling med fuld udnyttelse af mulighederne i enhedsmarkedet. Man bør tilskynde store nationale og europæiske virksomheder til at slå sig ned med deres kapital, teknologi og forvaltningsevne, ikke blot ved at gøre miljøet attraktivt og imødekommende, men også ved at føre en politik, der begunstiger kapitalinvesteringer.

11.8.4. For det fjerde: da man ved, at gennemførelsen af det indre marked skærper konkurrencen på verdensmarkedet og udløser en permanent industriel omstillingsproces, er det af afgørende betydning, at man

kan styre disse processer i opløbet og dermed hindre, at der hele tiden opstår nye områder i industriel tilbagegang med risiko for marginalisering og spild af menneskelige og materielle ressourcer. Evnen til at omstrukturere i tide med arbejdsmarkedsparternes deltagelse og konsensus og uden at tabe ressourcer på gulvet vil i stadig højere grad indgå som en del af den knowhow, der er nødvendig for at overleve i konkurrencen mellem de højtindustrialiserede områder.

11.8.5. Klare forestillinger om, hvilken retning udviklingen skal tage, og en forudgående analyse af konsekvenserne af det indre markeds gennemførelse for hver enkelt region må udgøre grundlaget for fastlæggelsen af FSR (fællesskabsstøtterammer)-prioriteterne, udvælgelsen af de integrerede programmer, der skal finansieres, samt udformningen af EF's interventioner og programmer som omtalt i punkt 8.1.

11.9. Konkurrencepolitikken kan spille en væsentlig rolle i genoprettelsen af balancen mellem regionerne, forudsat at den ikke anvendes strengt formelt til at forsvare markedsreglerne, men accepterer og inddrager målsætningerne om økonomisk og social samhørighed. Iværksættelsen af det indre marked kræver nu mere end nogensinde en »aktiv« konkurrencepolitik, som tager hensyn til den enorme indsats, de ugunstigt stillede regioner må yde, og som erkender behovet for, at de nationale eller regionale instanser tildeler virksomhederne en særlig støtte i overensstemmelse med EØF-Traktatens bestemmelser.

11.9.1. Det er især nødvendigt at udvikle instrumenter, som sikrer en regionalt set effektiv graduering af støtten, som gives på nationalt eller regionalt plan, i overensstemmelse med de EF-regionalpolitiske kriterier.

11.9.2. ØSU bifalder Kommissionens bestræbelser på at differentiere konkurrencepolitikken på en sådan måde, at der opnås en mere streng og restriktiv kontrol med EF-støtte og statsstøtte samt med håndhævelsen af reglerne i de stærke regioner samtidig med, at der udvises større fleksibilitet over for de regioner, der er omfattet af mål nr. 1 og 2.

11.9.3. ØSU udtrykker ønske om, at registreringer af den offentlige støtte, som ikke er gennemsigtig for øjeblikket, forbedres væsentligt, og at der tilvejebringes en klarere, sammenlignelig oversigt over bl.a. den offentlige støtte, der ydes af andre administrative myndigheder end de centrale myndigheder.

⁽¹⁾ Dok. KOM(90) 556 endelig udg. — EFT nr. C 40 af 17. 2. 1992, s. 15.

11.10. Transportsystemernes geografiske koncentration og overbelastning er to sider af det samme problem, som fører til pladsmangel og virker som en bremse for udviklingen.

11.10.1. Løsningen kan også her kun være en decentralisering af den økonomiske udvikling. Derfor hilses Kommissionens initiativ med meddelelsen om »Europa 2000« varmt velkommen. En effektiv genopretningspolitik kræver nemlig også EF-kompetence inden for fysisk planlægning med respekt for de nationale og regionale myndigheders opgaver og beføjelser ⁽¹⁾.

11.10.2. Det er netop den perifere beliggenhed og mangelen på forbindelsesveje, som forhindrer de tilbagestående regioner i at drage nytte af den omstændighed, at direkte adgang til råstoffer og energikilder nu har mindre betydning for virksomhedernes valg af placering. Dersom transportens og alle andre kommunikationsformers komplekse problematik ansues samlet i en EF-ramme — f.eks. i form af et transeuropæisk net — vil der lettere kunne skabes den nødvendige balance mellem centrum og periferi med henblik på en forlængelse af kommunikationslinjerne til middelhavslandene uden for EF og Østeuropa.

11.10.3. Et omfattende program, der sammenkobler medlemsstaternes jernbanenet, ville betyde en væsentlig styrkelse af især jernbanetransportens rolle, og det ville samtidig udgøre en solid udviklingsbaseret referenceramme for EF's økonomiske interventioner. Tættere samarbejde mellem nationale selskaber og et standardiseret europæisk netværk, specielt beregnet på at absorbere den konstante øgning af godstransporten, vil være et afgørende skridt i retning af oprettelsen af et europæisk jernbanenet.

11.10.4. Forbedringen og udvidelsen af transportnettet til at dække hele Europa kræver en betydelig økonomisk indsats i form af privat kapitalinvestering, og infrastrukturomkostningerne vil blive betalt af brugerne. Offentlig støtte er imidlertid afgørende for projekter, hvis udbytte først og fremmest er af samfundsøkonomisk karakter. Det gælder for udkantsregionerne, hvor befolkningstætheden er lavere og afstandene større, for offentlig transport over mellemlange afstande og for de multimodale infrastrukturer, som er økonomisk berettigede på lang sigt i fremskridtets og udviklingens interesse.

11.10.5. Med hensyn til fjernelsen af barriererne for fri bevægelighed gennem gradvis ophævelse af kvotarestriktionerne for vejgodstransporten skal det erindres, at Rådet i juni 1990 forpligtede sig til at undersøge

muligheden for at gøre denne foranstaltning afhængig af indførelsen af en krisemekanisme, hvorefter der gives dispensation til medlemsstater, hvis transportvirksomheder oplever et drastisk fald i efterspørgslen. De pågældende foranstaltninger blev vedtaget af Rådet i december 1990.

12. Konklusioner og forslag vedrørende en EF-strategi

12.1. Den hidtidige analyse, der ganske vist er ufuldstændig, fordi vigtige politiske områder som f.eks. energipolitikken ikke er blevet undersøgt, har navnlig gået ud på at påvise de forskellige politikkers kvalitative og kvantitative mangler hvad angår samhørigheden, da det var hensigten at give en forklaring på, at de regionale forskelle stadig øges til trods for de regionalpolitiske foranstaltninger, der er blevet truffet gennem de seneste 15 år. Dog må man ikke overse:

- at der absolut betragtet kan konstateres en mærkbar forbedring af de økonomiske og sociale vilkår i mange af de undersøgte områder,
- at det også må betragtes som en relativ succes, hvis det kan påvises, at en yderligere forøgelse af skævhederne er blevet forhindret,
- at de fordele, som det indre marked og Den økonomiske og monetære Union betyder for de højtudviklede områder, også kommer de forfordelte områder til gode, fordi de forbedrer Europas internationale konkurrenceevne.

12.1.1. Over for disse positive betragtninger står imidlertid to andre:

- i forbindelse med gennemførelsen af Den økonomiske og monetære Union er fordelene for de forfordelte regioner i overvejende grad »langsigtede«, mens der »på kort sigt« opstår »omkostninger ved tilpasningen«. Denne tankegang, der ikke just er fremmede for samhørigheden, genfindes også i Cecchini-rapporten om »Omkostningerne ved Europas opdelt marked«,
- i begrebet »økonomisk og social samhørighed« ligger ikke bare en absolut forbedring af vilkårene, men også en »etablering af ligevægt«, dvs. en »real konvergens«, der må forstås som indbyrdes tilnærmelse af den disponible indkomst, af de økonomiske og sociale strukturer, af de sociale systemer og af forholdene mellem arbejdsmarkedets parter. I virkeligheden er der tale om et politisk begreb, der er udtryk for den »politisk og socialt acceptable« niveauforskel mellem regionerne. Det er en størrelse, der er undergivet den historiske udvikling, og efterhånden som EF etablerer sig som en økonomisk og politisk union, vil tolerancemargenen blive snævrere og snævrere.

⁽¹⁾ Dok. KOM(90) 544 endelig udg. — EFT nr. C 339 af 31. 12. 1991, s. 18.

12.2. Nu som før står valget — på EF- og på nationalt plan — mellem følgende to muligheder:

- at omdirigere midlerne til de forfordelte regioner med det formål (eller det håb?) at bidrage til deres udvikling, eller
- at støtte udviklingen i de områder, der har det mest effektive produktionssystem, for derefter at omfordele de producerede ressourcer.

I det første tilfælde ligger hovedrisikoen i de tekniske problemer, der er forbundet med en effektiv ressourceallokering, og i at fordelene — som det fremgår af vor analyse — ikke fuldt og helt kommer de forfordelte områder til gode. Det andet tilfælde indebærer en indirekte fordel for alle. Den gennemsnitlige indkomst per capita i Fællesskabet stiger stærkere, men også social- og miljøudgifterne bliver større, og skævhederne forøges.

12.2.1. Tilsyneladende har man — i overensstemmelse med Traktaterne — valgt den første løsning, dvs. man har afvist at yde ren indkomststøtte og besluttet ved hjælp af strukturfondene at styrke mulighederne for fremtidige indkomststigninger i de svagere regioner. I praksis har bestræbelserne på at gennemføre denne mulighed ikke ført til det ønskede resultat. Strukturfondene råder over 0,3 % af Fællesskabets BNP og kan ikke alene sikre samhørighed, især ikke når andre vedtagne EF-politikker har en tendens til at forstærke eksisterende uligheder.

12.3. Regionalpolitikken og strukturfondene er et vigtigt symbolsk og konkret udtryk for Fællesskabets politiske vilje til opnåelse af samhørighed. De kan imidlertid ikke alene løse problemet, ikke engang på lang sigt.

Dette strider mod den store betydning, som regeringskonferencen om Den politiske Union tillagde den økonomiske og sociale samhørighed, der blev nævnt først blandt unionens formål (art. B) og er genstand for en særlig protokol.

Desto større betydning får dermed »de øvrige EF-politikker« og efterlevelsen af de to første sætninger i artikel 130 B (pkt. 1.3.11), særlig for så vidt angår den fælles landbrugspolitik og Den økonomiske og monetære Union.

12.3.1. ØSU anser det for afgørende, at regionalpolitikken og de øvrige EF-politikker virker sammen, og

at økonomisk og social samhørighed integreres som målsætning i disse politikker og dermed fremmes.

12.3.2. Med dette for øje vil det være hensigtsmæssigt, at Kommissionen til Rådets godkendelse forelægger et »handlingsprogram for økonomisk og social samhørighed«, som skal omfatte al EF-politik på det økonomiske og sociale område.

12.4. Hvis alle EF-politikker får til formål at fremme samhørigheden, kan de forskellige former for strukturpolitik koordineres mere effektivt og de trufne foranstaltninger — via en dertil egnet administrativ struktur — gensidigt styrke hinanden⁽¹⁾. Dermed ville regionalpolitikken og strukturfondene få en meget positiv rolle, nemlig ikke blot at overføre midler, men også at levere formål, strategier, rammer og udviklingslinjer til den samlede EF-politik.

12.5. Halvvejs gennem strukturfondsreformen er situationen relativt tilfredsstillende både angående de finansielle forpligtelser og udformningen af de integrerede operationelle programmer. Med hensyn til den praktiske gennemførelse er der derimod brug for store fremskridt og for at overvinde en lang række vanskeligheder, der har at gøre med de komplicerede procedurer, der overordentligt talrige administrative instanser der er involveret, den manglende fleksibilitet, og endelig det forhold at arbejdsmarkedets parter ikke systematisk inddrages. Alle disse elementer kan føre til, at der ikke kommer noget ud af partnerskabet, som er et af reformens hovedpunkter. Hertil kommer, at det i visse tilfælde har været vanskeligt at gennemføre programmerne, fordi makroøkonomiske problemer har begrænset nogle medlemsstaters muligheder for at betale udgifterne.

12.6. Inden udgangen af 1992 skal der træffes vigtige beslutninger om de nye finansielle perspektiver og de nye forordninger, der skal træde i kraft i 1993. Tiden er derfor inde til at foreslå forbedringer af reformen under hensyntagen til de hidtidige erfaringer og til de nye krav, der følger af den økonomiske unions gennemførelse.

12.6.1. Det er ØSU's opfattelse, at der bør stilles flere midler til rådighed for strukturfondene til supplerende af de bestræbelser mod økonomisk konvergens, som nogle lande udfolder med begrænsninger af deres offentlige udgifter til følge. På den baggrund ville det være mere hensigtsmæssigt, om EF's indtægtssystem i højere grad byggede på de enkelte landes BNP. Intentioner i den retning har regeringskonferencen bragt til udtryk i sidste afsnit i protokollen om økonomisk og social samhørighed.

⁽¹⁾ Revisionsrettens rapport, EFT af 12. 12. 1990, kap. 7, punkt 7-91.

12.6.2. Øgede midler og udvidelsen af de politiske opgaver som følge af den politiske unions gennemførelse kræver en tilsvarende udvidelse af EF-institutionernes administrative kapacitet og af Europa-Parlamentets demokratiske kontrol, ligesom ØSU og alle berørte parter (medlemsstater, regioner, arbejdsmarkedets parter) i højere grad må medinddrages.

12.6.3. Det er Kommissionens opgave at sørge for rammeplaner, der indeholder målsætningerne for den fysiske planlægning i EF, men ved udformningen af de regionalpolitiske foranstaltninger må den i højere grad tage hensyn til de enkelte regioners strukturelle, sociale, institutionelle og makroøkonomiske karakteristika. Det er vigtigt, at der udvikles et partnerskab med regionerne, og i den forbindelse kan den beslutning, der blev truffet på regeringskonferencen om Den politiske Union om i de nye traktater at indføje bestemmelser om et Regionsudvalg, få stor betydning.

12.6.4. Det er særligt nødvendigt, at der tages omfattende hensyn til forholdene i de enkelte regioner, at bureaukratiet reduceres, at procedurerne lettes, og at den regionale og lokale administration får større politiske og tekniske muligheder for at påvirke den fysiske planlægning, hvilket kræver mere udbredt anvendelse af nærhedsprincippet.

12.6.4.1. Fællesskabsstøtterammerne (FRS) — der for tiden fungerer udmærket — bør således blive til et mere fleksibelt instrument, der kan tilpasses forholdene og problemernes udvikling, så der bliver tale om en egentlig »programaftale«, der udarbejdes under de lokale myndigheders fulde ansvar. Parallelt hermed bør Kommissionens og tilsynsudvalgenes kontrol med gennemførelsen af EF's støtteordninger styrkes og udvides til også at omfatte koordineringen med andre EF-foranstaltninger.

12.6.4.2. Dette kræver en større indsats i retning af teknisk bistand til regionale og lokale administrationer, som ikke altid har tilfredsstillende kapacitet til at planlægge og administrere de operationelle foranstaltninger, men som er og bliver en forudsætning for regionalpolitikens succes.

12.6.5. Forenklede procedurer i forbindelse med de operationelle programmer kan forøge EF's direkte støtte, hvortil kommer, at de øremærkede midler til projek-

ter af betydning for EF måske ligefrem vil blive fordoblet.

12.6.6. At lade arbejdsmarkedets parter medvirke — hvad man, på det informative område, har forsøgt fra 1989 til 1990 på Kommissionens, Euro-LO's og Sammenslutningen af industri- og arbejdsgiverorganisationer i De europæiske Fællesskabers fælles initiativ (UNICE) — har givet positive resultater, omend deres medvirken både på nationalt og regionalt plan har været yderst begrænset. Konsensus og heraf følgende eventuelle synergieffekter er en nødvendig forudsætning for, at der kan opnås økonomisk og social samhørighed. Deres medvirken må derfor forankres i de nye forordninger og realiseres på alle niveauer under nærmere aftalte former. ØSU foreslår endvidere, at indstillingerne i nærværende udtalelse drøftes med Kommissionen og udbredes, så der kan indledes en debat med arbejdsmarkedets parter i de mest berørte regioner.

12.6.7. Det er også vigtigt i højere grad at inddrage den private kapital — navnlig de store nationale og multinationale foretagender — i de operationelle programmer, f.eks. ved at åbne mulighed for indgåelse af programaftaler mellem myndighederne (Kommissionen, staten, regionen) og private virksomheder under arbejdsmarkedsparternes medvirken og ved at fastlægge gunstige betingelser, så investeringsrisikoen kan reduceres i den nødvendige overgangsperiode, før foranstaltningen virker.

12.7. ØSU støtter beslutningen om, at Kommissionen hvert år skal forelægge en rapport om den økonomiske og sociale samhørighed. Det foreslår, at der nedsættes et ekspertudvalg bestående af velanskrevne uafhængige videnskabsmænd med den opgave at vurdere fremskridtene hen imod økonomisk og social samhørighed. Ekspertudvalgets responsum bør forelægges før Kommissionens rapport, så Kommissionen deri kan tage stilling til det. Både ekspertudvalgets årlige responsum og Kommissionens rapport bør forelægges Parlamentet og ØSU til udtalelse.

Bryssel, den 27. februar 1992.

Michael GEUENICH

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

BILAG

til Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag blev under debatten nedstemt, men dog støttet af mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Punkt 5.1

Sidste punktum affattes således:

»På trods af denne kendsgerning halter man i mange dele af EF bagefter ...«

Begrundelse

Man halter ikke bagefter i alle medlemslandene.

Afstemning:

For: 35, imod: 45, hverken for eller imod: 15.

Punkt 5.3.1

Første led affattes således:

»Nogle industrialiserede medlemslande er mest indstillet på at forebygge og bestræber sig på konstant at hæve det almene kvalifikationsniveau.«

Begrundelse

Denne formulering beskriver situationen bedre.

Afstemning:

For: 28, imod: 56, hverken for eller imod: 15.

Punkt 11.4.4

Udgår.

Begrundelse

Indholdet i dette punkt er forvirrende og unødigt kontroversielt. Der slås tilsyneladende til lyd for overenskomstforhandlinger på EF-niveau, hvilket der ikke er nogen konsensus om. Der findes endvidere ikke skyggen af bevis for, at den beskrevne fremgangsmåde skulle have en positiv effekt på udviklingen i de ugunstigt stillede regioner.

Hvis dette punkt bibeholdes, vil det svække effekten af udtalelsen, som andre steder indeholder mere relevante synspunkter, der er værd at lægge mærke til.

Afstemning:

For: 29, imod: 68, hverken for eller imod: 0.

Punkt. 11.6.1

Sidste led udgår.

Begrundelse

Der bør ikke rejses tvivl om den ensartede anvendelse af EF-retten.

Afstemning:

For: 30, imod: 62, hverken for eller imod: 3.
